

פרוטוקול

מישיבת מליאת ועדת הבחירות המרכזית
יום שני, ט"ז בטבת התשס"ט (12 בינואר 2009), שעה 11:00

סדר היום:

1. הודעות על חילופי גברי.
2. דיון בבקשות לקביעה כי רשימות מועמדים מנועות מלהשתתף בבחירות לכנסת השמונה-עשרה:
 - א. בקשתו של איתי פורמן לפסול את רשימת בלי"ד – פ"ר 1/18.
 - ב. בקשתה של סיעת ישראל ביתנו לפסול את סיעת בלי"ד – פ"ר 3/18.
 - ג. בקשת האיחוד הלאומי לפסול את סיעות בלי"ד ורע"מ-תע"ל – פ"ר 4/18.
 - ה. בקשת מפלגת אור, מר ירון ידען ומר דוד סלע לפסול את מפלגת ש"ס ומפלגת יהדות התורה – פ"ר 2/18.

משתתפים:

יושב-ראש הוועדה השופט אליעזר ריבלין

דוד טל - סגן היו"ר
איתן כבל – סגן היו"ר
משה כחלון – סגן היו"ר
מר יהודה אבידן – סגן היו"ר
עו"ד ירון בן-עזרא – סגן היו"ר
חה"כ אלחנן גלזר
חה"כ זהבה גלאון
חה"כ דוד רותם
עו"ד איתן הברמן
עו"ד סהר פינטו
מר יצחק חדד
מר משה ביבי
גבי אורית רימוק
עו"ד שירז פרידמן-כהן
מר אורן מגנזי
גבי אפרת קטש
עו"ד שימי בראון
עו"ד ישעיהו אתגר
עו"ד יובל ששון
מר פרדי כהן
מר ליאור גבאי
מר משה חסיד
עו"ד גלעד אזולאי
מר חיים פרוימוביץ
מר יעקב דקל
גבי אנה אוליקר
מר אברהם טובול
גבי רחל כהן
מר הנרי אלקסלסי
גבי רונית חייקין-יעקבי
מר חיים פלק
גבי תמר כנפו
גבי דליה בקר
מר שאדי זידאן
מר שרביל חריש
מר מוסא דיאב
הרב יהושע פולק
מר אברהם ובר
מר אברהם אבוחצירא
עו"ד אביעד הכהן

נוכחים:

גבי תמר אדרי – מנכ"לית ועדת הבחירות
מר אפרים גרינברג – משנה למנכ"לית ועדת הבחירות
עו"ד אורלי עדס – סמנכ"לית ועדת הבחירות
עו"ד אהוד שיל"ית – יועמ"ש
עו"ד דין לבנה – עוזר היועמ"ש
עו"ד גיא שני – עוזר השופט ריבלין

מוזמנים:**היועץ המשפטי לממשלה:**

עו"ד דנה בריסקמן
עו"ד אורן פונו
עו"ד דניאל מארקס
עו"ד גלעד שירמן
רעות לונדין
טל רוזנר
גיל רוטשילד

איתי פורמן – המבקש, פ"ר 1/18
עמיקם נוימן – מטעם המבקש, פ"ר 1/18

ירון ידען - המבקש, פ"ר 2/18
דוד סלע – מבקש, פ"ר 2/18
עו"ד אמיר בדראן – בא-כוח המבקשים, פ"ר 2/18
עו"ד אדריעי מוחמד – בא-כוח המבקשים, פ"ר 2/18
ענת ענבר
עדה מנדל

עו"ד אריה הולצר – בא-כוח המשיבה, פ"ר 2/18

עו"ד יואב מני – בא-כוח המבקשת, פ"ר 3/18
אירנה אטינגר
צבי פיין
מאיר דובדבני

ד"ר מיכאל בן-ארי – בא-כוח המבקשים, פ"ר 4/18
איתמר בן-גביר
ברוך מרזל

חה"כ ג'מאל זחאלקה – בא-כוח המשיבה, פ"ר 1/18, 3/18, 4/18
עו"ד חסן ג'בארין – בא-כוח המשיבה, פ"ר 1/18, 3/18, 4/18
חה"כ ואסל טאהא
חה"כ סעיד נפאע
חה"כ איברהים צרצור – בא-כוח המשיבה, פ"ר 4/18
עו"ד סעדיה אוסמה - בא-כוח המשיבה, פ"ר 4/18
עו"ד אורנה כהן – בא-כוח המשיבה, פ"ר 4/18
חה"כ אחמד טיבי
חנין נעאמנה
רנא עסלי
סאוסן זהר
סלאח מוחסין
חנין זועבי

חנה כהן

קצרנית:

הודעות על חילופי גברי בוועדה

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

גבירותי ורבותי, שלום לכולכם. סדר היום שלנו עמוס ונשתדל להתקדם במהירות. מנכ"לית ועדת הבחירות מבקשת להודיע מספר הודעות.

תמר אדרי:

הודעות על חילופי גברי: 1. כותב מר אברהם אבוחצירא, ממלא-מקום בא-כוח סיעת מולדת: "הריני להודיע בזאת על חילופי גברי מטעם סיעת מולדת-האיחוד הלאומי: במקום מר אילן שמש יכהן החתום מטה, אברהם אבוחצירא, כממלא-מקום חבר הוועדה".

2. הודעה של חבר הכנסת יעקב מרגי: "אני מבקש להודיע על חילופי גברי מטעם סיעת ש"ס בוועדת הבחירות לכנסת השמונה-עשרה: מר ליאור גבאי יהיה מעתה חבר הוועדה במקום חבר הכנסת יעקב מרגי; במקום מר אלון נוריאל, ממלא מקום חבר הוועדה, יבוא מר אורי לסרי; במקום מר איתי בצלאל, ממלא-מקום חבר הוועדה, יבוא עו"ד גלעד אזולאי; חבר הכנסת יעקב מרגי יהיה ממלא-מקום של חבר הוועדה יהודה אבידן".

3. חבר הכנסת יואל חסון הודיע על חילופים בסיעת קדימה: "במקום חבר הוועדה מר און כחלון יכהן חבר הוועדה חבר הכנסת צחי הנגבי; במקום מר משה ביבי יכהן חבר הוועדה חבר הכנסת יואל חסון; במקום חבר הוועדה עו"ד דרור בולקינד יהיה חבר הוועדה משה שחורי; במקום חבר הוועדה מר עומר רצון יכהן עו"ד יורם ראבד; במקום ממלא-מקום חבר הוועדה חיים פסנזון תכהן כממלא-מקום חברת הוועדה גברת אפרת קטש; במקום ממלא-מקום חבר הוועדה עו"ד ניר נחום יכהן כממלא-מקום מר אורן מגנזי; במקום חבר הוועדה איתן מזרחי כממלא-מקום חבר הוועדה עו"ד שלומי סויסה; כממלא-מקום חברת הוועדה יוליה שמאלוב יכהן כממלא-מקום חבר הוועדה מר מרדכי סיון. יתר החברים יישארו כפי שהיה".

4. חבר הכנסת חיים אורון ממפלגת מרצ כתב: "הנני להודיע כי גברת רונית חייקין-יעקבי תשמש כממלאת מקום של חברת הכנסת זהבה גלאון בוועדת הבחירות".

5. חבר הכנסת זבולון אורלב, בא-כוח של סיעת הבית היהודי הודיע: "חבר הוועדה במקום אורי בנק יבוא מר אשר מייבסקי; במקום ממלא-מקום מר אליעזר דביר תבוא גברת תמר כנפוי".

6. חבר הכנסת חיים אורון הודיע: "חברת הכנסת זהבה גלאון תשמש כחברת הוועדה".

7. חבר הכנסת איתן כבל הודיע: "חבר הכנסת מתן וילנאי ישמש כסגן יושב-ראש ועדת הבחירות; כממלא-מקום סגן היושב-ראש ישמש חבר הכנסת איתן כבל".

חבר הכנסת יואל חסון, בא כוחה של קדימה, מודיע שבמקום חבר הוועדה צחי הנגבי יכהן חבר הוועדה עומר רצון.

חבר הכנסת איתן כבל מודיע שבסיעת העבודה במקום חבר הוועדה חיים אברהם יהיה עו"ד יובל ששון.

דיון בבקשות לקביעה כי רשימות מועמדים מנועות מלהשתתף בבחירות לכנסת השמונה-עשרה

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

אני רוצה לעדכן אתכם שהיו מספר פניות בקשר לפרקי הזמן שהוקצבו למבקשים ולמשיבים בישיבה היום. חלק מהבקשות היו בכתב, עוד לפני הדיון היום, על חלק מהבקשות למדתי היום בעל-פה ואם לא אתאר אותן נכון, תקנו אותי.

הבקשות היו בעיקר לתוספת זמן, הן מצד עותרים והן מצד משיבים. למשל, היתה בקשה של רשימת רע"מ-תע"ל לשנות את פרק הזמן ולהעמיד אותו על חצי שעה. רשימת בל"ד ביקשה להעמיד את פרק הזמן על שעה ורבע. מטעם העותרים – מר מרזל הציע להגדיל את פרק הזמן, כך גם אחרים מטעם העותרים.

חלוקת הזמן נקבעה על-פי הערכה של משך הדיונים ומספר השעות שעומדות לרשותנו. נעשתה הבחנה בין מי שאיננו מפלגה או סיעה, למשל אדם פרטי שמגיש בקשה או אדם חיצוני, ולרשותו עומדות עשר דקות. לעומת זאת, לרשות מפלגה או סיעה עומדות עשרים דקות, הן להשמעת העתירה והן למתן תשובה. זאת למעט חריג אחד והוא בעניין המשיבה בל"ד. כיוון שבל"ד מתבקשת להשיב לשלוש עתירות ולא לעתירה אחת, פרק הזמן שהוקצב לה הוגדל – בהחלטה שלי - מעשרים דקות לשלושים דקות. בסדר היום שמונח לפניכם נכתב בטעות שהזמן העומד לרשות רע"מ-תע"ל הוא 30 דקות ולבל"ד 20 דקות.

הקצבת הזמן הובאה בפני הנשיאות, למעט שאלת עשר הדקות שהוספו לבל"ד. ההקצבה נעשתה על דעת הנשיאות, כלומר על דעת הסגנים שלמעשה מייצגים פה את כל המפלגות הגדולות.

על כן אנחנו נעמוד בלוח הזמנים הזה, לא יהיו שינויים.

העתירה הראשונה הוגשה על-ידי מר איתי פורמן. לרשותו עומדות עשר דקות. מר פורמן, מסרו לידיך תצהיר שחוזר על מה שנאמר בתצהיר של רשימת בל"ד והוא מפרט שוב, אבל הפעם בצורה קצת יותר רחבה, את התשובה - שניתנה באמצעות האינטרנט – של חבר הכנסת טאהא.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אדוני השופט, איך אפשר לעשות דבר כזה בדקה האחרונה? אנחנו לא יכולים לדון בזה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

זה נעשה מהסיבה שזה לא מוסיף ולא מוריד שום דבר.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אם זה לא מוסיף ולא מעלה, למה לחלק את זה?

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

כי הוא חושב שהדרך שבה הוא הסביר איננה נכונה.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

כנראה שהוא חושב שזה מוסיף ואני חושב שזה לא מוסיף. אני מבקש לאסוף את החומר. מה שלא חולק מראש, אין מה לחלק כרגע.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

ניתנה החלטה שזה יחולק. מר פורמן, בבקשה.

איתי פורמן:

כבוד היושב-ראש, חברי ועדה, אורחים נכבדים, בפתח דבריי אני רוצה להתייחס לסעיף 30 בתגובה של בל"ד בו הם התייחסו לבקשה שלי כאילו אני בסך הכל מתווכח עם הפסיקה של בית המשפט העליון בנושא ד"ר בשארה. לפיכך אני רוצה להבהיר מעט את הנקודה.

בבקשה שלי אינני בא לערער על פסיקת בית המשפט העליון משנת 2002, אלא להראות מה היתה הפסיקה ואיך אנחנו יכולים להעביר החלטה בוועדה שיהיה לה סיכוי מרבי לעמוד במבחן הביקורת השיפוטית.

אחד הדברים המשמעותיים ביותר שנקבעו בפסיקה בענייני של ד"ר בשארה היה ההבחנה שנקבעה בין פסילה של מועמד בודד לבין פסילה של רשימת מועמדים. בעוד שפסילה של מועמד בודד זקוקה לאישור של בית המשפט העליון, שזה אומר שבית המשפט מפעיל את שיקול דעתו העצמאי ומחליט אם הבקשה נראית לו או לא נראית לו, במקרה של מפלגה או רשימת מועמדים, בית המשפט אינו יכול להתערב, אלא אך ורק כשיש חריגה בוטה ממתחם הסבירות. בית המשפט יכול לטעון שהוא עצמו אולי לא מסכים להחלטת הוועדה, אבל כל עוד הוא לא יכול לטעון שזה בלתי סביר בצורה יחסית קיצונית, הוא מנוע מלהתערב בהחלטת הוועדה.

חשוב לי להדגיש שאני מבקש מחברי הוועדה הנכבדים שידונו בבקשתי רק בהתבסס רק על מה שיש בה. אני לא רוצה שיהיה מצב שמישהו ייקח טיעון אחר שלא אני העליתי וייתחם לזה על מנת לנגח משפטית את הטענות שלי. לכן חשוב לי להדגיש שמבחינתי התשתית העובדתית שהנחתי זה מה שרשמתי בעתירה שלי, בהחלט התשתית שהונחה בעניין של ד"ר בשארה בפסיקת בג"ץ הידועה והמפורסמת ובפסק דין טיבי, היא התשתית העובדתית. כל מה שהיה שם ועלה לבית המשפט העליון מבחינתי זה תשתית עובדתית תקפה וקיימת.

אני יכול להפנות את חברי הוועדה לסעיף 6 בתצהיר של חבר הכנסת זחאלקה, שם הוא הודה שלא השתנה שום דבר, שמבחינתו כל מה שהיה בשנת 2002 ושהוצג בפני בית המשפט העליון, זה אותו הדבר.

בהמשך הוא גם אומר שהוא מגבה את ד"ר בשארה והוא מגבה את כל מה שנאמר שם. מבחינתם, והם גם מצהירים את זה בחלק מהסעיפים - בסעיף 1 בתצהירו של חבר הכנסת זחאלקה, בסעיף 3 בתצהיר של חבר הכנסת ואסל טאהא ובסעיף 3 בתצהיר של חבר הכנסת סעיד נפאע - שכל הדברים שלו מייצגים את המפלגה. הדבר הזה נתן לנו את הבסיס לא לפסול מועמד בודד, ספציפי, אלא לפסול את הרשימה כשלעצמה. זו כל מהות הבקשה שלי: לפסול את הרשימה כרשימה, בשל מצעה.

אני רוצה להפנות את הוועדה הנכבדה למספר סעיפים שהיו בבקשה. באחד הסעיפים - סעיף 7 - הם מודים בפירוש, בפה מלא, שחזון "מדינת כל אזרחיה" הוא הפרוגרמה העיקרית של המפלגה, זה המצע שלה, זו המהות שלה. לכן, אם הוועדה הנכבדה תקבל את הטענות שלי בנוגע ל"מדינת כל אזרחיה", לא תיוותר ברירה מלבד להצביע בעד בקשת הפסילה.

בסעיף 8 הם כותבים כדלקמן: "... אל לה למדינה להעדיף תפיסה אידיאולוגית אחת על פני האחרות...". בסעיף 9 הם טוענים שוב בפה מלא: "... עמדתנו הינה, כי המדינה לא אמורה להיות רכושו של אף לאום. המדינה אינה מדינתו של עם אחד בלבד". בסעיף 10 הם חוזרים על זה: "כך גם כלפי מדינת ישראל - היא אינה מדינת היהודים בלבד. מכאן נובעת ביקורתנו על הגדרת המדינה כיהודית...".

הנקודה המהותית ביותר בתצהיר של בל"ד היא בסעיף 12. זו ממש הודאה מפורשת שהם עברו על הוראתו של סעיף 7 לחוק יסוד: הכנסת, בפרט על השלילה של מדינת ישראל כמדינה יהודית. אני אקרא את זה במדויק, כדי שלא יגידו שהוצאתי דברים מהקשרם. הם כותבים כדלקמן: "אנו מבחינים בין נושא ההגדרה העצמית של היהודים בישראל" - שימו לב שזה לא במדינת ישראל, אלא בישראל. הם בכוונה לא אומרים את זה - "שהוא עניין מוסרי ולגיטימי, לבין ההגדרות החוקתיות המבקשות לתבוע בלעדיות והדרה. מכאן, כי כאשר אנו אומרים במישור הפוליטי שאנו מתנגדים להגדרת המדינה כיהודית" - שימו לב שיש כאן הודאה ברורה שהם מתנגדים לזה - "או כמדינתו של העם היהודי בלבד אנו מתכוונים להתנגדותנו להגדרה המדירה, המבוססת על יחס לא שוויוני בין היהודים והערבים...".

אני מוכרח לומר לחברי הוועדה שקראתי לפחות שלוש פעמים את כל התצהיר של ד"ר בשארה שהוגש בזמנו לבית המשפט העליון. לא מצאתי משפט אחד שהוא אומר דברים כל כך בוטים וכל כך בהירים, בריש גלי. היו שם הרבה התחמקויות וניסוחים מעורפלים, אבל פה זה שונה לחלוטין ממה שהיה לנו ב-2002, יש פה הודאה רשמית שהם שוללים את המהות של המדינה כמדינת יהודית ואז הם מנסים להסביר למה הם שוללים.

חשוב להדגיש שבסעיף 18 הם כותבים שהם שואפים לשתי מדינות, ששתיהן יהיו מדינות של כלל האזרחים. כלומר, מבחינתם "מדינת כל אזרחיה" צריכה להיות גם פה וגם במדינה פלסטינית, אם וכאשר תקום. הם לא רואים הרבה הבדלים בין שתי המדינות האלה, מבחינתם זו אותה מדינה. לשיטתם כל המאפיין של מדינה יהודית זה תרבות, שפה ויום השבת, שהוא יום מנוחה. לעניין זה גם השפה הערבית היא שפה רשמית במדינת ישראל, כמוכן שאנחנו מכבדים את יום שישי וגם מכבדים את כל מוסדות הדת והתרבות המוסלמים והערבים. לכן זה פשוט אותו הדבר לחלוטין – גם ההגדרה של מדינה פלסטינית וההגדרה של מדינה יהודית. לפי הטיעונים שלהם מדינת ישראל היא גם מדינה ערבית.

אני רוצה לומר לכם מה דעתי באשר למה זה מדינה יהודית. בעיניי מדינה יהודית היא מדינה שלוקחת את חברת התעופה הלאומית שלה, שולחת אותה לאפריקה ומביאה אלפים של אזרחים שאינם באותו צבע עור של רוב אזרחי המדינה, לא באותה שפה, לא באותם מנהגים, הם בכלל נתינים של מדינה אחרת, מביאה אותם לישראל ועוזרת להם להיקלט ועוזרת להם לחיות;

מדינה יהודית בעיניי היא מדינה שלוקחת סוכנים שלה וב-1960 שולחת אותם לארגנטינה כדי לתפוס פושע מלחמה, שהוא לא אזרח המדינה, שביצע פשעים אימים ונוראים, אבל לא כנגד אזרחי המדינה, ושופטת אותו בישראל;

זו אותה מדינה שבחוק העונשין שלה קובעת סעיף מיוחד שאומר שהיא רשאית להגן על כל פגיעה ביהודים, באשר הם יהודים, גם אם אינם אזרחי המדינה.

זו חצי מהאמת וכולם ימחאו לי כפיים שאלה דברים יפים מאוד שהמדינה נוהגת בהם, אבל אנחנו מוכרחים להודות שלאספקטים של מדינה יהודית יש עוד מספר דברים: מדינה יהודית היא מדינה שאחרי מלחמת העצמאות שלה היא לא מאפשרת למאות אלפי פליטים לחזור לאחור שהם ברחו מהמדינה. היא לא מאפשרת להם לחזור וזאת כדי להגן על זהותה כמדינה יהודית. אם היא היתה מאפשרת את זה, כולם בחדר הזה יודעים, היתה פה אולי מדינה דו-לאומית, אבל מדינה יהודית בוודאי שלא היתה;

מדינה יהודית היא גם מדינה שבחוק האזרחות שלה היא מבחינה בין יהודים ולא יהודים. שוב, זה במטרה להגן על הקיום שלה;

מדינה יהודית היא מדינה שמנימוקים ביטחוניים היא יכולה לחוקק חוק אזרחות - שרבנו עליו והתווכחנו עליו – שמונע ממי שהתחתן עם פלסטיני להביא את אשתו - או במקרה של אישה את בעלה - לישראל.

הדברים האלה נעשו מתוך דאגה עמוקה למהות של המדינה. אם זה לא היה, לא היתה מדינה. זה בדיוק מה שבל"ד שוללת, והיא מודה את זה בגלוי. היא אומרת שכל הדברים שמייחדים אותנו מהאחרים, היא מבקשת לשלול. המשמעות של זה היא לשלול גם את חוק השבות וגם את כל המוסדות הלאומיים, כמו הקרן הקיימת.

מכאן נובעת הבקשה. אנחנו מדינה דמוקרטית וגם מדינה יהודית. סעיף 7א הוא החלטה ערכית שביצע המחוקק. זו לא החלטה שבית המשפט העליון מקבל וגם לא הוועדה הנכבדה. המחוקק ישב והחליט שבתור מדינה יהודית אנחנו רשאים להעביר סעיף כדוגמת 7א לחוק יסוד: הכנסת, ולמנוע ממפלגות שבאות להרוס את מה שהיה פה, את המהות של המדינה.

אני יכול לתת פה נאום במשך שעותיים ולהצדיק משפטית, מוסרית, מכל סיבה שלא תהיה, למה יש סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, אבל זו לא הנקודה שעומדת בפני הוועדה הנכבדה. השאלה היחידה שעומדת בפני הוועדה הנכבדה היא אם בל"ד שוללת במצעה, באידיאולוגיה שלה, בדברים שהיא הצהירה אל מול הוועדה, את הקיום שלנו כמדינה יהודית. זו האחריות של הוועדה, הסמכות שלה, המחוקק נתן לה סמכות להחליט אם הדברים האלה שוללים את הקיום שלנו כמדינה יהודית אם לאו.

לכן אני מבקש מהוועדה הנכבדה לקבל את הבקשה שלי. אני מזכיר שאני מבקש לא להתבסס בתשובה לבקשה שלי על ציטוטים. לדוגמה, יש אנשים שאומרים על בשארה שהם לא מוכנים להתנער ולעולם לא יתנערו ממנו, גם אם ירשיעו אותו. אני מבקש לא לבסס את זה על זה, כי אז הפרקליטים שלהם יגידו שהוא לא הורשע, לא הוגש נגדו כתב אישום ואם השב"כ יביא ראיות חסויות אולי אפשר יהיה לבסס וכו'. לכן חשוב לי שתתייחסו רק לטיעונים שלי, רק לבסיס העובדתי ששמתי, רק לתגובה של בל"ד, רק לפסיקה של בית המשפט העליון ב-2002, ואז יהיה לנו הרבה יותר קל להעביר את זה את מבחן הביקורת השיפוטית. תודה לכולם.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה.

עתירת סיעת ישראל ביתנו. בשם הסיעה עו"ד יואב מני, בבקשה.

יואב מני:

למען הסר ספק, אני מניח שכולם קראו את הבקשות ואנחנו חוזרים על הדברים. אני מבקש לחדד מספר נקודות.

ראשית, אני רוצה לנצל את ההזדמנות ולומר יישר כוח למספר סטודנטים, בהנחייתו של ד"ר אביעד בקשי, שעזרו להכין את התחקיר. הסיבה שאני עושה את זה היא שמדובר בסטודנטים שעשו את זה בלי קשר למפלגת ישראל ביתנו. זה פשוט כואב להם. הנקודות שאנחנו נדבר עליהן הן לא איזשהו פרט טכני בחוק הבחירות, משהו פרוצדורלי. זה משהו שיושב עמוק בלב, על המיתר הכי בסיסי של כל ישראלי וכל יהודי. כל ישראלי, לאו דווקא כל יהודי, משום שהרעיונות שבל"ד מקדמת נועדו במוצהר לחתור תחת האפשרות לדו-קיום תחת ההנחה הציונית, כי הציונות בעיניהם – כמו הכותרת של אחת הכתבות של חבר הכנסת זחאלקה – היא ייהרג ובל יעבור.

ג'מאל זחאלקה:

כן, אני מודה. תהרוג אותי, אני לא אהיה ציוני.

יואב מני:

חבר הכנסת זחאלקה, אני לא חבר כנסת, אני לא יודע להתמודד עם קריאות ביניים.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

אם מישהו רוצה להשתמש בזכות הדיבור שלו כחלק מקריאות הביניים, פשוט ננכה לו את זה כשיבוא תורו.

יואב מני:

אני מסכים עם מה שאמר קודמי לגבי ההפתעה הטובה – אם אפשר לקרוא לזה "הפתעה טובה" – שהיתה למקרא התצהיר של חבר הכנסת זחאלקה, משום שבהבדל מקודמו הוא אפילו לא מנסה להסתתר. לא שהוא פחות רהוט מחבר הכנסת לשעבר עזמי בשארה, אלא הוא יותר ישר ממנו. הוא אומר לכם את זה בפנים: אני לא מקבל שמדינת ישראל היא מדינת היהודים. נקודה. עכשיו אתם צריכים להחליט מה אתם עושים עם זה.

כדאי לחזור לעובדות. יש כאן הרבה עורכי-דין, מלוא כל העין, המון מילים, אבל עובדות הן הרבה יותר ברורות ממילים. מילים יכולות לעטוף את המציאות הכי זוועתית במילים הכי מתוקות. אתם, חברי ועדה, שליחי הציבור, בסופו של דבר גם בית המשפט העליון הוא שליח הציבור, אתם מוזמנים – כמו שאני אזמין אותו – להסתכל על העובדות, לא להתעטף במילים מתוקות ולהתכסות בשמיכה דקה של מילים שאין מאחוריהן ממש.

הציבור - אותם סטודנטים שיושבים פה וסטודנטים אחרים שהוזמנו - מסתכל על זה. הציבור רואה ולא מבין מה קורה. הוא לא מבין איך יכול להיות שחבר כנסת יוצא עם דרכון דיפלומטי - פעם היה דרכון שירות, אבל היום זה דרכון דיפלומטי - לסוריה, יוצא לירדן או לכל מיני מקומות בעולם, משתתף בכנסים - אם זה בשארה זה בכנסים של חיזבאללה, אם זה חבר הכנסת זחאלקה זה בכנסים של החזית העממית וכו' - ומסתכלים זחוחי דעת. הציבור מסתכל ולא מאמין. בשביל זה יש מדינה? בשביל זה יש פרלמנט? זה כבודו של הבית? זה כבודו של חבר הכנסת?

אם יש חוק, איפה החוק? אם זאת חוקה, איה כבודה של חוקה?

אתם אמורים להסתכל לא רק על הממשק יהודים-ערבים, חברי כנסת מול חברי כנסת. יש לזה הרבה מעגלים אחרים. אני אומר את זה ליושב-ראש, שבשבתו בבית המשפט העליון בפסק הדין בעניין טיבי ובשארה אחז בגישה שהיא הסתברותית. יש הרבה יותר מעגלים מאשר המעגל הספציפי של כן או לא יבטלו את "נפש יהודי הומייה" ב"התקווה". יש עניין של שלטון החוק, יש עניין של ציבור שמסתכל ורואה - העניינים כלות ולא מאמינות.

בתצהיר של חבר הכנסת זחאלקה - ואני מבקש מכם לקרוא את התצהיר, למרות שהיום הוא יום עמוס, גם בניירת - מסעיף 7 ואילך הוא אומר: רבותי, כן, אני לא ציוני, אני לא מקבל את מדינת ישראל כמדינת היהודים. מדינת ישראל לא יכולה להיות מדינת היהודים, היא צריכה להיות קופסה ריקה שבה יהיו כל מיני תרבויות.

אתם נותנים לו להתעטף במילים, זו בעיה שלכם, אבל המציאות היא שכשהוא מדבר על ביטול החוקים המפלים הוא מתכוון לחוק השבות. כשהוא מדבר על קביעת מנגנוני אזרחות, הוא מתכוון לעדיפות ליהודי בקבלת אזרחות.

זה מאוד פשוט, לא צריך להיות פרופסור למדעי המדינה. אם אתם מבטלים את חוק השבות, בג"ץ יצטרך לדון בשאלה למה משרד הפנים לא נותן לערבים להיכנס באותו קצב של יהודים. הוא לא יוכל, משום שלא תהיה לו נורמה בסיסית שתאפשר לו למנוע את זה, ותוך פחות מדור הזכר היחידי שיהיה למדינת ישראל הוא כמה קהילות יהודיות קטנות ומבודדות, מי שתהיה לו אפשרות יעוף מפה, ונחזור לחיות תחת החליפות המוסלמית-העותומנית ואחרי 60 שנה או 65 שנה יקיץ הקץ על מדינת היהודים.

אתם צריכים לדעת שזה מה שהם רוצים ולהבין שבכלל לא משנה אם הם ישיגו את זה או לא. דמוקרטיה מתגוננת היא לא רק מתגוננת כלפי הרוב, היא מתגוננת כלפי המיעוט. הדוגמה מ-1933 של המפלגה הנציונל-סוציאליסטית מאוד נוחה להם, משום שהנציונל-סוציאליסטים הפכו להיות רוב. אין חשש, בלי"ד לא תהיה רוב. נכון, מפלגות קטנות הן לפעמים לשון מאזניים, וגם את זה צריך להגיד, אבל הם לא יהיו רוב. אז מה, זה אומר שמותר להגיד הכל? זה אומר שסעיף 7א מתייחס רק לרוב ואף פעם לא למיעוט? איפה אתם קוראים את זה בסעיף 7א? מי נתן לכם רשות לקרוא את זה כך?

אינני יודע מדוע בלי"ד התייצבה פה בחזית בצורה כל כך ברורה. הציניקנים יכולים לומר שהם חושבים שממילא הם לא יעברו את אחוז החסימה והם רוצים שזה יהיה איזשהו סוג של שירת ברבור. היינו, לא המצביעים שלנו השאירו אותנו בבית, אלא הכנסת הציונית, ליברמן, הימנים השאירו אותנו בבית. זה בכלל לא משנה. יכול להיות שהם גם עושים את מה שבשארה עשה והוא העביר להם את המקל למתוח עוד יותר את השיח הציבורי. תנסו להיזכר בהתבטאויות האלה, קחו אותן 20 שנה אחורה, האם הם היו עוברים איזשהו בית משפט עליון?

אני לומד דבר נוסף מהתגובה שלהם: עזמי בשארה הוא חלק מהם. עזמי בשארה הוא בלי"ד ובל"ד היא עזמי בשארה. אפשר לראות את זה באתר האינטרנט - הנחנו בפניכם את החומר הזה - אתם מוזמנים להיכנס לאתר, אי אפשר להעביר לכם את זה בוידיאו. אפשר לראות שם את עזמי בשארה מדבר. זה דבר מאוד פשוט, כשאני הולך לסיעת העבודה, להבדיל אלף אלפי הבדלות, אני רואה את תמונתו של יצחק רבין, עליו השלום, על הקיר. אני יודע שיצחק רבין זה מפלגת העבודה; אני הולך למפלגת הליכוד, להבדיל אלף אלפי הבדלות, רואה את תמונתו של מנחם בגין על הקיר ואני יודע שמנחם בגין זה מפלגת הליכוד; אני רואה את עזמי בשארה על הקיר הווירטואלי של מפלגת בלי"ד ואני יודע שעזמי בשארה הוא מפלגת בלי"ד. זה הגיוני מאוד לחשוב כך כי בלי"ד לא התנערה ממנו.

עכשיו אני מגיע להפתעה פחות נעימה שהיתה לי כשקראתי את התגובה של חבריי מפרקליטות המדינה - ניתוח ארוך מאוד, מפורט מאוד, משפטי מאוד, תיאורטי מאוד, ועמוד אחד של התייחסות לעובדות. אני מאוד מופתע, קודם כל, מבחינה אלגברית פשוטה, הרי זו אותה בל"ד, זה אותו עזמי בשארה, זה אותו קורפוס. לפני שש שנים אתם באתם לבית המשפט העליון, הייתם בראש המערכה לפסילתם. אני מתכוון לגברת טליה ששון, מחברת דוח המאחזים, שהיום היא מועמדת במפלגת השמאל. היא עמדה בראש המערכה.

קריאה:

גם אז היא היתה במפלגת השמאל.

יואב מני:

היא עמדה בראש המערכה עם תצהיר סודי. בחור מהשב"כ הגיש איזשהו מסמך שהתייחס לראיות סודיות. אם היה אז ועל זה הוספתי היום, איך אתם יכולים לבוא ולהגיד שיש היום פחות ממה שהיה אז? מתמטיקה פשוטה. אבל זה החלק הקל בתגובה שלכם, חבריי מהפרקליטות.

פה משחקים פוקר בקלפים פתוחים. פה מי שיש לו מה להגיד, בא ואומר. אתם היחידים שיודעים מה יש לכם על עזמי בשארה. לא יכול להיות מצב שאתם תבואו לוועדה ותשחקו פוקר בקלפים סגורים, ולא יכול להיות שאתם, חברי הוועדה, תתנו להם. לא יכול להיות. הם יודעים מה יש להם על עזמי בשארה. לא חשוב מה הראיות, אפשר לומר שהחקירה תלויה ועומדת ולא רוצים לשבש. אבל חשדות? על מה בן-אדם בורח מהארץ? ואיך זה מתקשר למלחמת לבנון השנייה? ואיך זה מתקשר לאלפי טילים שנפלו על הגליל?

תבינו, הם אומרים שזה שעזמי בשארה עזב זה דילל את הזיקה שלו לבל"ד. עם כל הכבוד, זה כמו בן-אדם שרצח את הוריו ובא לבית משפט ואומר: תרחמו עליי, אני יתום. עזמי בשארה לא בארץ, אבל הוא לא נתקע בדיוטי-פרי בקטאר, לא קראו לו קריאה שלישית לעלות למטוס והוא קנה סיגריות. הוא ברח מהארץ כי אתם התחלתם חקירה על-פי מידע שיש רק לכם כאן בחדר על דברים שהוא עשה.

כבודו, אולי עדיף שאני אעצור עכשיו והוועדה תזמין את הפרקליטות שתגיד מה יש לה על עזמי בשארה, אולי כך אפשר לקבל החלטה מושכלת יותר. כבודו, אולי אפילו עדיף, עם כל הכבוד לסדר היום שקבעתם, שהנשיאות תחליט בעניין הזה עכשיו?

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

אדוני סיים?

יואב מני:

לא, אני מחכה לתגובת היושב-ראש. אני מבקש מהיושב-ראש שיקרא לאנשי הפרקליטות להגיד מה יש להם על עזמי בשארה.

חיים פלק:

הצעה טובה מאוד. אנחנו, חברי הוועדה, נקבל עוד מידע שחסר לנו מאוד.

דוד רותם:

אדוני היושב-ראש, הוא צודק.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

נציג היועץ המשפטי יהיה פה אחרי שאדוני יסיים והוא יאמר את דברו. אני מניח שגם נציגי הפרקליטות שומעים את מה שאדוני אומר ואם הם ירצו, הם יגיבו.

דוד רותם:

אדוני, השאלה היא אם לחברי הוועדה אין זכות לדעת את הדברים האלה כאשר אנחנו שומעים את הטיעונים.

ירון בן-עזרא:

מחובתם לדעת.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

מי שמגיש עתירה יכול להגיש לוועדה את כל מה שיש בידיו, זו הבחירה שלו.

דוד רותם:

הרי היועץ המשפטי לא התייצב כאן כצד. אדוני ביקש את חוות דעתו של היועץ המשפטי.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

חוות דעתו של היועץ המשפטי תושמע עוד מעט.

יואב מני:

כבודו, אם בתגובת היועץ המשפטי לממשלה - כמו שאני מקווה שיהיה, כמו שמן הדין ומן האחריות שיהיה - יהיו פרטים נוספים בהמשך לשאלה שהפניתי אליהם, אני אבקש רשות תגובה קצרה, כי מדובר בפרטים חדשים.

החזית העממית, על כל פלגיה, אינה תנועת נוער. אם אנחנו מדברים על החיזבאללה ועל החברים של בשארה, הרי גם החזית העממית אינה תנועת נוער. כאשר באים לקבורתו של ג'ורג'י חבש ונושאים שם דברים, צריך לזכור שג'ורג'י חבש היה רב-מרצחים. היה לו הרבה מאוד, מאוד-מאוד, דם ישראלי על הידיים. כאשר יוצאים עם דרכון דיפלומטי ועם החסינות המהותית שאתם - הכנסת - הענקתם להם, ויוצאים לתמוך ולהגיד דברי שבח לאיש ולפועלו, זאת תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור נגד מדינת ישראל. פה נכנסת לולינות שהיא לולינות אופיינית למי שגדל על ברכי השיח הקומוניסטי. הם מסוגלים לומר דבר והיפוכו באותו משפט.

אני אעשה מה שנקרא reality check, בוחן מציאות - חבר פרלמנט, Member of the Knesset, משתתף בהלוויה של רב-המרצחים ג'ורג'י חבש. What is wrong with this picture? תבדקו אם זה מה שאתם רוצים שהשיח הדמוקרטי במדינת ישראל יכיל. אני לא מבין את זה. כשבאים ואומרים: תשמע, אני כיבדתי אותו כמנהיג פלסטיני, לא התייחסתי לפעילות הרצחנית שלו - זה לעטוף אתכם במילים.

אני יכול לספר לכם סיפור - מפאת כבודה של האכסניה לא אזכיר את השם - על איזשהו מנהיג גרמני פטריוט בשנות ה-30 שאיחד את גרמניה ועשה דברים מאוד יפים לעם הגרמני. היה איזה משהו עם יהודים ומחנות, אבל זה לא חשוב, זה לא חלק מפועלו, אני בא להביע תמיכה במנהיג. זה אותו דבר. זה אותו דבר. כמו שלא הייתם מקבלים את זה מצד ניאאו-נאצים בגרמניה, אל תקבלו את זה מהם. זו תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור נגד מדינת ישראל.

מי שהיה איתנו בבית המשפט העליון בוודאי זוכר את הדיון בשאלה: כשעזמי בשארה תומך במוקאוומה - ההתנגדות - האם הוא מתכוון למוקאוומה חמושה או למוקאוומה לא חמושה? ב-2006 קיבלנו את התשובה. מספיק לשחק במילים. כשאתם משחקים במילים אתם עובדים רק על עצמכם, בוודאי לא על קהל המטרה של חברי בל"ד.

לכן אני מבקש שאתם תסתכלו ותדרשו רק את האמת. כשהם אומרים "אזרחות", תשמעו "חוק השבות"; כשהם אומרים "אנחנו נגד מדינת ישראל כמדינת היהודים במובן המדיר", מה זה "במובן המדיר"?

חסן ג'בארין:

במובן המדיר.

יואב מני:

תודה רבה, עברית אני עוד יודע. ערבית אני לא יודע, אבל עברית אני עוד יודע.

מוחמד ברכה:

כנראה שאתה לא יודע גם עברית.

ירון בן-עזרא:

תודה על המחמאה, אל תפריע.

יואב מני:

"במובן המדיר" זה מין מושג שסתום כזה שיוכל לאפשר להם לעמוד מול בית המשפט העליון ולגלגל עיניים. רבותי, תקראו את התצהיר, הם מדברים שם על אזרחות. אזרחות זה חוק השבות. פחות מעניין אותם אם יהיו שבעה קנים או סהר בסמל המדינה. מעניין אותם אם הם יכולים להגיד לעם ישראל: אדוני, אתה מקבל אצלנו אוטונומיה. באחד הראיונות הוא מציע לנו אוטונומיה. רבותי, תהיו אסירי תודה, אוטונומיה יהודית. בירוביג'אן.

במסגרת מכבסת המילים, במסגרת העובדה שהנייר סובל הכל, אומר בשארה: אני, ברמה הפילוסופית, מבין את המוקאוומה. אני לא יכול להגיד לנכבש איך להתנגד לכיבוש, אבל ברמה הפוליטית אני נגד אלימות מכל סוג שהוא. נו, באמת. אתם – כגוף מינהלי, מעין שיפוטי – יכולים להסתכל בין השורות. זה לא הליך שיפוטי, זה הליך מעין שיפוטי, אתם יכולים לראות את מבחן הראיה המינהלי ואתם יכולים לשאול את עצמכם: אם הם, ברמה הפוליטית, כל כך נגד אלימות מכל סוג שהוא – ואם אתם רוצים מאוד להאמין להם – אז איפה היתה במשך שמונה שנים הפגנת ה-10,000 איש בסכנין כשבוצע פשע מלחמה כלפי תושבי שדרות? איך התחילה ההפגנה רק כשטילים חזרו לעוף לצד השני? 10,000 איש בסכנין וראש עיריית סכנין – כתבתי לכם בבקשה ציטוטים מההפגנה – שהוא מספר 8 שלהם בבחירות הקודמות, הוא בל"ד.

לכן, כשהם אומרים לכם "אנחנו נגד אלימות מכל סוג שהוא", אתם תענו להם: לא מאמינים לכם. כתבתם, זה לא מחייב שכתבתם. אולי לכם אין כבוד למה שאתם כותבים, לנו יש יותר כבוד למה שאנחנו שומעים.

אם ב-2003 עזמי בשארה היה טורח להגיד את האמת ולומר שהוא בעד ביטול חוק השבות ולעמוד מול השופטים של בית המשפט העליון, ולא לגמגם, ולהגיד אני בעד ביטול חוק השבות, כמו שאומרים לנו פה היום, אז עזמי בשארה לא היה בכנסת השבע-עשרה. הוא לא אמר את זה. ולמה הוא לא אמר את זה? כי ביטול חוק השבות, אפילו בבית המשפט העליון, אפילו לגדולי הליברלים, זה צפרדע גדולה מדי ואי אפשר לבלוע אותה.

ואם אני מדבר על צפרדע, אני רוצה להזכיר לכם את משל הצפרדע, כך לפחות לימדו אותי, לא ניסיתי ואני לא ממליץ לנסות: לוקחים צפרדע, שמים אותה על פלטה. אם הפלטה חמה – מיד הצפרדע קופצת. אם הפלטה קרה היא תישאר לשבת. תדליקו את האש מתחת לפלטה, היא תתבשל. למה? כי היא לעולם לא תחליט שעכשיו זה "קסיוס בלי", עכשיו זה הזמן לקפוץ, עכשיו אני לא מוכנה יותר.

השיטה הזאת, שיטת השלבים, שכל פעם מותחים את השיח הציבורי עוד קצת, זה שיטת הפלטה. מותחים, מותחים, מותחים – פעם "מדינת כל אזרחיה", בדיוק כמו שאמר כבוד השופט לוי בפסק הדין, היתה טאבו, זו היתה מילה נרדפת לשלילת אופיה היהודי של מדינת ישראל. גיינגלרו קצת במילים ופתאום זה הפך להיות מדינת כל אזרחיה, אולי במובן הפלורליזם האינדיבידואלי.

אבל תשימו לב שעכשיו הם לקחו את זה עוד שלב. לא אינדיבידואלי, קולקטיבי. הוא לא מדבר על זכויות הפרט, הוא מדבר על זכויות הקולקטיב. אני אזכיר שעזמי בשארה אמר, והם לא חזרו מזה, שיהדות היא לא לאום, יהדות היא דת. אז עם ישראל זה כל אלה שמלו אותם בגיל שמונה ימים, ויש כאלה שמלו אותם בגיל 13 ויש כאלה שהם נוצרים. כל אחד יעשה מה שבא לו, בלי שום עדיפות. רבותי, זה סוף מדינת ישראל כמדינה יהודית. נקודה. אתם לא יכולים לראות את זה אחרת.

אני מכיר את הטיעון שאומר: עדיף שהם יעמדו באוהל שלנו מאשר יעמדו מחוץ לאוהל ויזרקו אבנים פנימה. הבעיה היא שהם עומדים בתוך האוהל וזורקים אבנים פנימה. את זה ראיתם גם בהפגנות, את זה ראיתם עם עזמי בשארה, שאולי חבריי מהפרקליטות יעשו עם כולכם חסד ויספרו לנו מה היה שם. זה לא עובד ככה, אתם לא יכולים להשביע את הארי. אתם לא יכולים לאלף את הנמר. זה מאוד פשוט: הם לא רוצים אתכם פה. הם רוצים רוב ערבי פה. הם חושבים שהציונות זה אתוס כובש. הם קוראים לה' באייר שלנו יום השואה.

קיבלתי מחמאה מחברי ג'בארין לגבי זה שאולי העברית שלי לא משהו, אבל לפחות לצטט אני יודע. בתצהיר כתוב שסעיף 7 מתייחס למדינה יהודית כמדינה יהודית דמוקרטית ולא כמדינה יהודית ודמוקרטית. יש דבר כזה שנקרא "וי החיבור". "ודמוקרטיה". היא צריכה לעמוד במהותה כיהודית תמיד ולנצח נצחים. לא יהודית דמוקרטית ככה על הדרך, ואם היה תהיה דמוקרטית ולא יהודית, לא נורא, לא קרה שום דבר. החובה שלכם רבותי - זו חוקה, לא חוק - לאכופ את זה. לא תאכפו את זה? שלטון החוק יהיה משהו אחר לגמרי. דרך אגב, זה חוזר, כבודו, למה שאמרתי על מבחן תוצאתי. התוצאה של הצפצוף שלהם על החוק היא לאו דווקא בתוך הפרלמנט פנימה. אם אנשים מחפשים סיבות מדוע בכל מיני צדדים של המפה הפוליטית יש תופעות של הפרת חוק ושל קיצוניות, שאנחנו מצירים עליהן, יכול להיות שזה מתחיל מפה. יכול להיות שנערים צעירים שרואים איך מצפצפים צפצוף ארוך על החוק ולא קורה כלום, וכולם אומרים שהשיח הדמוקרטי הוא גם לדברים שקשה לשמוע אותם, יכול להיות שבגלל זה הם הולכים לגבעות. אני לא תומך בנוער הגבעות, אבל אולי מפה זה מתחיל?

שלא יפחידו אתכם. בית המשפט העליון לא אמר את דברו לגבי בלי"ד. בית המשפט העליון אמר שמאחר שהפסילה של בלי"ד היתה אוטומטית אחרי הפסילה של בשארה, ומאחר שהוא לא אישר את הפסילה של בשארה, אז הוא כמעט שלא דן בבלי"ד, כי זה אוטומטי. הוא לא דן בבלי"ד.

מעבר לזה, יש פה שינוי נסיבות מהותי. שינוי הנסיבות הוא קודם כל הדברים הנוספים שנוספו מאז 2003, שזה כולל מלחמת לבנון והתנהגותו של עזמי בשארה ובריחתו מהארץ כשנפתחה נגדו חקירה, וזה כולל את הדברים שהובאו בעיתונות, וזה גם כולל את התצהיר המאוד מפורט של חבר הכנסת זחאלקה, שאני מפציר בכם לקרוא אותו.

רבותי, יש לכם סעיף בחוקה, תיישמו אותו. על תתעסקו בנבואות - מה יקרה אם אני אעשה ככה - אתם לא נביאים. גם בבית המשפט העליון שופטים, לא נביאים. אל תתעסקו במחשבות לאן דברים יובילו. הכנסת עשתה כבר את השקלא והטריא שלה בסעיף 7א, היא תיקנה אותו פעמיים. חשבו על זה, עשו את האיזונים הנכונים. כל מה שאתם צריכים לעשות זה לקרוא את הטקסטים וליישם אותם נכון. תודה רבה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה.

בשם רשימת האיחוד הלאומי, ד"ר מיכאל בן-ארי.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

רבותי חברי הוועדה, כבוד יושב-ראש הוועדה השופט ריבלין, אני בא לטעון כאן לאחר שני הטוענים שטענו בצורה מלומדת לפניי. אני אשתדל לא לחזור על דבריהם, אלא אם יהיה צורך להדגיש או להמחיש כמה מן הדברים. יש לציין שאני לא בא לכאן לא בשם עצמי, לא בשמה של המפלגה ששלחה אותי - האיחוד הלאומי - אלא נראה לי שעיניים רבות נשאות אל המקום הזה, אל השעה הזאת, אל ההחלטה שתתקבל כאן במקום, אותן עיניים דואבות בדרום, והזיכרון מהצפון, והאימה של האוטובוסים המתפוצצים במרכז, לראות אם עם ישראל עומד על נפשו או

שוב מתעלם, לא מנורות אזהרה, אלא מחוט להט שמסתובב כאן בינינו ומסכן את הקיום שלנו, מסכן את עקבות הדורות של המדינה היהודית.

לכן אני פונה כאן אל חברי הוועדה ומבקש מהם הקשבה מלאה לדברים, להביט בעיניים נכוחות כלפי מה שאנחנו הולכים לעשות, כלפי מה שאנחנו מחליטים, לא רק להסתכל מה יגידו או מה יאמרו בכל מיני מקומות אחרים, אלא לקחת את האחריות הן על תקוות הדורות, הן על הילדים שלנו שגדלים פה והן על הדורות הבאים, ולתת כאן את הקו העוצר, את המחסום לאותה הידרדרות חמורה שאנחנו נמצאים בה במשך מספר שנים.

אני מצטרף לדברי קודמי המלומד על היועץ המשפטי לממשלה ומייצגיו. קיבלנו את תשובת היועץ המשפטי לממשלה - אני חייב לציין שאינני משפטן, אבל אני יודע לקרוא חומר - תשובה דלה שאין כדוגמתה. אני זוכר שכשבאו לטעון כנגד ידידי ברוך מרזל, הם הביאו תיקים עבי-כרס, כאילו מדובר חס ושלוס באויב המדינה. אבל כשמדובר באויבים של ממש, אין תיקים, אין מידע חסוי, אין תחקירים, אין ולא כלום. לפיכך אני מצטרף לבקשה שהיועץ המשפטי לממשלה יעשה עבודה מעט-מעט יותר מסודרת.

אני רוצה לפנות לחלק מהעובדות שנמסרו בבקשה שלנו לפסילת רשימות בל"ד ורע"מ-תע"ל. בעיקרון איננו מבדילים ולא מבחינים בין השתיים. ישנה קורלציה מאוד-מאוד ברורה בין שתי המפלגות הללו ולכן אנחנו נתייחס אליהן כאחת. אני לוקח ממאמרו של חבר הכנסת זחאלקה, חבר הפרלמנט, מועמד בל"ד מספר 1. הוא כותב: "האתגר הלאומי התפתח לאתגר דמוקרטי כולל המהווה אלטרנטיבה רעיונית או פוליטית להגמוניה הציונית". הציונות היא היעד, היא המטרה אליה מכוונים את הטילים, אם זה מהחיזבאללה ואם זה מהחמאס. הטילים האלה מכוונים אל ההגמוניה הציונית, והכל כשר, גם מכשיר הטלפון שניתן על חשבון המשכן ומשמש לצורך אותו עניין.

במקום אחר עומד חבר הכנסת זחאלקה ולא מכחיש. הוא קורא להעמיד לדין את מנהיגי ישראל, את ראש הממשלה אולמרט, את שר הביטחון מר אהוד ברק, את שרת החוץ, שעומדים על נפשנו, שעומדים להגן על ילדינו שמרטיבים במיטות מפחד. הבית שלי מלא בילדים של גיסתי מכפר מימון. הילדים האלה רועדים מפחד מהטילים שנופלים עליהם יום-יום. ועומד נציג האויב בכנסת ישראל, בפרלמנט, ואומר: נעמיד לדין בין-לאומי את ראש הממשלה אולמרט על כך שביצעו פשעי מלחמה בעזה. מבחינתם עם שעומד על נפשו עושה פשעי מלחמה. הדבר מדבר בעד עצמו.

במקום אחר הוא משווה את ביקורו בארץ האויב "עבודה עיתונאית". ההיתממות, הצדקנות, לפעמים מחליפה את החוצפה שמלווה את ההתנהלות שלהם במשך כל הזמן.

במקום אחר מסתתר חבר כנסת מאחורי החסינות הפרלמנטרית שלו וטוען שבגלל שיש לו חסינות פרלמנטרית לא יכול היועץ המשפטי לממשלה להגיש נגדו כתב אישום. כך טוען חבר הכנסת נפאע. אז אני קורא לכם, ידידי: אנחנו ניקח לו את החסינות הפרלמנטרית. היועץ המשפטי לממשלה יוכל לפעול נגדו ולהפעיל נגדו את החוק, כדי שהבחור לא ישב בכנסת, אלא במקום שבו הוא ראוי לשבת - מאחורי סורג ובריח.

זהבה גלאון:

תירגע, תירגע.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

גברת גלאון, אני לא אפריע לך, אל תפריעי לי. בעזרת ה' אני עוד אפריע לך, אבל כרגע תקשיבי לי. אני לא רגוע כשהאחים שלי לא רגועים. זה ברור לך, גברת גלאון?

זהבה גלאון:

אתה מסית. אתה מסית מעל הדוכן.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אני יודע, אני מכיר את ההזדהות שלך.

זהבה גלאון:

אתה מסית.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אנחנו מכירים אותך, גלאון, אנחנו מכירים אותך.

זהבה גלאון:

מאה אחוז. אנחנו מכירים את מי אתה מייצג.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אנחנו יודעים מי את, יודעים מי החברים שלך. אמור לי מי חבריך ואומר לך מי אתה. אני מבקש ממך לא להשחית את זמני.

זהבה גלאון:

אנחנו יודעים מי חבריך.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אלה החברים שלי, בוודאי. אלה יהודים אמיצים.

ברשותכם, אני רוצה להפנות לעוד מספר דברים. זמננו קצר ואני לא רוצה להלאות אתכם. במקום אחר אומר חבר הכנסת אחמד טיבי: ביקרתי בלבנון ואוסיף לבקר בה בעתיד. אנחנו לא יודעים מה נעשה שם, איך נעשה שם, למה הבחור מבקר שם.

אחמד טיבי:

מה זה "בחור"?

ד"ר מיכאל בן-ארי:

חבר הכנסת טיבי.

יהודה אבידן:

איך אתה רוצה שהוא יקרא לך, "אדוני המלומד"?

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אדוני הדוקטור המלומד.

מוחמד ברכה:

זכות הדיבור היא לא רק להשפיל.

יהודה אבידן:

"בחור" זה לא העלבה, זו מחמאה.

ד"ר מיכאל בן-ארי :

חבר הכנסת טיבי מסביר במקום אחר: אני הוזמנתי כאיש עצמאי, כיושב-ראש רע"מ-תע"ל, ואני גאה בזה. אני בהחלט לא מייצג את ישראל ולא מתיימר לכך. אנחנו יודעים את זה, חבר הכנסת טיבי, אנחנו יודעים שאתה לא מייצג את ישראל, אתה רק משתמש בנו, זה הכל. אנחנו מודים בזה וגם חברי הוועדה פה יודעים את זה. אני מקווה שבשעה היעודה ירימו את האצבע כדי לשלוח אותך אל המקום שאותו אתה מייצג בכנות וביושר.

חבר הכנסת אלסאנע אמר בהפגנה, אמנם יש איזושהי הכחשה, אבל דברים מדברים: זה נכון שאנו נושאים תעודת זהות ישראלית בכיסנו, אבל בלבנו אנו נושאים את התקווה והשאיפה הפלסטינית. מכחיש? שיעמוד פה וכחיש את דבריו.

צריך להזכיר עוד דברים מדבריו של אלסאנע, שממחיש באמירותיו את הבוגדנות, את שיתוף הפעולה עם האויב, את ההזדהות עם האויב, אבל לא סתם ביום רגיל, אלא בשעת מלחמה, בשעה שאנחנו מלקקים את הפצעים שלנו, בשעה שאנחנו קוברים את מתינו, בשעה שאנחנו מותקפים. זה מה שהם עושים.

אני רוצה לאתגר את חברי הכנסת הערבים בדברים של בית המשפט העליון שמדבר על המאפיינים הגרעיניים של המדינה הציונית. קודמי דיבר על זכותו של כל יהודי לעלות למדינת ישראל. האם אתם תומכים? האם אתם בעד או אתם נגד? תצהירו את זה בבקשה. נראה את זה בהצהרות שלכם. האם אתם מסכימים ששפתה הרשמית והמרכזית של המדינה היא השפה העברית, כמו שדורשים כבודם בבית המשפט העליון וטוענים שזהו אבן בוחן להזדהות ולאפשרות לשבת בפרלמנט הישראלי. האם אתם מוכנים להצהיר כאן את הדבר הזה?

האם אתם מסכימים שעיקר חגייה וסמליה של המדינה משקפים את תקומתו הלאומית של העם היהודי? את הכל אני קורא ממסמכים של בית המשפט העליון.

רבותי, לא חוזרים על טעות פעמיים. לא חוזרים על טעות פעמיים. טעות מותר לעשות פעם אחת. פעם שנייה זה פשע והדם יהיה עלינו.

אני רוצה לצטט מעט מהדברים של המרגל שברח מפה, ברח מן הארץ עם זנב בין הרגליים, אותו מנהיג של תנועת בל"ד, אותה בושה גדולה שנקראת "בשארה", שעף מכאן אחרי שריגל ושיתף פעולה עם האויב. הוא עומד בפני בית המשפט העליון ואומר דברים, ואת אותם דברים אתם תשמעו גם מחברי הכנסת הללו. בדברי תשובתו בפני הוועדה, בכתב ובעל-פה, הציג חבר הכנסת בשארה את משנתו הפוליטית, לטענתו זה מבוסס על גישה דמוקרטית, ליברלית. על-פי תפיסתו – בסעיף 34 - על מדינת ישראל להגשים את זכות ההגדרה.

במקום אחר – בסעיף 35 – הוא אומר: מגישתו הדמוקרטית-ליברלית. כן, בשארה, דמוקרטית-ליברלית. בטלפון הוא מכוון את הטילים בדמוקרטית-ליברלית. הוא מנצל אותנו באותו טלפון שהפרלמנט נתן לו. איזה גיחוך. הוא טוען: מגישתו הדמוקרטית-ליברלית נובע כי הוא מתנגד לכל אלימות. בוודאי, הוא מתנגד לכל אלימות. מה הבעיה להגיד: לטענתו בחירתו באזרחות שווה ובחברה דמוקרטית-ליברלית היא בחירה אסטרטגית - בוודאי שהיא אסטרטגית, היא לא טקטית - והיא מבוססת על התנגדות לכל אלימות. רבותי, שוב, הדברים מדברים בעד עצמם.

זה נשמע לנו מוכר ונשמע את זה שוב היום. אותן אמירות, אותה הזדהות עם אמירות כאלה ואחרות, עם כל מיני מילים שקשה לי להבין, כי איני מצוי בתוך השפה המשפטית המפותלת ומתפתלת הזאת.

חבר הכנסת בשארה הסביר בסעיף 36 את הטענות הספציפיות שהועלו נגדו: אשר לנאום אום אל-פאחם מציין חבר הכנסת בשארה כי הטיעונים מתבססים על דיווח בעיתון "מעריב". זה דיווח, זה לא אמיתי. לצערי הפרקליטות היתה צריכה להביא ראיות של ממש ולעשות את העבודה שמוטלת עליה, לא עליי, לא על עורך הדין המכובד שטען קודם, לא על איתי פורמן. זה מוטל על רשויות החוק של מדינת ישראל ובראשן הפרקליטות שלא עושה מלאכתה נאמנה בעניינם של נציגי האויב בכנסת.

השופט חשין לא השתכנע מהטענות לפסול, השתכנע מחבר הכנסת בשארה והוא אישר אותו. הוא אמר: "לאחר עיון במכלול החומר לא נראה כי בוססו בעניין זה שלילה מוחלטת של יהדות המדינה" - אה, הם קצת מסכימים שנחיה כאן איפשהו - "או תמיכה מוחלטת במאבק המזוין...". זה נשמע מוכר עד כאב.

רבותי, זו כבר לא כתובת על הקיר. יש כאן אמירה בוטה, אמירה חד-משמעית, מגחכת ומלגלת לנו, משתמשת בנו כדי לפגוע בנו. זוהי שעתנו הגדולה לעצור את הדבר הזה.

ברשותכם, אני רוצה להתייחס למשהו שהכאיב לי ביותר. רק אתמול קיבלתי את התצהירים של חבר הכנסת זחאלקה ואחרים. אחד הדברים שהכאיב לי ביותר זה השימוש הציני שעושים בהשמדת יהדות אירופה לטובת זכויותיהם. לא שמענו את אחינו ואחיותינו, לא בגרמניה, לא באוסטריה, לא בפולין, מזדהים עם אויבי המדינות שבהם הם היו. לא שמענו שהם סייעו להם, לא שמענו אותם עושים הפגנות למען האויב, והשמדתם היתה מונעת אך ורק על-ידי שנאת ישראל עזה. מיעוטים - כבודם במקומם מונח. אויבים - אין מקומם בכנסת.

כשהרב כהנא עמד כאן, פסלו אותו על הרבה-הרבה פחות, על כלום, על אמירות, אבל במקרה כאן יש מעשים. בשארה הוא נורה אדומה, הוא נורה לוהטת והאנשים האלה - חברי הכנסת הללו - הם תואמי בשארה. הם בינתיים חברי כנסת, אבל אני מקווה שאחרי השעה הזאת אנחנו נשים קץ לאותה תופעה מבישה, לאותה תופעת ה"בשארות" שהכאיבה לנו כל כך, שיש מרגל מתוך פרלמנט ישראל, שמשותף פעולה באמצע המלחמה. ואם לא, נדאג לאחר מכן, בעזרת ה', בתוך מליאת הכנסת, להשיב להם ולהעמיד אותם במקומם. תודה רבה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה.

תשובת המשיבים בפי בא-כוחה של רשימת בל"ד עו"ד חסן ג'בארין.

חסן ג'בארין:

שלום לכולם. זו לא פעם ראשונה שאני מייצג את רשימת בל"ד וגם מפלגות ערביות בהליכים של פסילות וגם בבית המשפט העליון. גם ב-95', כאשר בל"ד נרשמה כמפלגה היה הליך של פסילה, גם ב-99' היה הליך של פסילה בפני ועדת הבחירות, ב-2003 והיום ב-2009.

תכננתי לדבר, אבל ראיתי שאין צורך כי זה התיק הקל ביותר שיהיה לי אם יגיע לעליון. לא שמעתי משפט כאן - וקיוויתי לשמוע - בעניין "מדינת כל אזרחיה". מי שלא קרא את פסק הדין של 2003 לא מבין שמי שמבקש פסילות למעשה לא מערער לאחר שש שנים של פסק דין של 11 שופטים בצירוף השופט חשין - 12 שופטים - אלא הוא אומר שהוא יוצא נגד בית המשפט העליון. לכן אני לא רוצה להיכנס לסוגיה הזאת. זו עמדה פוליטית - יש אנשים שהם נגד פסיקתו של בית המשפט העליון ולכן הם אומרים את זה.

אם היינו צריכים לדבר משפטית, תצהירו של חבר הכנסת ד"ר ג'מאל זחאלקה לא יוצא נגד ולא משנה את מצע המפלגה מ-95'. זה אותו המצע בעניין של "מדינת כל אזרחיה". השופט ריבלין גם אמר שמרגע שמאשרים רשימה, הרשימה זכאית לפעול על בסיס המצע שלה. זו זכותה כי לצורך כך היא אושרה. אם ב-2003 האישור היה על-ידי 11 שופטים, אז הרשימה זכאית - וזו חובתה - לפעול על-פי המצע שלה בעניין "מדינת כל אזרחיה".

אלה שרוצים שנגיע לעליון אני רוצה לומר דבר אחד: נניח שאתם רוצים שבית המשפט העליון יקבל את העמדה שלכם, יש משהו בליטיגציה שנקרא "טיעון נגדי". מה זה טיעון נגדי? נניח שבית המשפט העליון יקבל את העמדה שלכם, בואו נדמיין את פסק הדין. מה ייכתב בפסק הדין? רשימה שמבקשת במצע שלה ופועלת וטוענת שזה הדגל שלה שמדינת ישראל תהיה מדינה דמוקרטית, מדינת כל אזרחיה, היהודים והערבים - פסולה. אני מאתגר כל אחד ושואל: האם יש במאה ה-21 בית משפט שפסל רשימה אך ורק בגלל שהמצע שלה דמוקרטי ומבקש שוויון מלא בין כולם?

בגלל כל הסיפורים האלה מ-95 ועד היום בדקתי את המשפט המשווה ומצאתי פסק דין. היה פסק דין בשנות ה-60, לא במדינת ישראל, במדינה אחרת – דרום אפריקה. בשנת 54 ה-ANC כתב "Charter of Freedom" – עמוד אחד. הם כתבו: אנו תובעים שדרום אפריקה תהיה מדינת כל אזרחיה וכל תושביה הלבנים והשחורים. הוגש נגדם כתב אישום, נגד כל פעילי ה-ANC, ביניהם נלסון מנדלה, על עבירות של המרדה וקריאה לשינוי משטר האפרטהייד באמצעות אלימות. כולם זוכו. בית המשפט של האפרטהייד אמר שהמצע שלהם מתנגש חזיתית עם משטר האפרטהייד. מי שמבקש מדינת כל אזרחיה מתנגד חזיתית עם משטר האפרטהייד, אבל אנחנו לא יכולים להרשיע אותם כי אין ראיות כלשהן שהם מבקשים לבסס את המצע שלהם ולממש אותו באמצעי אלימות.

לפיכך אני מבקש מכולכם שניקח את פסק הדין של בית המשפט של האפרטהייד ונשתמש בו. עזבו את בית המשפט העליון - - -

אברהם אבוחצירא:

גם שם זרקו אבנים?

חסן ג'בארין:

יש אנשים כאן שהם שונאי בית המשפט העליון.

ירון בן-עזרא:

זה היה בכיפה אדומה.

חסן ג'בארין:

האם היתה ראייה אחת בכל הבקשות שהוגשו שמציינת ראייה ממשית במצע או במאמר של חבר הכנסת ד"ר ג'מאל זחאלקה או בכרוז או בדברים שנאמרו בכנסת או מחוצה לה שיש בהם קריאה לשימוש באלימות על מנת לשמש את המצע של "מדינת כל אזרחיה"? אין.

האם יש מישהו מחברי בלי"ד שהורשע בבית משפט בגלל המצע הזה? אין.

אז אם בבית המשפט באפרטהייד קיבלו את זה, איך אתם רוצים שבית המשפט העליון יהיה על צד ימינו של בית המשפט של האפרטהייד?

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אם הוא היה פה הוא היה נשפט.

חסן ג'בארין:

לכן אם נגיע לעליון אני מבטיח לכולכם שהנאום שלי שם יתמקד רק בפסיקה של בית המשפט של האפרטהייד. בית המשפט לא יוכל למנוע את זה ממני, כי כל הטענות שלי יהיו אך ורק משפטיות, כפי שעשיתי עד היום.

לגבי התמיכה במאבק מזוין - אתם לא התייחסתם לזה. חשבתי שתדברו על הנושא הזה, שכן יש שני סעיפי פסילה – אחד מתייחס למדינה יהודית דמוקרטית, והשני הוא תמיכה במאבק מזוין. אני מבין מדוע לא היתה התייחסות, כי העיקר הוא מדינת כל אזרחיה ולא תמיכה במאבק מזוין.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

כנראה שלא הקשבת לי.

חסן ג'בארין:

בכל זאת אני אגיד לכם מה הפסיקה של בית המשפט העליון אומרת בנושא הזה. השופט ריבלין גם היה בפסק דין אחר שהצטרף לאמירה זו בעניין חסינות פרלמנטרית. בית המשפט עשה הבחנה בין תמיכה, דברי אהדה, שבח וכיו' לארגון טרור, שזאת כשלעצמה יכולה להיות עבירה פלילית לפי הפקודה למניעת טרור, לבין אמירה או מעשים שיש בהם אפשרות לפסול את הרשימה. אמר: תמיכה, אהדה ודברי שבח הם עניין של עבירה פלילית, אבל זה לא עניין של פסילת רשימה. מהו עניין של פסילת רשימה? עניין פסילת רשימה הוא אם הרשימה תומכת באופן מפורש במאבק מזוין של ארגון ספציפי וזה חלק מהיעדים העיקריים היום-יומיים של הרשימה. היינו, אם פוסלים רשימה על בסיס הטענה שהיא תומכת במאבק מזוין של ארגון טרור, זה אומר שכולנו צריכים לקבל שכל הרשימה הזאת היא רשימה טרוריסטית וצריך להוציא אותה מחוץ לחוק.

ב-2003 היתה לשופט חשין ההזדמנות הראשונה לדון במשמעות של "תמיכה במאבק מזוין" ו-11 שופטי בית המשפט העליון קיבלו את עמדתו. השופט חשין אמר בפירוש: כאשר אנחנו פוסלים רשימה שהיא תומכת במאבק מזוין, אנחנו צריכים להגיע לדרגה שהיא וארגון טרוריסטי היינו הך במעשים, בפעילות היום-יומית.

חיים פרוימוביץ:

האם לכוון טילים זה לא מעשים?

חסן ג'בארין:

רגע, חובב, לכם אין אפילו הרשעה אחת נגד פעיל זוטר של בלי"ד - - -

ד"ר מיכאל בן-ארי:

בשארה ברח.

חסן ג'בארין:

אין פעיל זוטר של בלי"ד שהורשע בעבירה קטנה, למשל הסתה, המרדה, דברים כאלה קטנים. אפילו את זה אין.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

דווקא יש הרשעות, למה אתה אומר שאין הרשעות?

חסן ג'בארין:

מישהו הזכיר את האזכרה של ג'ורג'י חבש. הבעיה שלי כאן היא שאנשים לא מתמחים במשפט הזה - - -

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אה, גאון הדור.

חסן ג'בארין:

יש פסק דין מ-85', בג"ץ 620/85 בעניינו של חבר הכנסת מייעארי נגד הכנסת. הכנסת הגבילה את החסינות שלו בגלל שהשתתף - על-פי דעתה - באזכרה של פעיל של ארגון שהוגדר אז ארגון טרוריסטי, באזכרה של פאהד קוואסמה. ולא רק שהשתתף באזכרה, אלא אמר דברי שבח ואהדה. בית המשפט העליון ביטל החלטה זו.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

הוא אשר אמרנו, בית המשפט טעה.

חסן ג'בארין:

ב-2008 חברי הכנסת הערבים הגישו עתירה לבג"ץ על זכותם לקיים אזכרה. אף אחד משופטי בג"ץ לא אמר ולא דיבר על העניין הזה של הזכות, הדיון היה דיון אחר. לכן למי שמתמש בזה אני אומר לו שאין לו בסיס משפטי.

באשר לעזמי בשארה - בלי"ד וכן התצהיר של בלי"ד לא מסתירים, לא רק שעזמי בשארה מנהיג בלי"ד, מייסד בלי"ד, אלא גם עמדו נגד הרדיפה שלו וראו בה רדיפה פוליטית. זה לא בגלל שהוא הכחיש את מה שמיוחס לו ולא בגלל שהם הכחישו את מה שיוחס לו, אלא על רקע ההיסטוריה שהיתה מאז '95 נגד בלי"ד.

ירון בן-עזרא:

זכות אבות.

חסן ג'בארין:

חברים כאן אומרים: אתם עדיין מקיימים מגע עם עזמי בשארה, אתם מדברים איתו. יותר מזה, נוסעים לעמאן ומבקרים אותו. ואני שואל אותם: האם זו עבירה פלילית? מה הרלוונטיות של זה? האם עזמי בשארה הוכרז כארגון טרוריסטי? לפחות לא קיים כאן הטיעון של תמיכה בארגון טרור, כי לא הוכרז עליו כארגון טרור או התאגדות טרור.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אפשר לומר שזו פגישה עם סוכן זר.

חסן ג'בארין:

אז לא רק מגע, אלא אהבה או חיבה או פרסומים של עזמי בשארה. לכן לא רק שאין כאן עבירה פלילית - - -

ד"ר מיכאל בן-ארי:

הוא משים עצמו כגאון - - -

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

ד"ר בן-ארי, אי אפשר להפריע לדיון בצורה רצופה.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אפשר להעיר משהו? הוא אומר כל מיני אמירות שאין בהן שום אמת.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

ד"ר בן-ארי, עו"ד ג'בארין ישב בשקט כשאדוני דיבר. אדוני ישב בשקט גם כשהוא מדבר.

חסן ג'בארין:

לכן מבחינה משפטית להשתמש בפרשה של ד"ר עזמי בשארה אינה רלוונטית.

דרך אגב, כל בקשות הפסילה אינן על מעשים, אלא על התבטאויות פוליטיות. אנחנו לא מכירים פסק דין אחד עד היום שפסל רשימה אך ורק על התבטאות פוליטית. פסק הדין האחרון שנתן כבוד השופט ריבלין יחד השופט ברק בעניין של חסינות - - -

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אדוני המלומד, תנועת "כך" נפסלה על אמירות פוליטיות ולא על מעשים.

חסן ג'בארין:

על מעשים.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

על איזה מעשים? על מה אתה מדבר? אתה אומר פה אמירות לא נכונות ומכזב את חברי הוועדה. מכזב את חברי הוועדה פעם אחר פעם. אין מילת אמת במה שאתה אומר.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

למי שאיננו חבר ועדה - עד עכשיו כל האורחים התנהגו בצורה מופתית, אבל אני פונה לכולם שאם מישהו יפריע בצורה רצופה, אני אצטרך לבקש ממנו לעזוב את האולם. חברי הוועדה נשארים פה וכל אחד מהם יוכל לומר בתורו את מה שיש לו, אבל האורחים מתבקשים להתאפק. זה כולל גם את ד"ר בן-ארי.

חסן ג'בארין:

אני מצטרף לעמדת היועץ המשפטי לממשלה בעניין הראיות. אם אני לוקח כל אמירה שהופיעה בבקשות הפסילה, להודות בה ולומר שמה שכתוב בה הוא נכון, למרות שבכתב התשובה של בל"ד יש הבחנה – מאשרים את המצע, את הדברים שהם אמרו באופן ישיר בכתובה, אבל ציטוטים בעיתונות לא אושרו אם כי הוסבר ההקשר שלהם. אבל נניח שאני לוקח את כל האמירות שצינו בבקשות הפסילה, אתם לא יכולים להצביע על אף אמירה אחת שמגיעה לדרגה של עבירה פלילית, גם אם זה נכון. קל וחומר כאשר אתם מדברים על פסילה.

פסילת רשימה זה לא דבר של מה בכך. תודה רבה.

חיים פלק:

סעיף 7א זה לא עבירה פלילית.

ירון בן-עזרא:

אבל סעיף 418 כן.

חסן ג'בארין:

אבל הראיות צריכות להיות ברורות וחד-משמעיות.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה. חבר הכנסת ג'מאל זחאלקה מבקש להוסיף דברים.

ג'מאל זחאלקה:

כבוד השופט, אני מבקש להעלות מספר נקודות ולהשלים את דבריו של עו"ד ג'בארין. לפי הדברים שאמרו עורכי-הדין שביקשו את הפסילה וגם התבטאויות של חברי כנסת ואנשי ציבור, יש כאן מעשה דמוניזציה של מפלגת בל"ד.

אני רוצה שחברי הוועדה וכל הנוכחים כאן ידעו שאנחנו מפלגה שמיוצגת על-ידי שלושה חברי כנסת ובבחירות הקרובות אנחנו רצים ברשימה שאני עומד בראשה, חבר הכנסת סעיד נפאע הוא המועמד השני וחנין זועבי היא המועמדת השלישית. אנחנו גאים בכך שזו הפעם הראשונה שבמפלגה ערבית יש מועמדת אישה במקום ריאלי, לאחר שעשינו שריון לנשים באחד משלושת המקומות הראשונים. למפלגת בל"ד יש פריסה ארצית – אנחנו מיוצגים במועצות המקומיות, בהסתדרות, בהסתדרות המורים, בוועדי ההורים. יש לנו סניפים בכל הארץ, חברינו שזורים בכל מערכות החיים, מכל שדרות הציבור, מכל הדתות, מכל האזורים, מכל הגילים.

תנועת בל"ד פעילה בתחומים רבים, לא רק בפעילות הפרלמנטרית. מאז שבל"ד נכנסה לפרלמנט היא העבירה מספר חוקים חשובים מאוד. הנושא של ייצוג הולם הוא ה- contribution של בל"ד לעבודה הפרלמנטרית. ההישג האחרון של בל"ד היה העברת חוק הפוליו לאחר שנים רבות שלא הצליחו להעביר את החוק הזה.

לבל"ד יש תפיסת עולם מגובשת, אנחנו מפלגה אידיאולוגית. אני רוצה להגיד מספר מילים כדי שהדברים יהיו ברורים: אנחנו עומדים מאחורי כל מילה במצע שלנו. כל מילה. אם הביאו ציטטות מהמצע שלנו ורוצים לפסול אותנו על המצע שלנו, אנחנו מוכנים להיפסל ולא לשנות את המצע. יש דברים שהם ייהרג ובל יעבור.

חיים פרוימוביץ:

אז אולי גם תצביעו בעד הפסילה?

גימאל זחאלקה:

הציטטות הן מהמאמרים שלי. אני עומד מאחורי כל מילה שכתובה במאמרים שאני כתבתי, אם זה באנגלית, אם זה בעברית או בערבית.

באשר לציטטות של עיתונאים - מטבע הדברים אלה ניסוחים של העיתונאים. פעמים הם מדויקים, פעמים לא מדויקים, פעמים אף לא נכונים, אבל מה שמחייב אותנו הם הדברים שאנחנו כתבנו, דברים שנמצאים במצע שלנו.

אברהם אבוחצירא:

יש לך עכשיו הזדמנות להסתייג מעזמי בשארה. אם אתה כל כך מסתייג וכל כך גלוי, תסתייג ממנו בגלוי.

גימאל זחאלקה:

חבר הכנסת לשעבר, ד"ר עזמי בשארה, הוא מייסד המפלגה, הוא מעצב מצעה ודרכה האידיאולוגית. הוא היה נתון לרדיפה פוליטית במשך שנים רבות, רדיפה שהגיעה לשיאה בתיק שהשב"כ תפר נגדו. חברת הכנסת שולמית אלונגי אמרה שאם השב"כ יקשיב לכל אזרח בטלפון, 24 שעות ביממה במשך שנתיים, הוא יוכל לתפור תיק נגד כל אזרח. כאן היה מעשה של נקמה פוליטית. המערכת הפוליטית והממסד הישראלי לא יכולים לסבול יותר את האתגרים.

יעקב דקל:

השב"כ גם נתן לו את הכסף להעביר.

גימאל זחאלקה:

אם יש קריאות ביניים לפחות שיהיו קריאות אינטליגנטיות.

חיים פלק:

אז מה מעמדו עכשיו במפלגה שלך? זה אינטליגנטי.

גימאל זחאלקה:

אני לא נמצא עכשיו בשעה של שאלות ותשובות ואני מבקש לא להפריע לי. אדוני היושב-ראש, אני מבקש להגן על זכות הדיבור שלי. אני אומר דברים יותר ברורים ממה שאתה מבקש.

אברהם אבוחצירא:

פתאום אתה לא מאמין בבית המשפט - - -

חיים פלק:

מעניין אותנו מה מעמדו של בשארה במפלגה שלך היום?

גימאל זחאלקה:

יצאנו, ועדיין יוצאים ונאבקים נגד הרדיפה הפוליטית של חבר הכנסת עזמי בשארה. הוא קורבן של רדיפה פוליטית. ניסו להתפטר מעזמי בשארה ועכשיו יש ניסיון לפסול את מפלגת בל"ד. זה בא מאותו בית מדרש, לנסות לדכא את הזרם הפטריוטי-לאומי בציבור הערבי. אני אומר לכם שאתם לא תצליחו. מי שחושב כך לא יצליח.

חיים פלק:

יש לו מעמד במפלגה שלך היום?

גימאל זחאלקה:

לא מפלגת בל"ד עומדת למבחן היום, אלא המערכת הפוליטית הישראלית.

חיים פלק:

אבל אני שואל אותך אם יש לו מעמד.

גימאל זחאלקה:

אני מבקש מהיושב-ראש להשתיק אותו. תסתום את הפה כבר, חאלס. תסתום את פיך.

חיים פלק:

סליחה, איזה מין דיבורים אלה? אני לא אסתום את פי, אני חבר מליאה וזכותי לקבל תשובה לשאלה מאוד מהותית. אני לא מבין את הדבר הזה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

פר פלק, אדוני שאל את השאלה. יש לאדוני זכות לשאול שאלה, אין לו זכות לקבל תשובה. אם המשיב לא רוצה לתת תשובה, אדוני יסיק מזה איזה מסקנה שהוא רוצה, אבל הוא לא יכול להמשיך להפריע.

גימאל זחאלקה:

אדוני השופט, זה לא פייר. יש לי תשובה לכל שאלה ואם אתה רוצה אני אענה לכולן, אבל אני לא רוצה לעשות את זה על חשבון הזמן שלי. יש לי תשובה לכל שאלה שתישאל.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

רק על חשבון הזמן של אדוני.

גימאל זחאלקה:

אז למה אתה אומר שאם הוא לא משיב שיסיק את המסקנות? זה ייכתב בפרוטוקול ויגיע לעליון כאילו אין לי תשובה.

חיים פלק:

אני מוכן לוותר על זמן השאלות כדי לקבל תשובה.

גימאל זחאלקה:

יש לי תשובה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

מר פלק, אדוני לא יוכל להשתתף בסיבוב הבא, כי חמש הדקות שלו מוצו.

חיים פלק:

לא מיציתי, אלא שאלתי שאלה מאוד פשוטה. הוא אומר שיש לו תשובה, אני לא מבין למה אנחנו מסתתרים מאחורי פורמליסטיקה. יש שאלה שהיא מאוד מהותית: האם לעזמי בשארה יש מעמד במפלגתו? הוא אומר שיש לו תשובה. אני מוכן לתת את הזמן שלי כדי שיענה את התשובה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

אם הוא מוכן לענות, בבקשה.

גימאל זחאלקה:

אני מוכן לענות, אבל לא על חשבון הזמן שלי.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

רק על חשבון הזמן שלך.

גימאל זחאלקה:

אמרתי, ואני חוזר ואומר, שחבר הכנסת עזמי בשארה הוא מייסד המפלגה ומעצב דרכה הפוליטית. אנחנו עדיין בקשר פוליטי איתו, אפילו יום-יומי, אין לנו שום בעיה עם זה. מאז שהוא עזב את הארץ לחבר הכנסת עזמי בשארה אין שום מעמד ארגוני במפלגה. זה פורסם בעיתונות מספר רב של פעמים וגם אמרנו את זה בכל הזדמנויות. כנראה שאתה לא עוקב אחרינו.

לא בלי"ד עומדת למבחן, אלא המערכת הפוליטית הישראלית. לא בלי"ד עומדת למבחן, אלא הדמוקרטיה. אין כאן עניין של דמוקרטיה מתגוננת, אלא מתקפה פשיסטית על הדמוקרטיה. זה כמעט אבסורד שאני צריך לעמוד כאן ולתת תשובה לתביעה, של מי? של ליברמן שיכול להתקבל בכל תנועה פשיסטית בעולם, כולל תנועות שהוזכרו כאן, מעל הדוכן, על-ידי נציגו. הוא יכול להתקבל שם בלי שום בעיה. תפיסת עולמו זהה לתפיסת עולמה של כל תנועה פשיסטית אחרת ועכשיו הוא בא לפסול תנועה שמייצגת את הקו והפרוגרמה הכי דמוקרטית בארץ, ועוד בשם הדמוקרטיה המתגוננת. זה אבסורד.

אני חושב שלאחד כמו ליברמן אין זכות – אני לא יודע מתי הוא הגיע לארץ – לבוא ולפסול את בני הארץ כאשר הם דורשים שוויון.

יואב מני:

הוא הגיע לארץ חצי שנה לפני שהוא התחיל לשרת בצה"ל.

מוחמד ברכה:

מספיק כבר.

גימאל זחאלקה:

אף אחד לא נתן לו את הזכויות שלנו. זכויותינו נשאבות מתוך כך שאנחנו בני הארץ. את זה חייבים כולם להבין.

ירון בן-עזרא:

אל תרים אצבע, אתה לא חבר ועדה.

מוחמד ברכה:

תוריד את היד. תוריד את היד.

ואסל טאהא:

תהיה מנומס.

ירון בן-עזרא:

למה אתה מרים אצבע? מה הצורה הזאת?

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

אתם גוזלים את הזמן של החבר שלכם. חבר הכנסת זחאלקה, יש לאדוני עוד שלוש דקות.

קריאות:

ירון בן-עזרא:

אתה אמרת "עוד תראה"? מה, אתה מאיים עליי?

טלב אלסאנע:

תירגע.

ירון בן-עזרא:

תסביר מה זה "עוד תראה"?

ואסל טאהא:

זו בושה לוועדה.

מוחמד ברכה:

תפסיק להפריע. שב.

ירון בן-עזרא:

אמרת עם היד "עוד תראה". תסביר לי מה זה אומר.

גימאל זחאלקה:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הוועדה, יש לי חדשות מרעישות בשבילכם: אנחנו לא ציוניים. אנחנו לא נהיה כאלה. מבחינתנו זה אכן ייהרג ובל יעבור.

ישעיהו אתגר:

מדוע?

גימאל זחאלקה:

בל"ד היא מפלגה לאומית-דמוקרטית נאורה. אנחנו מאמינים בעיקרון הבסיסי של שוויון בין בני אדם. העיקרון שמנחה אותנו הוא האדם השווה ולא האדם ההיררכי. אנחנו לא מוכנים להשלים, לא רק מבחינה רגשית אלא גם מבחינה פוליטית, שיש עדיפות של מאן דהו עלינו. מה אומרים כאן העותרים? תסכימו שאתם פחות מאיתנו. תסכימו שבגלל היותכם ערבים אנחנו, בגלל היותנו יהודים, יש לנו מעמד בכיר עליכם במסגרת המדינה. אנחנו לא מסכימים לכך. אני לא רוצה להיות יותר ממך, אבל אני לא רוצה שאתה תהיה יותר ממני.

כבוד היושב-ראש, אנחנו רוצים שבארץ יהיו אזרחים רגילים, לא "אזרח פלוס" שיש לו פריבילגיות ולא "אזרח מינוס" שזכויותיו נשללות. כולם אזרחים רגילים. התביעה לאזרחות רגילה נחשבת בעיני רבים כדבר מבהיל. אנחנו תובעים דמוקרטיה, מה אתם נבהלים? מה אתם מפחדים? מה מפחיד אתכם בדמוקרטיה? למה אתם תובעים שהאזרחים לא יהיו שווים? בשם האפליה אתם רוצים לשלול את השוויון, בשם הפשיזם לשלול את הדמוקרטיה. זו הבחירה האמיתית של הוועדה ולכן המערכת הפוליטית הישראלית היא במבחן ולא אנחנו. זו השאלה האמיתית.

אני רוצה לראות כאן מישהו שיסביר לי איך לפי תפיסת עולמו יש שוויון מלא בין האזרחים. זו השאלה שעומדת כאן למבחן. אנחנו בני הארץ, נולדנו כאן, ואנחנו מוכנים להתייחס אליכם בשוויון.

קריאות:

תודה רבה.

גימאל זחאלקה:

אנחנו מציעים לכם את החיים. כבוד היושב-ראש, השאלה היא אם לחיות ביחד או למות ביחד. אנחנו מציעים לחיות ביחד. מר ליברמן מציע לכולנו למות ביחד. תודה רבה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה.

התשובה הבאה היא מטעם רע"מ-תע"ל באמצעות בא-כוחה עו"ד אורנה כהן.

אורנה כהן:

יושב-ראש הוועדה כבוד השופט ריבלין, חברי הוועדה, אני עורכת-דין מעדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל – ואני מייצגת כאן היום את רשימת רע"מ-תע"ל. התבקשתי להשיב לבקשה לפסילת רע"מ-תע"ל ואני חייבת להתחיל מהסוף. הבקשה הזאת היא בקשה שאין בה כל ממש. לא רק שאין לה תשתית ראייתית רצינית, היא בעצם אינה נסמכת כמעט על דבר. גם את המעט שהיא נסמכת עליו, שזה חמש ידיעות מאתרי אינטרנט, שמתייחסות לשלוש אמירות שמיוחסות לחברי רשימת רע"מ-תע"ל אי אפשר להגדיר אפילו כתשתית ראייתית קלושה.

האמירות האלה אינן מתייחסות בכלל לעילות הפסילה שכלולות בסעיף 7א בחוק יסוד: הכנסת. יותר מזה, הבקשה מנותקת לחלוטין ולא מתייחסת למבחנים שנקבעו בפסיקה לגבי התגבשות עילות סעיף 7א לפסילת רשימות. על המהות של המבחנים האלה התייחס חברי עו"ד גיבארין לפניי. עמדנו על כך בהרחבה בתשובתנו בכתב שמונחת לפניכם.

אני גם בטוחה שבאי-כוח היועץ המשפטי לממשלה יתייחסו למשמעות של מבחני הפסיקה. אני אסתפק רק בלגעת בהם ולהזכיר לכם, לרענן את הזיכרון, על מה בעצם מדובר, כי הבקשה אינה מתייחסת אליהם. הפסיקה ברורה, היא אומרת שכדי לפסול רשימה צריך שיהיה מדובר במטרה או מעשה שכלולים בעילות של 7א, שמהווה יעד מרכזי ושליט של הרשימה ולא משהו טפל ושולי, ושהרשימה פועלת למימוש אותה מטרה באופן רציני, כדי להביא להגשמתה. וכן שההתמודדות בבחירות נועדה לכך ושקיימת מאסה ראייתית קריטית להוכחה של כל אלה. כל זה אין לנו פה.

ראשית, חמש הידיעות שמצורפות לבקשה בכלל אינן רלוונטיות לעילות של 7א, הן בכלל לא מתייחסות לשאלה לא של יהדות המדינה ולא לשאלה של המאבק המזוין. אני מפנה אתכם למה שהתייחסנו בתשובה בכתב, פסקאות 56 עד 59, שם יש התייחסות בפרוטרוט לכל אחת מהידיעות האלה.

אבל גם אם כל מה שהיה אמור שם היה נכון ומדויק ומשקף נאמנה את מה שאמרו חברי רע"מ-תע"ל – מה שכמובן מוכחש על-ידינו – לא היה בכך כדי להקים את התשתית הראייתית שנדרשת להוכחת עילות פסילה לפי 7א.

לכך שהתשתית הראייתית היא דלה ובלתי מספקת כדי להצדיק פסילה של רשימה, אני מבקשת להפנות אתכם למה שנאמר בהודעה של היועץ המשפטי לממשלה. אני מפנה אתכם לפסקה 4 בעמדה של היועץ שאומרת שהחומר הוא דל בהרבה ממה שהיה בפעם הקודמת, ובפעם הקודמת לא היה בכך די;

בקשר לעילת הפסילה שמתייחסת ליהדות המדינה, למה שנאמר בפסקה 37 לעמדת היועץ, שוב, זה לא עומד ברף הראייתי הנדרש;

למה שנאמר בפסקה 40 בקשר לעילה של מאבק מזוין: הראיות שעוסקות ברשימת רע"מ-תע"ל בהקשר זה הן ראיות קלושות.

כל זאת מבלי שעמדת היועץ כלל התייחסה לבעייתיות שבעצם ההסתמכות על אמירות מאתרי אינטרנט. אני לא צריכה לספר לכם עד כמה מהימנות של מקורות כאלה היא קלושה וחלשה. דרך אגב, גם על זה תלי תלים של דברים נאמרו לא אחת על-ידי בית המשפט העליון. אני אפנה אתכם בעניין הזה לדברי השופט חשין בפרשת גלברט. שם הוא התייחס לעתירה שביקשה להתבסס כולה על ידיעות עיתונאיות. השופט חשין אמר: "נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי עתירה ראויה הנתמכת בתצהיר שכל כולו נסמך הוא אך על דברים שנכתבו בעיתון כדברים שהם אמרי אמת. לא מותר הוא לעותר לסמוך בבית משפט על דברים שנכתבו בעיתון ולהוסיף ולטעון כי דברי אמת הם אך באשר הם פורסמו. וגם לא ידעתי על כל חזקה, פרזומפציה, כזאת".

כלומר, אי אפשר בכלל להשתמש בזה כראיות, בוודאי בהקשר לניסיונות לפגוע בזכות יסוד חוקתית.

אנחנו לא מדברים על רשימה חדשה, אנחנו מדברים על רשימה ותיקה, ועל פועלה בכנסת יעמוד מייד חבר הכנסת טיבי.

דוד רותם:

למדנו במשך הזמן.

אורנה כהן:

הבקשה הזאת מבקשת לשלול את הזכות לבחור ולהיבחר לא רק מהרשימה וחבריה, אלא גם מתומכיה, מבוחריה. כלומר, בעצם מבקשים פה לשלול את הזכות לבחור, לשלול את הזכות להיות מיוצגים בתוך ההליך הפוליטי, מ-95,000 הבוחרים שהצביעו לרשימה הזאת בכנסת הקודמת.

אני חושבת שברור הוא שדין הבקשה הזאת להידחות. אני מודה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה. חבר הכנסת טיבי, בבקשה.

אחמד טיבי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הוועדה, אנחנו שותפים לפארכה הזאת של פסילת רשימות ערביות בכל קדנציה ובכל מערכת בחירות. התוצאה ידועה מראש מול הטריבוטל הפוליטי הזה.

דוד רותם:

אפשר למנוע את זה אם לא תגישו רשימה.

קריאה:

זה החלום הרטוב שלך.

אחמד טיבי:

אפשר לצפות מה תהיה התוצאה, כי כל אחד מאיתנו יודע מה כל נציג מפלגה כאן מצביע. אפשר לדעת, אפילו במידה רבה של סבירות, כמעט עד 100%, מה יחליט בג"ץ: לא תהיה פסילה של אף מפלגה. אבל פה יש טריבוטל שתפקידו להסית, להשמיץ קולקטיב שלם בגלל שייכות אתנית, את המנהיגות האותנטית של הציבור הערבי. אותם לא רוצים לראות בכנסת. את זה אנחנו יודעים לא בגלל התביעה לפסול אותנו, אלא בגלל מה שאנחנו חווים יום-יום בכנסת. את חבר הכנסת דוד רותם אני לא שומע רק פה, אני סובל אותו יום-יום בכנסת. יום-יום אני סובל אותו בכנסת.

דוד רותם:

גם בזה אני יכול לעזור לך, כדי לפתור את הבעיה: סע, עזוב אותי, לא תסבול ממני.

אחמד טיבי:

חבר הכנסת רותם, לפי כל מבחן הסתברותי אני אהיה בכנסת יותר ממך.

דוד רותם:

לא, אני עוד צעיר.

אחמד טיבי:

יש מי שגם מנצלים את האווירה שבה נמצאת החברה הישראלית, אווירת מלחמה באזור, כדי שהעליהום יהיה ברוטאלי יותר. האוזניים קשובות יותר לכל אמירה אנטי-ערבית, לכל שם ערבי של מנהיג ערבי שנזרק בחלל האוויר. אוטומטית המנהיגים האלה, חברי הכנסת, המפלגות, רע"מ-תע"ל מקוטלגת כאויב שיש להתנפל עליו שהרי יש מלחמה. מה, הם הפגינו בסכנין, הם הפגינו בבאקה, אז בוודאי הם נגד המדינה, הם רוצים למגר אותה, למגר את העם היהודי. זה בהחלט נופל על אוזניים קשובות.

מי אומר את הדברים האלה? אנשים שאין להם ולדמוקרטיה שום קשר והקשר הוא אקראי בלבד. למשל, מדובר במאפיה, המפלגה הפשיסטית הישראלית – ישראל ביתנו. מדובר גם באיחוד הלאומי - - -

דוד רותם:

אתה שוכח שחשבנו שאתה מחובבי ציון ואפילו לא ביקשנו לפסול אותך.

אחמד טיבי:

תודה רבה. אם כך, אני אדבר על האיחוד הלאומי שמבקש לפסול אותנו. הוא אפילו אומר בפומבי, אדוני היושב-ראש, שהוא מתנגד לעקרונות של דמוקרטיה. הוא אומר שדמוקרטיה זה רע למדינת ישראל. הם מתנגדים לבית המשפט העליון, הם אומרים שבית המשפט העליון רע, שהוא שותף של האויב. יש ציטוטים והם אפילו לא מכחישים זאת. עדיף שהם יגידו את זה כאן.

מי חותר תחת אושיות קיומה של המדינה? המפלגות והסיעות הערביות? הסיעות הערביות מתנגדות למדיניות, לא למדינה. יש להבדיל בין התנגדות תקיפה למדיניות לבין התנגדות למדינה כישות. אין ולא תמצא שום רשימה ערבית שאומרת שהיא לא מכירה במדינה, הרי שלא רק שאנחנו מכירים במדינת ישראל, אלא אנחנו חלק מהפרלמנט, חלק מהכנסת.

חיים פרוימוביץ:

זו מדינה ציונית וקודם אמרו שהם לא ציונים. יש המשך לסעיף בחוק.

אחמד טיבי:

אני אקל עליכם. לא היינו ולא נהיה ואנחנו מתנגדים לציונות כאידיאולוגיה. נקודה. יש יותר ברור מזה? אף אדם סביר לא יוכל לתבוע מתושב אום אל-פאחם או מטייבה או מסכנין להזדהות עם עקרונות של "עם לבדד ישכון" שמגרשות את האחר, את הערבי, מהארץ שהוא נולד בה, שהוא אזרח-יליד.

מה אומר השיח ההגמוני של הרוב במדינת ישראל? אתם אורחים נסבלים. תגידו תודה שאתם מקבלים ביטוח לאומי. זה מה שאומר הרוב. והוא גם אומר: אנחנו מפלים נגדכם, כי זו מדינה יהודית. אתם צריכים לקבל את האפליה ולחיות במסגרת האפליה ולומר תודה, כי אין עוד עם כזה, העם היהודי הוא העם האינטליגנטי ביותר, המוסרי ביותר. דרך אגב, כל העובדות מראות שזה לא נכון.

פעם אחר פעם מוכח שזו לא מדיניות מוסרית - ממשלת מלחמה וממשלת השמד, כמו שקורה עכשיו בעזה, שילדים נהרגים אחד אחרי השני, בסיטונות, תוך כדי תמיכה שלכם.

אברהם ובר:

איפה היית לפני זה?

אחמד טיבי:

הכל תוך כדי תמיכה שלכם. ארבעה אזרחים נהרגו מול מאות אזרחים, גופות מבוותרות.

דוד רותם:

איפה היית שמונה שנים?

אחמד טיבי:

אף אחד לא אמר מילה, תמכתם בזה.

אברהם ובר:

תגיד לי איפה היית לפני זה?

דוד רותם:

איפה היית שמונה שנים?

אחמד טיבי:

תמכתם בזה. תמכתם בזה. איזו מוסריות זו?

קריאות:

אחמד טיבי:

אתם אנשים לא מוסריים.

אברהם ובר:

איפה היית לפני חודשיים?

אחמד טיבי:

אנחנו באים עם ידיים נקיות.

אברהם ובר:

איזה ידיים נקיות? איפה הייתם לפני חודשיים?

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

חבר הכנסת טיבי, יש לי הערה. אם הווליום גבוה מדיי במיקרופון לא מבינים מה שאדוני אומר.

אחמד טיבי:

זה הווליום שלי, אדוני, מרוב הזדהות עם מה שאני אומר.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

ולחברי המליאה, אם כולם צועקים ביחד לא נרשם שום דבר. מכיוון שאין טעם בצעקה בלי שירשם משהו - - -

חיים פרוימוביץ:

כשכואב, צועקים.

אברהם ובר:

כבוד השופט, ביקשו ממנו להסביר איפה הוא היה לפני חודשיים, למה אז הם לא הפגינו. שייתן לזה הסבר.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

מר ובר, אדוני עובר עכשיו למשרה של מתורגמן?

אחמד טיבי:

אני מדבר עברית יותר טוב ממנו.

כדאי שתזכרו את זה היטב: אין חבר כנסת ערבי אחד שמשך כל הכהונה שלו, מהתחלתה ועד סופה, שתמך בפגיעה באזרח יהודי אחד, כאשר רוב אנשי הימין, כולם, לא רק שתומכים בפגיעה באזרחים פלסטינים, אלא קוראים לצה"ל להרוג יותר, לירות יותר, להרוס יותר, כדי שהחברה האזרחית הפלסטינית תשלם את המחיר. בזה אתם נכשלים מוסרית יום-יום.

דוד רותם:

אתה משקר ומסית וגם עושה את זה בכוונה.

אחמד טיבי:

זה יום-יום בכל מקום. אנחנו עדיפים עליכם מבחינה מוסרית.

דוד רותם:

אתה משקר.

אחמד טיבי:

לכם אין ראי. אנחנו עדיפים עליכם, אנחנו באים עם ידיים נקיות. אנחנו מתנגדים לפגיעה באזרחים באשר הם.

ירון בן-עזרא:

ובגלל זה מגיעה לך הארץ.

אחמד טיבי:

אתם יודעים את זה, אתם שומעים אותנו כל יום בכנסת וזה מביך אתכם שאנחנו אומרים את הדברים האלה.

אברהם ובר:

רק תגיד איפה היית כששלחו את הקטיושות על האזרחים? אם אתה כזה מוסרי, איפה היית?

דוד רותם:

האם אתה מכיר במדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית? חבר הכנסת טיבי, אתה מכיר במדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית?

מוחמד ברכה:

רותם, עשית את ההצגה, חאלס.

דוד רותם:

תודה לך, חבר הכנסת ברכה. האם אתה מכיר במדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית?

אחמד טיבי :

אדוני היושב-ראש, בתשובה לשאלה שבה אנחנו מואשמים, חבר הכנסת צרצור, חבר הכנסת טלב אלסאנע ואנוכי – יש מתח בין שני העקרונות: יהודית ודמוקרטית. לא רק אני אומר את זה, אלא אומר את זה נשיא בית המשפט העליון, אהרון ברק.

ירון בן-עזרא :

זה בוויכוח בינו לבינו והחליט אחרת.

אחמד טיבי :

אני לא צריך לקבל את מה שהאחרים אומרים. אני מביא דברים ואומר לך מה עמדתי ועמדת המפלגה.

דוד רותם :

תגיד לנו מה עמדתך.

אחמד טיבי :

יש מתח ערכי ומהותי בין שני הערכים. האמת היא שמגדירים את ישראל בחוק יסוד כמדינה יהודית ודמוקרטית. אני אומר שזה נכון, אבל היא דמוקרטית כלפי יהודים ויהודית כלפי ערבים. זה ההבדל.

לכן אני אומר לכם שעצם הוויכוח שאתם שומעים בכנסת מעל הדוכן, פעם אחר פעם, הוא משום שכשאנחנו אומרים שאנחנו רוצים מדינת כל לאומיה, אנחנו פועלים כדי שהשוויון יהיה הערך העיקרי, כדי שהאזרחים יהיו שווים, כדי שאף אחד מכס לא יהיה עדיף עליי, בגלל שאתה משה ואני אחמד, בגלל שאתה יהודי ואני ערבי. לא נוכל לקבל את זה אף פעם.

דוד רותם :

את רוצה לוותר על חוק השבות?

אחמד טיבי :

מדובר בחוק אנכרוניסטי - - -

דוד רותם :

תגיד לי רק אם אתה רוצה לוותר על חוק השבות או לא. תגיד רק תשובה ברורה.

אחמד טיבי :

מדובר בחוק אנכרוניסטי.

דוד רותם :

מה הפחד להגיד את האמת? למה אתה מפחד להגיד את האמת?

אחמד טיבי :

הבעיה אינה רע"מ-תע"ל - - -

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

חבר הכנסת טיבי וחבר הכנסת רותם, אתם דנים עכשיו בעתירה שלא הוגשה עדיין. מפני שלא הוגשה עתירה מטעמים לפסול אתכם.

אחמד טיבי:

אני מדבר על הטיעון של האיחוד הלאומי לגבי "יהודית ודמוקרטיה".

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

אבל אם השיחה היא שיחה פרטית - - -

אחמד טיבי:

למה פרטית, אדוני? אני עונה מהותית על "יהודית ודמוקרטיה". במקרה הוא הסתכן לתוך הנאום שלי.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

חבר הכנסת רותם, אתם לא מבקשים לפסול אותם.

דוד רותם:

אבל אני אצטרך להצביע.

אחמד טיבי:

האמת היא, אדוני, שזו אפילו לא תביעה אינטליגנטית. אין שום דבר מאתגר בתביעה הזאת נגדנו. אומרים שחבר הכנסת טיבי לחץ את ידו של הנשיא בשאר אסד בפריז. אהלן וסהלן. נו, אז מה? "וואלה הוא", לחץ את ידו של הנשיא. הרי ראשי המדינה שלכם מתחננים, מתחננים ללחוץ את ידו של בשאר אסד. על דבר כזה פוסלים אותי? הם זוחלים ללחוץ את ידו של בשאר אסד.

דוד רותם:

אמרת נכון, "ראשי המדינה שלכם". אמרת נכון, ראשי המדינה שלנו, לא שלכם.

אחמד טיבי:

אז מה שהם מבקשים ולא מקבלים, אחרים מקבלים כי זה דבר טבעי.

האמת היא שהבעיה היא שיש מי שתופס את האמירות המאתגרות שלנו נגד גזענות, בעד שוויון, מאבק בגזענות, כמקעקעות את יסודות המדינה. תגידו, יסודות המדינה זה גזענות? אם זה כך, אז יש בעיה. המאבק שלנו בגזענות הוא מאבק אנושי, תרבותי, פוליטי, הומאני, במסגרת המדינה ולא על חשבונה.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

בתורת השלבים.

אחמד טיבי:

במסגרת המדינה, לא על חשבונה. כשאני אומר "מדינת כל לאומיה", אני מתכוון גם לזכויות פרט, בדיוק כפי שאמר ד"ר בן-ארי, וגם זכויות קולקטיב. מה, רק ליהודים מגיעות זכויות פוליטיות?

ירון בן-עזרא:

גם ליהודים.

אחמד טיבי:

ללא יהודים, לערבים, לילידי הארץ, אין זכויות פוליטיות? לא מגיעות להם זכויות פוליטיות קולקטיביות? מי אמר זאת? מה זה עקרונות הצדק?

הבעיה אינה רע"מ-תע"ל. הבעיה של מדינת ישראל היא קדימה, זה ברק. אלה הבעיה של מדינת ישראל, לא רע"מ-תע"ל. הבעיה היא שהמפלגות האלה ומנהיגיהן הלכו למלחמה כקמפיין בחירות. אנחנו הולכים לבחירות כדי להפסיק את המלחמה, וזה ההבדל. זה הבדל מוסרי. אני אגיד לכם בעברית מה שאנחנו אומרים בערבית, כדי שלא תתאמצו לתרגם את מה שאנחנו אומרים לציבור שלנו: כל קול לקדימה הוא כדור בחזה של ילד פלסטיני בעזה. זה מה שאנחנו אומרים לאנשים ואנחנו מאמינים בזה. זו הממשלה שמונהגת על-ידי קדימה.

חיים פרוימוביץ:

אני רואה שחברת הוועדה מטעם קדימה מצביעה לך.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

חבר הכנסת טיבי, אתה צריך לסיים.

קריאה:

טיבי, לא נפסול אותך.

משה כחלון:

אכלת אותה, רק בלי"ד תיפסל.

אחמד טיבי:

אדוני, הדבר הנורא ביותר הוא שיש אנשים שסופרים גופות וסופרים מנדטים. זה הדבר הנורא ביותר וזו התשובה למה שאמרת עכשיו.

אדוני היושב-ראש, הדברים שיוחסו לחברי טלב אלסאנע הם דברים שהוכחו על ידו מכל וכל. הם דברים שלא היו ולא נבראו. את דעותיו הוא הציג מעל הדוכן בכנסת.

לגבי סיעת רע"מ-תע"ל – זו לא סיעה חדשה שבאה עכשיו לרוץ לכנסת, אדוני היושב-ראש, היא קיימת כבר שנים, עוד לפני שהפוסלים מבקשים לפסול אותה. מדובר באחת הסיעות הפעילות ביותר בכנסת מבחינת חקיקה של חוקים חשובים, גם לציבור ששלח אותנו לכנסת וגם לכלל האזרחים. אנחנו גאים על העשייה הפרלמנטרית שלנו בכנסת, על החוקים שהצלחנו להעביר ולתת מזור לאנשים רבים שנהנים מהחוקים האלה. אנחנו רוצים להמשיך ולתת מזור, לסייע ולהציג הישגים תוך כדי העבודה הפרלמנטרית.

רע"מ-תע"ל היתה ותישאר, למרות הלעזת המלעיזים, המפלגה האותנטית והיציגה של מרבית הציבור הערבי. תודה רבה, אדוני.

דוד רותם:

חובבי ציון אמיתיים.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה לחבר הכנסת אחמד טיבי.

אנחנו עוברים לתשובת בא-כוח היועץ המשפטי לממשלה, עו"ד בריסקמן. 20 דקות לרשותך. גברתי, כדי למעט בהפרעות ובקריאות ביניים, גברתי שמעה את ההערות שהופנו ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליטות וכמובן היא יכולה להתייחס אליהם.

דנה בריסקמן:

אני לא אנצל את מלוא 20 הדקות, אלא הרבה פחות. בעיקרו של דבר אנחנו מפנים לתשובה הכתובה שלנו. לעניות דעתנו אין ראיות מספיקות. לגבי רע"מ-תע"ל מדובר בראיות קלושות שבקלושות. גם לגבי בל"ד רמת הראיות אינה מגיעה לרמת הראיות הנדרשת.

לגבי חומר חסוי שנשענו עליו – אילו היה חומר חסוי שהיינו חושבים שהוא רלוונטי הוא היה מוצג. הפעם לא הובא חומר חסוי. אין חומר חסוי רלוונטי ולפיכך לא הובא חומר חסוי רלוונטי.

לגבי ההיבט הפלילי - ככל שיש צורך בהליכים פליליים בהיבטים הפליליים הנדרשים – אני רוצה להתייחס לדבריו של חבר הכנסת זחאלקה. אנחנו מוחים על הנושא של רדיפה פוליטית. היה חומר בהקשרים הפליליים ובהקשרים האלה הוא יטופל ככל שזה יהיה אפשרי, אבל לגבי הבקשות שלפנינו לפסילת רשימות, אנחנו חוזרים על האמור בתשובה שבתשובות שלנו שאין ראיות ואין לנו מה להוסיף.

ירון בן-עזרא:

לגבי החומר החסוי - אם אין חומר חסוי, קרי, או שהוא גלוי או שלא בוצעה חקירה. באיזה את בוחרת?

דנה בריסקמן:

אין חומר רלוונטי להצגה.

ירון בן-עזרא:

מה זה רלוונטי?

דנה בריסקמן:

היועץ המשפטי לממשלה מחליט מה רלוונטי. היועץ המשפטי לממשלה לא מצא שיש חומר רלוונטי להליך הנדון בפנינו. אין לי מה להוסיף על דברים אלה.

דוד רותם:

על-פי דעתו.

דנה בריסקמן:

על-פי דעתו. אני מייצגת אותו ואין לי מה להוסיף על דברים אלה.

ירון בן-עזרא:

יש לומר אולי את ראשי הפרקים, באיזה חומר מדובר?

דנה בריסקמן:

אין חומר חסוי רלוונטי להליכים אלה. אם הוא היה, הוא היה מובא.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

האם יכול להיות שיריתם את החץ ואחר כך עשיתם את העיגול? החלטת שהם כשרים ולאחר מכן כתבתם את התשובה?

דנה בריסקמן:

אני מצטערת, מה שהיה לי לומר לגבי חומר חסוי נאמר, אין לי מה להוסיף.

מיציתי את דבריי. חזרנו על הדברים הכתובים ומיצינו את דברינו.

אייתי פרומן:

כבוד היושב-ראש, אני מבקש שיירשם בפרוטוקול שלא נוכל שהם ייצגו את הוועדה בעליון. אני מבקש לבוא להעלות את הטיעונים שלי. לא יכול להיות שאחרי התצהיר של בלי"ד אין שום התייחסות. אני פשוט לא מאמין.

ישעיהו אתגר:

גברתי, עמדתכם הפעם הפוכה מעמדתו של היועץ המשפטי לממשלה במהדורה הקודמת. את יכולה לתת לנו את ההסבר לשינוי ב-180 מעלות בעמדת היועץ המשפטי לממשלה באותה שאלה אחרי מספר שנים לא כל כך גדול?

דנה בריסקמן:

ראשית, היום אנחנו כפופים לפסיקתו של בית המשפט העליון אשר הכריע בפסק הדין בפרשת טיבי ועמדתנו היום משקפת את המצב המשפטי כפי שבא לידי ביטוי היום. יתרה מכך, הפעם, בניגוד לפעם הקודמת היועץ המשפטי לא מצא חומר חסוי להביא בפני הוועדה ואז היה.

חיים פרוימוביץ:

יש סיכוי שהפעם בית המשפט העליון יהפוך את זה ויקבל את הפסילה.

דנה בריסקמן:

יכול להיות. מה שיעשה העליון אני קטנה מלנבא.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

איך ייתכן שמי שלהערכתנו עשה עבודה דלה מאוד במשימה הזאת של פסילת הרשימות ובעצם הציג פה ריקנות מוחלטת, לאחר שהוועדה תחליט לפסול הם ייצגו אותנו בבית המשפט העליון? בעצם בזה אנחנו מאבדים את האפשרות לשכנע את בית המשפט העליון.

דנה בריסקמן:

היועץ המשפטי ייצג בבית המשפט העליון את היועץ המשפטי לממשלה.

דוד רותם:

גברת בריסקמן, אני מבקש לדעת האם לדעת היועץ המשפטי לממשלה מפלגה שאומרת במצעה שהיא נגד קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית – לא חשוב מאיזה סיבה, יש מתח או אין מתח – והיא בעד ביטול חוק השבות, האם בסעיף הזה, כשהמפלגה מודה בזה, זו עילה מספקת או לא?

דנה בריסקמן:

מצעה של המפלגה עמד בפני בית המשפט בפרשת טיבי. עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא שיש לדבוק בפסק הדין בפרשת טיבי וכרגע אין עילה לפסילת הרשימה.

דוד רותם:

ואי אפשר להפוך פסק דין?

דנה בריסקמן:

כרגע אין עילה לפסילת הרשימה.

דוד רותם:

עמדת היועץ המשפטי היא שאין להפוך פסק דין. הרי ברור לך שזו התחמקות מלתת תשובה.

סהר פינטו:

לאחרונה ראינו פרסומים לפיהם היועץ המשפטי מתכוון להגיש כתב אישום נגד חבר הכנסת נפאע בגין יציאה שלא כדין למדינת אויב ובגין מגע עם סוכן חוץ. האם החומר שקשור בעניין הזה נלקח בחשבון?

דנה בריסקמן:

היועץ המשפטי לממשלה, כפי שאני חוזרת בפעם הרביעית, לא הגיש חומר רלוונטי להליך של פסילת רשימות. ההליך הפלילי, כפי שאמרתי, במקומו עומד. חומר של הליכים פליליים יובא בהליכים פליליים. היועץ המשפטי לממשלה לא מצא לנכון להביא חומר בהקשר הזה.

סהר פינטו:

זה גם לא נשקל בקביעת עמדתו של היועץ המשפטי?

דנה בריסקמן:

היועץ המשפטי לממשלה בחן את עמדתו אם להביא חומר והוא לא מצא לנכון להביא חומר בהקשר הזה.

סהר פינטו:

האם כאשר היועץ המשפטי גיבש את עמדתו כפי שהוצגה לנו, כל העניין הפלילי נלקח בחשבון?

דנה בריסקמן:

היועץ המשפטי לממשלה מכיר את כל העובדות בכל הנושאים וחזקה עליו שכשהוא מדבר ומגבש את עמדתו הוא מביא בחשבון את כל מה שצריך להביא בחשבון.

יובל ששון:

האם קיים חומר בהליכים הפליליים?

דנה בריסקמן:

אני לא נמצאת בהליך פלילי ולפיכך אינני יכולה להשיב על מה שקורה בהליכים הפליליים.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

אבל את כתבת את התשובה.

דנה בריסקמן:

אני לא כתבתי תשובה בתיק פלילי. אמרתי שאין חומר בהליך של פסילת ראיות ולגבי החומר הזה לא הובא חומר, כי אין חומר שהיועץ המשפטי לממשלה סבר שהוא רלוונטי להליך הנדון בפנינו.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

עו"ד בריסקמן, תודה רבה.

אני מכריז על הפסקה של שעה ולאחר מכן נמשיך.

(הפסקה)

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

שלום לכולכם, אני מחדש את הישיבה.

אני מבקש לומר מספר מילים לפני ההצבעה. אני לא מתכוון – לפחות בשלב זה – להביע עמדה לגבי הבקשות שלפנינו, אבל אני רוצה להציג בפני חברי הוועדה ובפני באי-הכוח של המבקשים ושל המשיבים את העקרונות שהותוו בפסיקה לגבי הפרשנות ולגבי היישום של הוראת סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, זאת ההוראה שמכוחה אתם, חברי הוועדה, מתבקשים לפסול בחלק זה את רשימות בל"ד ורע"מ-תע"ל.

העקרונות נקבעו בשורה של פסקי דין, אבל הגיבוש הברור שלהם התגבש במסגרת פסק הדין בעניין חבר הכנסת טיבי, שהוצא במסגרת מערכת הבחירות לכנסת השש-עשרה. פסק הדין הזה משקף למעשה את האיזון שבית המשפט חשב שצריך להתקיים בין השיקולים המתחרים שמתקיימים במקרה הזה.

השיקולים מביאים בחשבון את המתחים ואת הקונפליקטים שבהם שרויה מדינת ישראל ושבאים לידי ביטוי בכנסת ובבחירות לכנסת. הכנסת מייצגת למעשה קשת דעות מאוד רחבה במדינת ישראל, קשת דעות שהיא עצמה מייצגת חברה שסועה. במובן זה הכנסת מביאה לידי ביטוי את הרעיון הדמוקרטי שלפיו כל אדם וכל קבוצה רשאים להחזיק בהשקפה זו או אחרת ורשאים להתמודד בבחירות לכנסת כשהם מבקשים להביא את השקפתם גם בפני הכנסת.

הזכות להיבחר מעוגנת בחוק יסוד: הכנסת, בסעיף 6. למעשה זו אחת הזכויות – אולי החשובה ביותר – במשטר הדמוקרטי, כי בלעדיה אין משמעות או אין נפקות מספקת לזכויות יסוד אחרות של המשטר הדמוקרטי, כמו חופש הביטוי שהוא זכות היסוד הראשונה במעלה, הזכות לשוויון וחופש ההתאגדות.

בית המשפט העליון אמר גם שפגיעה בזכות להיבחר פוגעת במובן מסוים גם בזכות לבחור, כי אם לא כל מי שמבקש להיבחר יכול להיבחר, אז בפני הבחור עומדות פחות אפשרויות ויכול להיות שהוא היה בוחר בקבוצת אנשים שנשללה ממנה הזכות להיבחר. לכן הא בהא תליא.

יחד עם זאת, וגם את זה קובע חוק יסוד: הכנסת, הזכות להתמודד בבחירות היא איננה זכות בלתי מוגבלת. הוראת סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, זו ההוראה שמכוחה מוגשות בקשות הפסילה היום, באה להגן על המדינה ועל המשטר הדמוקרטי בפני מי שמבקש לחסלו. על העיקרון הזה שבא לידי ביטוי בסעיף 7א עמד קודם לכן בית המשפט העליון מפי השופט ברק בעניין ניימן. למעשה הוא דיבר על כך שהחוק שולל מרשימת מועמדים את הזכות להתמודד בבחירות אם יש במטרותיה או במעשיה, במפורש או במשתמע, משום שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, הסתה לגזענות או תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור.

לאחרונה, כפי שאתם בוודאי יודעים, נקבעה בחוק חזקה נוספת שקובעת שכל מי ששהה במדינת אויב שלא כדין במשך שבע השנים שקדמו להגשת רשימת המועמדים, יראו אותו כמי שתומך במאבק מזוין נגד מדינת ישראל, אלא אם הוכיח אחרת. ההוראה הזאת לא ישימה היום, מכיוון שהיא מתייחסת רק לשהות במדינת אויב בתקופה שלאחר קבלת התיקון לחוק ואין טענה כלפי מישהו מהמתמודדים היום שמתקיימת כלפיו החזקה.

היו לפני שלוש בקשות שסומכות למעשה על שתיים מהעילות שבחוק היסוד, בסעיף 7א: העילה הראשונה היא שלילת קיומה של מדינת ישראל מדינה יהודית; העילה השנייה היא תמיכה במאבק המזוין נגד מדינת ישראל.

כפי שאמר בית המשפט העליון, הסייגים האלה שקובע סעיף 7א לזכות להיבחר לכנסת, הם למעשה משקפים את המתח, את הדילמה שבה מצוי כל משטר דמוקרטי – מצד אחד השיקול שאומר – ואני מצטט מפסק הדין בעניין טיבי – שהדמוקרטיה מבוססת על שוק חופשי של דעות. כל מפלגה או רשימת מועמדים, כזאת שמבקשת לשלול את הדמוקרטיה, זכאית להביע את דעתה ולהתמודד באופן שוויוני בבחירות. זה שיקול שמושך לכיוון אחד. במסגרת אותו שיקול מובע חשש ששלילת השתתפות של רשימות אנטי-דמוקרטיות על-ידי רוב קיים מעוררת חשש של שימוש לרעה בכוח הרוב תוך דיכוי כוחו הפוליטי של המיעוט.

מהצד האחר עומד שיקול מתחרה שאומר שהדמוקרטיה זכאית להגן על עצמה בפני הקמים עליה וכדי להוכיח את חיותה אין הדמוקרטיה צריכה לאבד עצמה לדעת. מי שאינו מקבל את עקרונות היסוד – כך נפסק – של הדמוקרטיה ומבקש לשנותם, לא יכול הוא עצמו לבקש להשתתף בדמוקרטיה בשם אותם כללים.

כפי שפתחתי ואמרתי, הנחת היסוד בפסיקה היתה שהזכות לבחור ולהיבחר היא זכות יסוד מהמעלה העליונה, ולכן, כפועל יוצא מכך, נקבע בפסיקה שהגבלת הזכות הזאת תיעשה רק במצבים קיצוניים ביותר, אין לנקוט – ואני מצטט – באמצעי דרסטי של שלילת זכות ההשתתפות בבחירות, אלא אם כן האמצעים החילופיים אין בהם כדי להקטין במידה מספקת את הסיכון.

על כן נדרשת זהירות רבה לפני שמפעילים את סעיף 7א והזהירות הזאת מתחייבת בראש ובראשונה לאור המשקל הרב שיש לחופש הביטוי הפוליטי.

איך מתבטאת הזהירות הזאת – נקבעו כמה אמות מידה להפעלת סעיף 7א בפסיקה. ראשית, כאשר באים לבחון את מטרות הרשימה שאותה מבקשים לפסול, יש צורך שהמטרה הפסולה – הפסולה במשמעות סעיף 7א – תהיה בגדר יעד מרכזי ושליט של הרשימה, מאפיין דומיננטי שעומד במרכז השאיפות והפעילויות שלה. למעשה מדובר במטרה שלשמה הרשימה קיימת.

אמת המידה השנייה אומרת שסעיף 7א לא עוסק בתיאוריה, אלא יש לבחון אם הרשימה פועלת למימוש המטרה. כאשר מדובר בפעילות שהיא ספורדית, אקראית, ולא פעילות ממשית, אין בכך די, אלא יש צורך לבדוק אם הרשימה פועלת בשטח באופן שנועד לממש את המטרה, אך היא לא צריכה לבוא לידי ביטוי חמור וקיצוני מבחינת העוצמה שלה.

יסוד נוסף שהודגש בפסיקה הוא היסוד הראייתי. נקבע בפסיקה שיש צורך בתשתית ראייתית מספקת, משמעותית. מדובר בראיות משכנעות, ברורות וחד-משמעיות, לקיומן של מטרות או של מעשים שהם עצמם צריכים להיות דומיננטיים ושיש בהם כדי להקים עילה לפסול את הרשימה.

הפסיקה לא הכריעה באופן חד-משמעי אם קיים צורך לבחון גם את יסוד ההסתברות. כלומר אם קיימת הסתברות שבאמת תוגשמה המטרות הפסולות של הרשימה. זה אומר אם יש צורך לבחון אם יש סיכוי ממשי לרשימה מסוימת להגשים את המטרות, אפילו אם מדובר במטרות פסולות. את הבדיקה של היסוד ההסתברותי בוחנים למעשה על-ידי בחינת שני יסודות משנה: ראשית, מה ההסתברות, מה הסיכויים שהמטרה הזאת תוגשם; שנית, מה חומרת המטרה, עד כמה מדובר במטרה שהיא מאוד חמורה. כל אחד מהגורמים האלה יכול למעשה להשפיע על התוצאה ההסתברותית לקבוע מהי תוחלת הסיכוי, ההסתברות שסיכון ממשי יתממש.

מכל מקום, גם אלה שלא היו שותפים בבית המשפט העליון למבחן ההסתברותי היו שותפים להבחנה בין אידיאולוגיה תיאורטית לבין פעילות פוליטית ממש שבה להוציא לפועל את האידיאולוגיה מן הכוח אל הפועל. כאשר מדובר בסיסמאות, בהתבטאויות ספורדיות, אפילו אם יש בהן יסוד של כפירה בערכי היסוד של המדינה, אין די בכך כדי לראות בהתבטאויות ספורדיות כאלה כפעילות הלכה למעשה לקידום המטרות והמעשים האסורים.

אני מבקש לעבור לשתי העילות שלמעשה עמדו ביסוד הבקשות. העילה הראשונה אומרת שיש לפסול את הרשימות בלי"ד ורע"מ-תע"ל בשל שהן שוללות את קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית. בלי להתייחס בשלב זה אם העילה הזאת מבוססת או לא, חשוב לומר מספר דברים: הנחת המוצא, גם של הפסיקה, היתה שמדינת ישראל היא מדינה יהודית ודמוקרטית. הפסיקה ציינה והדגישה שהדבר הוגדר כבר בהכרזת העצמאות של מדינת ישראל וכיום הגדרה זו מצויה בשני חוקי היסוד החשובים שנחקקו בשנת 1992. השופט חשין אמר שאופיה היהודי של המדינה הוא בבחינת אקסיומה.

בעניין האופי היהודי של המדינה, הפסיקה הדגישה שני דברים: ראשית, צריך לחפש אחרי מכה משותף, מאחד, בין האופי היהודי לבין האופי הדמוקרטי, וההנחה היא שאין מדובר ביסודות סותרים, אלא ביסודות שאמורים להשתלב זה בזה; שנית, מכיוון שכאשר אנחנו בוחרים את האופי היהודי של המדינה במסגרת בקשה לפסול סיעה, ולאור החשיבות שיש לזכות להיבחר, אנחנו בוחנים את האופי הדמוקרטי של המדינה, את האופי הדמוקרטי שיש חשש שהוא יפגע אם תיבחר הסיעה, על-פי מה שבית המשפט העליון כינה "הגדרה גרעינית", הגדרה שמאופיינת באלמנטים גרעיניים או אם תרצו הגדרה מינימלית – במובנים מסוימים – של המדינה היהודית. שוב, בפסק דין בעניין טיבי קבע הנשיא ברק, ואני מצטט: "רק המאפיינים הגרעיניים או המינימליים של היות מדינת ישראל מדינה יהודית מובאים בחשבון לעניין מניעת השתתפות בבחירות". השופט ברק גם מפרט את המאפיינים הגרעיניים: "מאפיינים אלה הם בעלי היבט ציוני ומורשתי גם יחד, במרכזם עומדת זכותו של כל יהודי לעלות למדינת ישראל, שהיהודים יהו ברוב. עברית היא שפתה הרשמית של המדינה ועיקר חגיגה וסמליה משקפים את תקומתו הלאומית של העם היהודי. מורשת ישראל היא מרכיב מרכזי במורשתה הדתית והתרבותית".

כשאמרנו זאת צריך לחזור ולהבהיר שסעיף 7א – וכך גם הפסיקה בעקבותיו – לא באו ליחד את הזכות להשתתף בבחירות רק למי שמורשתו היא מורשת העם היהודי או למי שאמונותיו והשקפותיו זהות לאלה של הקונסנסוס בציבור היהודי.

סעיף 7א לא מותנה בכך שהדברים שמשמיעות הרשימות או רשימות שמתמודדות יהיו דברים שהם נעימים לאוזן. כפי שאמרתי, סעיף 7א לא עוסק בתיאוריה, לא עוסק בחלומות, אלא עוסק בשאיפות דומיננטיות שאמורות להתגשם. בדרך כלל אין די באמירות. בעניין אחר ציין השופט אנגלהרד שעלול משהו לקום ולטעון כי השאיפה למדינת הלכה פוסלת את נציגיה מלהשתתף בבחירות בשל אופיה האנטי-דמוקרטי. במקביל לכך עשוי אדם אחר לקום ולטעון כי השאיפה למדינה חילונית נוגדת את מהותה היהודית של המדינה, אלא שפסילה כזאת לא צריכה להיעשות. פסילה כזאת לא רק שלא נעשתה בפועל, אלא ספק אם היא היתה מגוננת על מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

כללו של דבר, את מנגנון ההגנה על הדמוקרטיה של פסילה מלהתמודד יש לשמור רק למקרים קיצוניים שבהם מוצגות ראיות חד-משמעיות לכך שהרשימה פועלת כחלק מהמהות שלה, כחלק מהמטרות הדומיננטיות שלה, על מנת להגשים מטרות שהן מצדן עלולות לחתור תחת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית במובנים הגרעיניים ביותר של המושגים "מדינה יהודית" ו"דמוקרטיה".

לכן, בעניין העילה הראשונה השאלה שמונחת לפני הוועדה היא אם חומר הראיות, כפי שהובא בפני הוועדה על-ידי המבקשים, עומד ברף הראייתי הגבוה – כפי שנקבע בפסיקה – שמצדיק לנקוט בצעד הקיצוני של שלילת הזכות להיבחר. לאמור, אם החומר הזה מצביע על סיכון לעצם קיומה של המדינה כמדינה יהודית ודמוקרטית, אם האיום על האופי היהודי והדמוקרטי הוא מרכזי ובסיסי, אם הוא פוגע בגרעין המאפיין את המדינה ככזאת.

העילה השנייה מדברת על תמיכה במאבק מזוין. גם כאן נדרשות על-פי הפסיקה ראיות משכנעות, ברורות וחד-משמעיות. כפי שאמרתי, סעיף 7א, ובעקבותיו הפסיקה, מכירים בכך שהדמוקרטיה רשאית להתגונן כנגד מי שנאבק בה במאבק מזוין ואפילו בדרך של שלילת הזכות להיבחר למי שתומך במאבק הזה תמיכה חומרית או תמיכה חמורה אחרת.

יחד עם זאת, גם כאן חלות אמות המידה שנקבעו לעניין הפעלת סעיף 7א. נדרש שהתמיכה תהיה מאפיין דומיננטי של הרשימה, שהרשימה פועלת באופן עקבי להגשמת המטרה הזאת והכל על בסיס ראיות משכנעות, ברורות וחד-משמעיות. אם קיים ספק, כך נפסק, הספק פועל לטובת הזכות להתמודד בבחירות.

כאשר אתם נדרשים לעמוד על המטרות של הרשימה, אתם יכולים כמובן להידרש למצע של הרשימה, להידרש לפרסומים, להתבטאויות ולנאומים של אנשי הרשימה, גם לפעולות שהרשימה ביצעה לאורך השנים – אם מדובר ברשימה ותיקה – ויש להביא בחשבון גם את ההסברים וההצהרות שנשמעו במהלך הדיון כאן. יש חשיבות רבה גם לעמדה העכשווית של המדינה.

הערה נוספת לעניין שעלה במסגרת הדיון הזה בצורה רחבה והוא מתייחס לרשימת בלי"ד. נשמעו כאן גישות שונות, בעיקר מצד היועץ המשפטי מצד אחד, בתגובה הכתובה שלו, ומצד המבקשים מהצד האחר, לגבי המשמעות שיש לייחס להתפתחויות בענייניו של עזמי בשארה מאז הבחירות הקודמות. המבקשים הדגישו שיש לראות בהתפתחויות האלה משום תמיכה בעילת הפסילה. היועץ המשפטי סבר שנהפוך הוא, שעצם ההסתלקות של עזמי בשארה מישראל ומהמפה הפוליטית מחלישה את בקשת הפסילה, שהרי אם הדבר מבטא שינוי, השינוי הוא כנגד הפסילה, מכיוון שמי שהיה בשעתו חבר ברשימה ונבחר מטעמה לכנסת, היום איננו חלק מהמפה הפוליטית במדינת ישראל. גם אתם, חלק מחברי הוועדה, שאלתם שאלות בעניין הזה וקיבלתם תשובות כאשר קיבלתם. אני סיכמתי לכם רק את שתי הגישות המנוגדות בעניין משמעות הסתלקותו של בשארה.

השאלה שעלתה בעבר בפסיקה נדונה פה היום – אולי בפחות הרחבה – וזאת השאלה מה משמעות השאיפה שמדינת ישראל תהיה מדינת כל אזרחיה. בעבר המחלוקת היתה אם באמירה הזאת יש משום שלילה אוטומטית של קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית או שיש באמירה הזאת משום שאיפה למטרות שהן לגיטימיות, מטרות של שוויון בין כל האזרחים. גם המחלוקת הזאת או השאלות הפרשניות האלה עלו בפסק דין בעניין חבר הכנסת טיבי. השופט ברק חזר על הדברים האלה כפי שסיכמתי.

את כל הדברים האלה אתם צריכים לשקול לאחר הדיון שיתקיים, כשאתם באים להחליט בבקשה שלפנינו, אם לפסול את הרשימות שמדובר בהן או לא לפסול. בעבר היתה טענה שוועדת הבחירות, כגוף פוליטי, יש לה קושי להחליט בהכרעות כאלה ואולי מלכתחילה שאלה הזאת לא צריכה לבוא בפני ועדת הבחירות, שכולה – למעט היושב-ראש – מורכבת על-פי חוק מנציגים של מפלגות או רשימות פוליטיות. אבל זו מצוות המחוקק שהוועדה הזאת תחליט ולכן הוועדה הזאת ריבונית להחליט בדברים האלה.

אני חייב לציין שבתחילת היום חששתי מאוד מהדיון כפי שהוא התקיים בחצי הראשון של היום. חשבתי שאנחנו נמצאים בתקופה מתוחה ולאנשים יהיה קשה לקיים דיון ענייני. אני רוצה לומר לכם שיחסית הופתעתי לטובה. אני חושב שהדיון היום היה ענייני.

דוד טל:

חוץ מדבריו הבוטים של חבר הכנסת אחמד טיבי שאמר שכל קול לקדימה הוא כדור בלבו של נער ערבי. כבוד השופט, צריך היה למחות על כך ולא היה צריך לתת לעבור על זה לסדר היום.

יהודה אבידן:

רק על זה שווה לפסול אותו.

דוד טל:

הוא מגרה את היצר שלי. הוא רוצה שאני אפסול אותו, אבל אני לא אפסול אותו.

יהודה אבידן:

אתה ממשיך לתת פרס לאנשים שלא צריכים להיות פה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

חבר הכנסת טיבי, עכשיו המחלוקת אינה נוגעת לאדוני. יש פה ויכוח פנימי בין אלה שלא רוצים לפסול אותך.

אחמד טיבי:

אני שומר על זכות השתיקה.

ירון בן-עזרא:

אתה צריך לומר שאתה מאשר את הדברים ושומר על זכות השתיקה. חבל שכך.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

אנחנו עוברים לדיון, הבמה לרשותכם. חברת הכנסת גלאון, בבקשה.

זהבה גלאון:

אדוני יושב-ראש הוועדה השופט ריבלין, חברי הוועדה, אחרי שהקשבתי לדברים הברורים של יושב-ראש הוועדה התרשמתי שאין כאן עילות לפסילת הרשימות הערביות, אני פונה לחברי הוועדה ומבקשת מהם לנקוט זהירות, ריסון ואיפוק. אדוני היושב-ראש, הוועדה הזאת היא גוף פוליטי, גם אני נציגה של מפלגה פוליטית ואני מאוד מקווה שלא שיקולים פוליטיים יעמדו לנגד עיני הוועדה, לא שיקולים פוליטיים צרים, הגם שאני מסופקת שכך יקרה.

אני מאוד מודאגת, אדוני, אחרי ששמעתי את הכהניזם עומד כאן על הדוכן, מתלהם, מסית נגד המפלגות הערביות. אני מאוד מודאגת שלא שיקולים עניינים יכריעו את הצבעתם של חברי הוועדה.

דוד טל:

ואת לא מודאגת, גברתי, עמיתתי, חברת הכנסת, מהטיביזם שהוא מסית ומדיח נגד כולם?

ד"ר מיכאל בן-ארי:

ממדינת כל לאומיה את לא מזדעזעת?

זהבה גלאון:

אדוני היושב-ראש, נציגי הכהניסטים שעמדו כאן על הדוכן מרימים ראש. אותם כהניסטים גזעניים שאינם מכירים במרותו של השלטון הנבחר בישראל – דרך אגב, כל שלטון – אינם מכירים בפסיקתו של בית המשפט העליון. עומד כאן נציג הכהניסטים הגזען על הדוכן ואומר: על כלום פסלו את כהנא, ואנחנו עוברים על זה לסדר היום?

אני חייבת לומר שאין לי טענה לליברמן, אין לי טענה לנציגיו שעמדו כאן. ליברמן גזען ידוע, מסית קבוע נגד הערבים והשמאל ואני לא מתפלאת על העמדות שלו.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

ואת משתפת פעולה עם האויב באופן קבוע.

אנה אוליקר:

אני מוחה על הדברים של חברת הכנסת זהבה גלאון.

ד"ר מיכאל בן-ארי :

את משתפת פעולה עם האויב באופן קבוע.

זהבה גלאון :

אדוני היושב-ראש, מי שיעז להסית עכשיו ואינו חבר הוועדה, אני מציעה שתפעל בהתאם.

ד"ר מיכאל בן-ארי :

מי מסית פה?

זהבה גלאון :

אדוני היושב-ראש, כשליברמן והכהניסטים מבקשים לפסול את הרשימות הערביות, אני לא מתפלאת. אני רוצה לומר שאני נדהמת מההתנהלות של מפלגת קדימה, שלא רק שסירבה וחזרה בה מלפסול גזען יהודי, את פייגלין, היא נותנת עכשיו יד ובגלל שיקולי בחירות פוליטיים ופופוליסטיים היא נותנת גט כריתות לאזרחי ישראל הערבים. אני חושבת שאתם, חברי קדימה, צריכים להתבייש ששיקולי בחירות עומדים לנגד עיניכם. חשפתם את פרצופכם כליכוד ב' - - -

ירון בן-עזרא :

מתי הם התחתנו איתם שהם נותנים להם גט?

זהבה גלאון :

זו קדימה במרעה. חבריי חברי הוועדה, אל תתנו יד להצעות האלה שרק הבחירות מכתיבות אותן.

ד"ר מיכאל בן-ארי :

לגברת גלאון אין שיקולים פוליטיים.

משה כחלון :

לא השארת יהודי אחד כשר?

זהבה גלאון :

אותך.

ד"ר מיכאל בן-ארי :

אם היא הכשירה אותך, מצבך קשה.

מנכ"לית ועדת הבחירות תמר אדרי :

מר יהודה אבידן, בבקשה.

יהודה אבידן :

אדוני היושב-ראש, חבריי חברי הוועדה, אחרי ששמעתי את חברת הכנסת זהבה גלאון אני חושב שיש לנו כבר תשובה ברורה יותר מה צריך להיות היום.

טלב אלסאנע :

תפסול את מרצ.

יהודה אבידן:

אין לי ספק שאם ליברמן גזען, ועל-פי החוק גזען לא יכול להיבחר לכנסת, אז אין לי ספק שאני, כאיש ש"ס, מעדיף להיות בצד של ליברמן ולא להיות בצד של אחמד טיבי ולא של עזמי בשארה ולא של זחאלקה. אני בטוח שאין אחד באולם הזה שחולק על כך שטלב אלסאנע הוא אדם מסוכן, כך גם אחמד טיבי. רבותי, בקדנציה הקודמת אמרתי שלא תתבלבלו, שהאינטליגנציה של האדם הזה היא הסכנה שלנו.

אחמד טיבי:

"אודרוב".

טלב אלסאנע:

זה טיעון חדש. אנחנו מסכימים לטיעון הזה.

יהודה אבידן:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, זו לא בושה. אדם אינטליגנט זה דבר חשוב, אבל הוא מבלבל אתכם עם האינטליגנציה שלו, ברהיטות שלו, בבהירות שלו. הוא מבלבל אתכם ואז אנשים חושבים לרגע שהוא בעד ולרגע נגד. זו הסכנה הגדולה ביותר שלנו.

אני חושב שלגבי עזמי בשארה זה דבר ברור. אני בכוונה חוזר כל הזמן ומזכיר את עזמי בשארה, כי מבחינתי הוא עדיין יושב-ראש מפלגת בל"ד. הם עדיין חושבים שנעשה לו עוול. הם חושבים שזו רדיפה פוליטית, הם תומכים בו. אני חושב שהדבר הזה ברור לאור כל התמיכה שהם נותנים לו.

אני יודע שלפעמים זה מעין פארסה כזאת, שאנחנו אומרים את שלנו, מגיעים לבג"ץ ובג"ץ מפיל אותנו. אני פונה לחברי חבר הכנסת טל, שמעתי איזושהי אמירה שלך לפיה אתה לא תפסול את אחמד טיבי - - -

דוד טל:

הוא הצליח לשכנע אותי לפסול אותו.

יהודה אבידן:

אני שמח.

רבותי, הפעם יש לנו סיכוי טוב מאוד שבג"ץ לא יהפוך את ההחלטה שלנו. אני חושב שבג"ץ למד לקח לאחר שהוא ראה שבפעם שעברה הוא הפך את החלטתנו לגבי עזמי בשארה ומה הנזק שנגרם מחבר כנסת שהתגלה כמרגל. אני חושב שהפעם זו הזדמנות מצוינת וגם בג"ץ יחשוב פעמיים לפני שהוא יהפוך את ההחלטה.

אני חושב שהפעם אנחנו צריכים להיות הרבה יותר נחושים, הרבה יותר החלטיים בפסילה. אף אחד לא יכול לספר לנו שלא ידענו ולא ראינו את החומר. אנחנו מכירים את החומר הוא רק התווסף על מה שהיה בפעם שעברה, אין כאן דברים חדשים שנודעו לנו רק עכשיו.

לכן אני, ואני מקווה שגם עמיתיי מסיעת ש"ס – זו הוראה מלמעלה ובדרך כלל אנחנו מיישמים את ההחלטות פה אחד - - -

גימאל זחאלקה:

מה זה "מלמעלה", זה מאלוהים או ממישהו אחר?

יהודה אבידן:

אצלנו הנציגות היא ישירה ויש חוט מקשר. זו שרשרת ואין באמצע משהו שקוטע.

לכן סיעת ש"ס תצביע בעד הפסילה גם של רע"מ-תע"ל וגם של בל"ד. תודה רבה.

ד"ר מיכאל בן-ארי:

יישר כוח.

אחמד טיבלי:

לזכותך ייאמר שתמיד היית עקבי, כל הקדנציה.

יהודה אבידן:

גם מה שאמרתי בפעם שעברה לגבי האינטליגנציה שלך.

מנכ"לית ועדת הבחירות תמר אדרלי:

עו"ד ירון בן-עזרא, בבקשה.

ירון בן-עזרא:

אדוני היושב-ראש, חבריי חברי הוועדה, אני רוצה להתייחס לתגובת היועץ. בסעיף 7 ציטט היועץ מתוך פרשת ניימן בעניין היכולת של מפלגה להביע או לקדם את השקפותיה ודעותיה. אני שואל את עצמי, רבותי, מהי "השקפה". השקפת עולם של אדם או של קבוצה נאמדת, כך נדמה, במעשיה או במחדליה, ואם במחדליה – אז בהימנעות מעשיית מעשה או מה שביניהם. אני אנסה לא לחזור על דברים שנאמרו כאן, אבל קחו למשל הפגנות נגד המבצע האחרון בחבל עזה והכינוי של חבר הכנסת זחאלקה – נכון לעיתון של אתמול - למבצע כ"טבח למטרות אלקטורליות". לעומת זאת, שמונה שנים הם מחרישים, כולם, כאחד. שמונה שנים ירי של טילים תלולי מסלול, בלי הבחנה, ללא כוונות, ירי חופשי.

השקפת עולם עולה גם מתוך עמוד 12 למצע המפלגה. שם נכתב שהתמיכה של מפלגת בל"ד במה שנקרא אז "תכנית ההתנתקות" היתה לא אחרת, רבותי, ממניעים פלסטיניים פטריסטיים. יש יותר מזה? צריך יותר מזה? את מי החברים כאן מייצגים? לא את המיעוט הערבי, בוודאי לא את היהודים.

גימאל זחאלקה:

זה לא מהמצע.

ירון בן-עזרא:

זה בעמוד 12 במצע, אדוני. זה בפסקה הרביעית תחת הכותרת "השאלה הפלסטינית ופתרון הקבע". זה צורף לתשובה של בל"ד לעתירות.

יהודה אבידן:

הוא אפילו לא מאמין שזה המצע שלו.

גימאל זחאלקה:

אלה לא הנקודות - - -

ירון בן-עזרא:

אתה מוזמן לעיין במצע שלך, אדוני.

גימאל זחאלקה:

אבל זה נכון.

ירון בן-עזרא:

מישהו ניסה להלך אימים עם פסק דין בעניין חבר הכנסת טיבי, בעניין העובדה ששם היה רוב נגד הפסילה. בואו נזכיר שהיה בסך הכל רוב של שבעה נגד ארבעה. כלומר, עדיין ניתן לשנות את זה.

כבוד השופט לוי קבע תבנית מעניינת. הוא קבע ששתי מדינות לשני עמים שווה ביטול הציונות. הא ותו לא. דומה שהיום אנחנו כבר לא זקוקים למבחן בשאלה הזאת כאשר עומדים פה שני חברי כנסת מעל הבמה הזאת ואומרים שהם נגד המדינה הציונית, נגד העניין של ציונות, שלא לומר נגד מדינה יהודית.

נשאלו פה שאלות נוקבות בעניין ההסכמה שלהם, כאילו שזו היתה צריכה לנו כעת, בעניין חוק השבות, אבל לא נענינו. מי שהיה בעד החוק או שחושב שצריך לקיים את החוק היה קם, במיוחד נוכח המצב שבו אנחנו נמצאים היום והיה אומר בריש גלי: אני בעד. ולא היא.

מתוך מאמר של חבר הכנסת זחאלקה במאי 2005: הערבים יתנו ליהודים שוויון? מעניין. כבוד השופט הזכיר בסיכום הדברים שני פרמטרים, אחד מהם היה הסיכוי שמטרות מפלגה מסוימת יוגשמו. אני לא יודע אם הסיכוי הזה קיים, אני מאוד מקווה שלא. דבר אחד אני מניח – או נכון להניח אותו – שאם נמתין שהוא יוגשם או לכשיוגשם, אם וכאשר, אנחנו לא נזכה להיות פה ולראות אותו. תודה.

ישעיהו אתגר:

נדמה לי שהיה ציטוט מוטעה. אם אינני טועה מדינה דו-לאומית היא הדבר שקיימת במצע. נדמה לי שלא ציטטת נכון.

ירון בן-עזרא:

להערתך, אני מפנה לסעיף 29 בתגובת היועץ.

מנכ"לית ועדת הבחירות תמר אדרי:

מר איתן הברמן, בבקשה.

איתן הברמן:

כבוד היושב-ראש, ועדה נכבדה, חברים ואורחים, אני מתנצל בפניכם כבר עכשיו שיהיה עליי לצאת עוד מעט החוצה. לכן מחמת הנימוס הטוב אני פותח בדברים האלה.

הערה שאני רוצה מאוד להביא בפניכם היא איזושהי התייחסות לדברים שאמר שחבר הכנסת ד"ר אחמד טיבי. ד"ר טיבי, אני חושב שאינני טועה בביטוי שעניך קצרו מראות או שעצמת את עיניך מראות את ההתפתחות של הדברים כפי שהיו, כפי הווייתם, כפי האמת.

מדינת ישראל לא רצתה לשבת בעזה והיא יצאה מעזה במחלוקת פנימית. הפלסטינים בחרו בחמאס. החמאס בחר בירי. שמונה שנים. שמונה שנים ירי על אוכלוסיה שלא היתה שום הצדקה לירות בה. שמונה שנים ישבנו בשקט והמתנו. שמונה שנים ידעתם כולכם, ידעת אתה, ידע העולם, שחובה על מדינה להגן על אזרחיה ומדינה לא יכולה להמתין לאורך שנים ואין שום מדינה שכך היתה נוהגת.

ידעתם שזה מה שיקרה. ידעתם. ידעתם שלא יהיה מנוס אלא להפסיק את הירי הזה בכוח הצבא. הפסקת הירי בכוח של צבא מאז ומעולם גובה קורבנות. כל קורבן כזה, מכל צד שהוא, תמיד מצער, אבל אם להפנות אצבע מאשימה, אל החמאס תפנה את האצבע. הוא הוליד את המצב הזה, הוא הוביל למצב הזה, הוא ידע שכך יהיה ועכשיו בבקשה בלי דמעות של תנין.

לגוף העניין – אני רוצה לומר שתפיסת העולם שמקובלת על כולנו, שמקבלת ביטוי בהחלטות של בית המשפט העליון לא היא שעומדת למבחן בעת ההצבעה. אני רוצה לומר שלהשקפתי הביטוי "מדינה יהודית" והביטוי "מדינת כל אזרחיה" שני הביטויים האלה אינם חיים יחדיו. הם לא יכולים לחיות יחדיו. אי אפשר לקחת את הביטוי מדינת כל אזרחיה ולהתייחס אליו באיזשהו קונטקסט שולי שאולי לא מייצר התנגשות. אני חושב שמפלגה בישראל שבאה ואומרת שמדינת כל אזרחיה זוהי תפיסת עולמה, גישתה זו עומדת בסתירה להוראות סעיף 7א לחוק היסוד.

אמת, הדברים שאני אומר נשמעים כאילו עומדים בסתירה לפסק הדין של בית המשפט העליון. אני לא חושב כך, מהטעם שמה שהשתנה מעת שניתן פסק הדין ועד לעת הזאת שאנחנו דנים בעניין הוא המשקל הסגולי שיש לתת לאמירה "מדינת כל אזרחיה". המשקל הסגולי השתנה וממילא שבעת שמשנתה המשקל הסגולי משתנה גם משקלו היחסי ביחס למרכיבים האחרים.

בשל השינוי הזה, ובשל עוצמתו של השינוי שעוד תלך ותגבר ככל שיתקדמו השנים, אני חושב שהשעה נכונה לפסול את שתי הרשימות, קרי גם את בלד וגם את רע"מ-תע"ל. תודה רבה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה. חבר הכנסת כבל, בבקשה.

איתן כבל:

אדוני היושב-ראש, חברי ועדה, אני מרגיש כאן כמו שנאמר "אוי לי מיוצרי ואוי לי מייצרי". זה מאבק שאיני מרגיש שייך לו, אלא מרגיש לא יותר מסטטיסט שמבקשים ממנו להרים את האצבע. יש כאן מפלגות ימין קיצוניות, יש כאן מפלגות ערביות, וכל אחד נהנה מההתקפה איש על רעהו וכל אחד מבקש שיתקיפו אותו יותר כי כך – לפחות אצלו - הוא יכול להרוויח יותר קולות במגזרים שלו.

אני מודה שזו סיטואציה מאוד לא נעימה, מאוד לא פשוטה, להיות סטטיסט במשחק שכזה. יחד עם זאת, אני יכול לומר לכם שבאתי לכאן בתחילת הדרך כדי להצביע נגד הפסילה, גם של בלי"ד. אני מודע לעובדה, חבר הכנסת טיבי, שיש אפליה ויש גזענות, אפילו קשה, כלפי המגזר הערבי. אני האחרון שאכחיש ואני מאלה בבית הזה שפועלים יותר מכל כדי לשנות. יחד עם זאת, אני יכול לומר לך – ואני אומר את זה גם בשם חבריי - וגם לחבר הכנסת זחאלקה, שאין לי ספק שכשיגיע החומר לבית המשפט, בית המשפט יבטל כל החלטה שתהיה כאן. אני חושב שיושב-ראש ועדת הבחירות אמר את הדברים בצורה משפטית ברורה, וזה כנראה מה שיהיה.

יהודה אבידן:

לא בטוח.

איתן כבל:

מר אבידן, אני לא מתחרה אתך בהלכות משפט. אני אומר את דעתי.

יהודה אבידן:

אל תכניס מורך בלבם.

איתן כבל:

יחד עם זאת, אני יודע שזה הליך מעין שיפוטי, אבל בסופו של דבר איננו בית משפט. אני אדם שיש לו גם רגש פטריוטי, ואני לא מתבייש בזה. אני אלחם על זכותם של ערביי ישראל לחיות כאן בכבוד ובשוויון, אבל אני רוצה שיכבדו גם אותי. חבר הכנסת זחאלקה, ידידי, כשעמדת כאן

והתרסת כלפי היושבים כאן, התרסת כלפי אלה שצופים בנו בטלוויזיה, ואלה ששמעו אותנו ברדיו ואלה שיקראו את דברינו בעיתון, כאשר אתה יודע מהם הרגשות של הציבור הישראלי, בוודאי בעת הזאת, בכל הנוגע לעזמי בשארה.

אני אזרח המדינה הזאת ואני אלחם בכל מי שינסה לפגוע בי. כפי שאמרתי, אני אעשה הכל, אבל כמעט הכל, כדי להיאבק על זכותו של המיעוט הערבי לחיות כאן בשלום ובשוויון מלא, אבל בשום פנים ואופן לא אתן שיקעקעו את הבסיס המוסרי, הלגיטימי שלנו כעם, לחיות כאן.

זה לא קל לי. כשבאתי לכאן התעלמתי מהכל ובאתי מתוך תפיסה דמוקרטית. אני לא רוצה להפריז באמירות כמו שהדמוקרטיה צריכה להגן על עצמה, אבל פגעת בי, פגעת בחברי שבאו לכאן היום כדי לתמוך בך. אני גם יודע, חבר הכנסת זחאלקה, שבהצבעה נגדך אני אשרת אותך. אני מודע לזה.

גימאל זחאלקה:

אני מבקש להגיב. אני מוותר על העזרה שלך ותרשה לי גם לומר שאני בז לדברים שלך בוז עמוק.

איתן כבל:

אני עדיין מכבד אותך מכדי לא להפריע לך.

דוד טל:

חבר הכנסת זחאלקה, אתה יודע שזה נכון.

גימאל זחאלקה:

אני יודע שזה לא נכון.

דוד טל:

אז תעשה את ההפך.

שרב'ל חריש:

תצביע נגד הפסילה ותראה אם אנחנו נתקומם.

איתן כבל:

אדוני השופט, אני גם סגנך וגם צריך הגנה.

גימאל זחאלקה:

אתה לא צריך הגנה, אתה מתקיף. רק הערבים צריכים הגנה מהיושב-ראש.

איתן כבל:

ברשותך, עכשיו אני לא מעל במת הכנסת, אז תניח לי. אני לא זקוק לחסדים שלך ולא לאישור שלך. אתה לא הבדייץ לגבי הגנה על ערבים. עם כל זה שאתה ערבי, לא קיבלת שום זכות ולא נולדת אתה בלבד להגן על המיעוט הערבי. מאז שאני מכיר את עצמי אני מגן לא פחות, אם לא יותר, ולא ביקשתי שתמליץ עלי להדליק משואה.

גימאל זחאלקה:

מפלגת העבודה עשתה הכי הרבה עוולות כלפי הערבים. היא שעצרה, היא שהפקיעה, היא שהפלתה, היא יותר מהליכוד.

איתן כבל:

עכשיו אני מבין למה אתה איתם בקומבינות. גם זה ברור לי עכשיו.

יהודה אבידן:

אל תצביע להם.

איתן כבל:

אדוני השופט, עמדתך המשפטית היא נכונה, אינני מתווכח איתה. אני יודע שבית המשפט ישנה את ההחלטה, אבל אי אפשר בשום פנים ואופן לתת לחבר הכנסת זחאלקה לעמוד כאן ולהתריס כלפינו בשם הדמוקרטיה שנותנת לו את הזכות לעמוד כאן. אתה זלזלת בי, אתה זלזלת בחברי. חברי פנו אליי ואמרו שהם יודעים מה עמדתי ומה דעתי, אבל הם ביקשו ממני לעשות לזה סוף. תודה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה. חבר הכנסת כחלון, בבקשה.

יהודה אבידן:

חבל שהיית צריך לשמוע אותו כדי להיווכח. אנחנו ידענו את זה לפני שהוא דיבר.

גימאל זחאלקה:

ליברמן גורר את כולכם באף. הוא יהיה ראש הממשלה הבא.

דוד טל:

האף שלך יותר גדול מכולם.

גימאל זחאלקה:

כולכם מקדימה וממפלגת העבודה - שפנים שכמותכם, פוליטיקאים קטנים, גמדים.

יהודה אבידן:

אז מה אתה רוצה, שנהיה עזמי בשארה? כל יום שעה וחצי באל-גיזירה?

גימאל זחאלקה:

גמדים. ליברמן ושבעת הגמדים.

דוד רותם:

זחאלקה, כשליברמן יהיה ראש ממשלה אתה לא תוכל - - -

גימאל זחאלקה:

אתה מעלים מס, אל תדבר. אתה אמרת לי שאתה מעלים מס.

דוד רותם:

זחאלקה, אני לא משלם אותו לחמאס. אני לא מממן את החמאס.

משה כחלון:

אדוני השופט, אני שמח שחבר הכנסת - - -

גימאל זחאלקה:

קול קורא לפסול, לפסול.

משה כחלון:

"יא, זלמה", גם איתי אתה רב? רבת עם כולם, מספיק.

גימאל זחאלקה:

אתם רוצים לפסול אותי. אתם לא באים לנהל דיון, אתם מפחדים מדיון אמיתי. אתם פחדנים.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

חבר הכנסת זחאלקה, אתה אורח פה.

משה כחלון:

חבר הכנסת זחאלקה, היית מת שאני אפחד ממך או משכמותך. תוציא את זה מהלכסיקון.

גימאל זחאלקה:

אתה מפחד מהרעיון שלי, לא ממני.

ירון בן-עזרא:

אבל אתה מבטיח לו זכויות, אז זה בסדר.

דוד רותם:

הוא מבטיח לו שהוא יזרקו אותו מהקומה ה-16 ולא ה-17.

משה כחלון:

בניגוד לחלק מחברי, לא היו לי שום התלבטויות והתחבטויות. אני חי אתכם בכנסת כבר שש שנים. אני רואה יום-יום את חציית הקווים שלכם מכיוון ישראל לכיוון האויב. רואים את זה כמעט בכל נאום, כמעט בכל דיון. אתם מייצגים גופי טרור, אתם תומכים בחיזבאללה כשהוא יורה על ישראל, אתם תומכים בחמאס כשהוא מפגיז את ישראל ופוגע בערינו. לכן על הרקע הזה לא היתה לי שום התלבטות. זה שדיברתם היום בסך הכל חשפתם את עצמכם, הורדתם את המסכה, הראיתם מי אתם. מעבר לזה אני לא הופתעתי.

איך אמר לי ערבי אחד מחיפה? הם יהרגו אתכם באמצעות הדמוקרטיה שלכם. לכן אני רוצה לומר לכם שעם כל הכבוד לדמוקרטיה – והדמוקרטיה חשובה לנו מאוד – האנשים שדיברו כאן בעד הפסילה שלכם לא היו קיצוניים, לדעתי הם ייצגו את השכל הישר. זה השאיר אותי ואת הליכוד ללא שום התלבטויות. כשמדברים על אנשים ששוללים את הנושא של מדינה יהודית באמצעות מילים מכובסות כמו "מדינת כל אזרחיה", אותי זה לא מרשים, עליי זה לא עושה רושם.

כשאני רואה חברי כנסת מבקרים במדינות אויב, חברי כנסת שמקבלים את שכרם מאיתנו, אני לא חושב שיש להם מקום בכנסת. אין לי בעיה עם הדעות והעמדות שלהם, שיהיו בארגוני טרור ויתקפו. אין לי בעיה עם זה, זה אויב גלוי, אבל לא ייתכן שזה יהיה מתוך הבית שלנו.

אני מבין שהשכל הישר השתלט ויודע פחות או יותר מה תהיה התוצאה של הדיון פה, אבל אני פונה מכאן – אני לא יודע אם מותר לי - דווקא לבג"ץ לכבד את הנבחרים של מדינת ישראל ולא להפוך החלטות, אלא אם באמת יגיעו למסקנה שיש פה סטייה ניכרת, אם יש עיוות נוראי. אני פונה ומבקש, לא ייתכן שישתמשו במוסד החשוב הזה, היקר הזה, שנקרא "בג"ץ", נגדנו. תודה רבה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה. חיים פרוימוביץ, בבקשה.

חיים פרוימוביץ:

כבוד השופט ריבלין, ועדה נכבדה, הקשבתי בקשב רב לדברים שהשמיעו באי-כוחן של הרשימות הערביות וגם לדברים שהשמיעו חברי הכנסת טיבי וזחאלקה. כאחד שחתם בעד הפסילה, לא רק שהיום אני משוכנע, אלא שאני רוצה לשכנע את יתר חברי הוועדה שעדיין לא השתכנעו להצביע במליאה זו בעד הפסילה שלהם.

אני מצטט את חבר הכנסת טיבי: "כל קול לקדימה זה כדור נוסף בחזה של ילד פלסטיני בעזה". ואנו אומרים: כל קול לטיבי ולרשימת רע"מ-תע"ל הוא טיל נוסף לעבר אשקלון, לעבר אשדוד, לעבר שדרות, לעבר באר-שבע. ושלא יספרו לנו סיפורים שהם נגד זה, כי אם חבר הכנסת טיבי היה נגד זה, הרי הוא היה אומר משהו. חבר הכנסת טיבי יודע ללחוץ את היד, לנסוע לאויב ולבקש ולהתחנן, אבל לא ראיתי אותו בשבועות האלה נוסע לאיזשהו מקום לבקש להפסיק לירות עליהם טילים.

אחמד טיבי:

אבל אני נגד זה בכל זאת.

חיים פרוימוביץ:

אני מתריע בפני חברי הוועדה וגם בפני חברי מרצ – חברת הכנסת גלאון שכבר איננה פה – מי שלא יתמוך היום בפסילה של שתי הרשימות האלה, בעצם יתמוך בהמשך הירי.

אני רוצה לצטט את חבר הכנסת זחאלקה: אנחנו עדיין בקשר פוליטי עם עזמי בשארה ואפילו קשר יום-יומי. האם יעלה על הדעת שמפלגה במדינת ישראל תתייעץ עם נסראללה? תתייעץ עם אל-קאעידה? תתייעץ עם כל אויב שלנו? זה מה שהוא הצהיר פה והם עושים.

להיבט המשפטי, כבוד השופט ריבלין, בעמדה הכתובה של היועץ המשפטי נאמר שמכיוון שחבר הכנסת בשארה לא נמצא בישראל אולי זו סיבה לא לפסול את הרשימה, כי הוא לא מנהיג את המפלגה. אומר פה חבר הכנסת זחאלקה שהם בקשר יום-יומי איתו, שהם מתייעצים איתו. אז אולי כדאי שהיועץ המשפטי ישנה את דעתו בנושא?

אני חושב שחברי הוועדה פה לא יעשו את הטעות שעשינו בפעם הקודמת, ונצא מפה מחוזקים, כדי שרשימות כאלה, שהן פגיעה בדמוקרטיה, פגיעה בישראל, פגיעה בביטחון ישראל, לא יהיו. ביטחון ישראל יעמוד לנגד עינינו וזה יהיה הדבר העיקרי בתקופה של פיקוח הנפש שאנחנו נמצאים בו היום. תודה לחברי הוועדה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה. מר אביעד הכהן, בבקשה.

אביעד הכהן:

שמעתי וקראתי את הדברים שנשמעו כאן. הדובר שלפניי אמר שכולם צריכים להצטרף להחלטה לפסול את בלי"ד ומי שלא יעשה כך או שהוא לא ציוני או שהוא לא יהודי. חלק מהדברים שנשמעו כאן הם בוודאי דברים שצורבים את הלב ובוודאי כל מי שמדינת ישראל והערכים הציוניים והיהודיים שלה חשובים בעיניו צריך להסתייג מהם וצריך לסלוד מהם. אבל בעיניי, ובעיני הציבור שאותו אני מייצג, ואני אומר את הדברים דווקא בגלל הכיפה שעל ראשי, מבחנה האמיתית של דמוקרטיה ומבחנה האמיתית של מדינה יהודית הוא באותם קטעים כמו הקטע שבו אנחנו נמצאים עכשיו, שבו אנחנו צריכים להחליט החלטות קשות.

הלב בוודאי נוטה לפסול רשימות, אבל הכלל אומר, וזה כלל שפיתחו אותו גם בתורת המשפט, שהחלטות מהסוג הזה צריכות להינתן מאחורי מסך של בערות. הנטייה של הלב היא פסול לי ואפסול לך, כל אחד פוסל מי שלא נראה בעיניו, אבל המבחן האמיתי צריך להיות לא המבחן של הרגש, אלא מבחן כפול, בראש ובראשונה המבחן המשפטי.

שמענו וקראנו דברים על המבחן המשפטי ועל בית המשפט העליון והפסיקה לאורך השנים, למרות שכאן נשמעו קריאות לשנות את הפסיקה הזאת. היו מספיק פסקי דין שהדגישו את העובדה שלמרות אמירות שנשמעו, שבחלק מהמקרים היו לא פחות חמורות מהאמירות שנשמעו כאן היום, עדיין הדמוקרטיה יכולה לסבול אמירות מהסוג הזה, גם אם הן קשות וגם אם הן מקוממות.

המבחן האמיתי של הזכות לבחור ולהיבחר הוא אותו מבחן בדיוק של חופש הביטוי, בהקשר הזה חופש הביטוי הפוליטי, של היכולת לשמוע דעות מקוממות. כשכולם מסכימים אז אין צורך לא בזכות לבחור ולהיבחר ולא בחופש ביטוי. המבחן האמיתי הוא דווקא באותם מקרים קשים. זה מבחן אחד והוא המבחן המשפטי. כאן, בכל הכבוד הראוי, אני רוצה להצטרף לעמדה של היועץ המשפטי לממשלה.

מעבר לזה, אחד הדוברים שלפניי אמר, כמדומני שעו"ד הברמן, ש"מדינה יהודית" ו"מדינת כל אזרחיה" הם שני מושגים שאינם יכולים ללכת יחדיו. כמובן שהשאלה הזאת תלויה במשמעות שאנחנו נותנים למילים האלה – מה זאת "מדינת כל אזרחיה" – אבל בכל הכבוד לחברי אני רוצה להסתייג ובהקשר הזה אני רוצה ללכת בדרכו של השופט חשין ולומר: מדינה יהודית היא מדינה שבה "משפט אחד יהיה לכם ולגר הגר", גם אם "הגר הגר" הזה לא תמיד עושה ואומר דברים שנעימים לאוזניו, וגם אם הוא עושה דברים שמקוממים ואנחנו סולדים מהם, עדיין המבחן הדמוקרטי נוטה לאפשר את זה, כל עוד לא מדובר במשהו שהוא בר-יישום, במשהו שהוא עובר לעשייה.

אמירות נשמעות מכל הכיוונים – מצד אחד אמירות בזכות טרנספר ומצד אחר אמירות בזכות ארגוני טרור. כל עוד הדברים לא באים לידי מימוש אני חושב שהמבחן האמיתי שלנו הוא לא ללכת עם הרוח, קל מאוד להיסחף עם הזרם, אלא שנעצור ונחשוב מה המשמעות של פסילת רשימות, בין אם היא מימין ובין אם היא משמאל, כולל בהקשר הספציפי שלפנינו. ההקשר הזה לגבי מדינת ישראל יהיה לטעמי הקשר רע מאוד.

לכן אני לא אצטרף את קולי לאלה שפוסלים את הרשימות, לא מימין ולא משמאל. תודה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה. מר חיים פלק, בבקשה.

חיים פלק:

אדוני היושב-ראש, ועדה נכבדה, אני לא רוצה לגעת במהות. אני חושב שהדברים נאמרו והם ברורים. יש פה שינוי מהפעם שעברה, שהוא מאוד משמעותי. קוראים לו "התגלות עזמי בשארה". ההתגלות הזאת היא ברורה, היא חד-משמעית. כל ילד בישראל יודע שכיהן בכנסת ישראל חבר כנסת שנחשד בריגול. זה ברור, זה חד-משמע, זה מצמרר. ובגלל השינוי הזה אני חושב שאחרי דבריו של איתן כבל אנחנו, כוועדה, צריכים למחות מתאה חריפה. לא מדובר במשחק ולא מדובר בתעלול של דקלרציה, שאנחנו נגיד משהו ובית המשפט יהפוך את דברינו.

אנחנו צריכים להיות איתנים וחזקים ולומר בצורה ברורה, למעט שוליים של מרצ ומימד, שכל המפלגות שעלו עד עתה תמכו באופן חד-משמעי בפסילה.

מדובר בשינוי ממה שהיה בפעם שעברה. אם בפעם שעברה שופטי בית המשפט העליון התפלגו לארבעה מול שבעה, השינוי הזה כאן יכול להשפיע גם עליהם. עמדו פה נציגי מפלגת העבודה ומפלגת קדימה שאינם נכללים בהגדרה "הימין הסהרורי והקיצוני" וביקשו אף הם לפסול את הרשימות הללו.

אשר על כן אני מבקש מהוועדה הנכבדה, מעבר להכרעתה - אנחנו שמענו את העמדה, שלטעמי היתה מגומגמת מאוד, שנאמרה בשם היועץ המשפטי לממשלה. לא ייתכן שאנחנו נקבל עמדה והנציגות הזאת תהיה זו שתייצג אותנו בהתמודדות בבג"ץ. אני מבקש מהוועדה לקבל החלטה לפיה אם דעת הרוב כאן תהיה לפסול את הרשימות, אנחנו נחפש מישהו שתומך בעמדתנו זו אשר ייצג אותה בפני בית המשפט העליון. מדובר בדבר יקר מכדי להשתתף באיזשהו משחק, כפי שאיתן כבל אומר שהוא יודע שבית המשפט יהפוך את זה. לא. אני אומר כאן שהוועדה הזאת קיבלה מהמחוקק את הכוח להיות זאת שקובעת את בסיס הדין.

הנרי אלקסלסי:

גם את עמדת המיעוט צריך לייצג שם.

חיים פלק:

אין ספק.

הנרי אלקסלסי:

ואנחנו לא שוליים.

חיים פלק:

אני חוזר בי ממילתי. אתם המיעוט שנמצא פה. יש פה עכשיו החלטה גורפת - לפחות לפי איך שהדברים מסתמנים כעת - ולא ייתכן שאת העמדה הגורפת ייצג מי שתומך בעמדת המיעוט.

לכן אני חושב שראוי שמול עורכי הדין המלומדים שהציגו את בל"ד ואת רע"מ-תע"ל - ואני חייב לציין שהם היו רהוטים מאוד - יעמדו עורכי דין שדעתם כדעת הוועדה וייצגו אותה באופן חד-משמעי ונחרץ. לדעתי, כפי שהיטיב לבטא את זה חבר הכנסת כחלון, אנחנו נלחמים על חייו ואנחנו לא מוכנים שיילחמו בזה אנשים שלא מאמינים בכך. תודה רבה.

יעקב דקל:

אדוני היושב-ראש, גברתי המנכ"לית, חברי ועדה נכבדים, אודה שחתמתי על הבקשה ובדרכי לכאן לא חשבתי לדבר, אך מששמעתי את אותו טיעון של "כדור יהודי בלב ילד פלסטיני", נחרדתי. נחרדתי מסיבה אחת: אני מתמודד עם ליאור דקל, נכדתי, שגרה במושב כוכב השחר, וכבר כחודש ימים - די"ר טיבי, תביט לי בעיניים, בבקשה - לא ישנה במיטה שלה, לא משחקת בצעצועים שלה, וכמוה עוד אלפי ילדים בעוטף עזה. ולמה? בגלל שהם יהודים? וכי למה? בגלל שקוראים לה ליאור דקל?

למה, די"ר טיבי? למה לא הגנת על אותם ילדים פלסטינים שהחמאס בעזה פגע בהם? שהחמאס סילק אותם מבתיהם? לא שמעתי שפתחתם סוכות אבל, שהקמתם זעקה. קשה לי להתמודד עם נתונים כאלה כשאני צריך להסביר לנכדתי, ליאור דקל, שכבר חודש לא ישנה במיטה שלה, על פצמ"רים, על טילים תלולי מסלול, על קטיושות. מדינת ישראל, מדינה דמוקרטית, פגזים באשדוד? וכי למה?

שמונה שנים לא שמעתי אתכם מגנים אפילו פעם אחת. לא דיברתם על הדמוקרטיה, על האזרחים. מה, אני לא אזרח מדינת ישראל? הבן שלי לא אזרח מדינת ישראל? הוא לא זקוק להגנה שלך כאן בכנסת? אולי אני המיעוט? אם אני לא יכול להיות בביתי ולא יכול לישון במיטתי, אולי אני המיעוט ואתם הרוב? אתם מגנים על הזכויות של האיראנים, של החיזבאללה, של החמאס, אבל מה איתנו? לנו אין זכות קיום במדינה הזאת? יש לנו עוד מדינות?

לכן חתמתי על בקשת הפסילה ואני גם אצביע בעד. תודה רבה.

תמר אדרי:

מר שרבי'ל חריש, בבקשה.

שרבי'ל חריש:

אני נציג רשימת אלגימוע אלווטני אלדמוקרטי – בל"ד. בל"ד, כשמה כן היא, היא ברית לאומית דמוקרטית. בראש ובראשונה זאת מפלגה דמוקרטית שנלחמת על ערכים דמוקרטיים.

אני רוצה להיזכר בכמה עמודי יסוד של הדמוקרטיה. מה זה דמוקרטיה בכלל? זה רק הצבעות? מה זה דמוקרטיה, זה רק רוב? זה מישוה שנמצא ברוב או בעמדה ורוצה לשכפל כמה שיותר אנשים שיהיו כמוהו? או שבדמוקרטיה יש גם מיעוט, שונה, אחר, שאם אני מסתכל בראי הוא לא דומה לי, שיש לו את הערכים שלו? האם הדמוקרטיה היא זו של רוב שמבטל את המיעוט או היא דמוקרטיה שסובלת את המיעוט, שמקבלת את המיעוט איכשהו, היא לא רוצה ליצור מהמיעוט איזשהו ייצור כלאיים כזה, מוטציה כזאת, שהמיעוט יהיה איך שהם רוצים שיהיה. לא, זה לא היה ולא יהיה. המיעוט הוא אותו מיעוט, הוא נראה אחרת, נשמע אחרת, יש לו דעות שונות.

ואם אנחנו מדברים על דמוקרטיה, הדמוקרטיה ביסודה צריכה להיות סובלנית כלפי עמדות שלא נראות לאותו רוב.

מה יותר פשוט מאשר מפלגה שיש לה מצע והיא עובדת ופועלת ליישום אותו מצע? את אותו מצע שלה היא רוצה לקדם בדרכים פוליטיות, במסגרת דמוקרטית, בכל הכלים הלגיטימיים. האם על זה צריך לפסול מפלגה שיש לה מצע והיא רוצה ליישם את אותו מצע? להיאבק על יישום אותו מצע בדרכים פוליטיות? הרי באף מקום לא נטען שבל"ד רוצה לקדם את המטרות שלה באלימות. מדובר כאן בקידום מטרות במאבק פוליטי לגיטימי.

דוד טל:

בגידה זה יותר מאלימות.

חיים פלק:

חבר הכנסת זחאלקה אמר שהציונות היא ייהרג ובל יעבור.

שרבי'ל חריש:

זה מעמד הפסילה השלישי שאני משתתף בו, אבל גם אתם לא רוצים לשמוע, אלא שומעים רק מה שרוצים לשמוע. אפילו מה שלא אומרים הם אומרים שכך נאמר. הוא לא אמר מה שאמרת.

חיים פלק:

הוא לא אמר על הציונות ייהרג ובל יעבור?

שרבי'ל חריש:

הוא לא יהיה ציוני. אתה רוצה שהוא יהיה ציוני? הוא לא היה ולא יהיה ציוני.

חיים פלק:

הוא אמר ייהרג ובל יעבור.

שרב'ל חריש:

בל"ד רוצה לקדם את המצע שלה. זה לא מצע נגד היהודים. בל"ד מבקשת שיהיה שוויון מלא בין האזרחים הערבים והאזרחים היהודים. על זה צריך לפסול אותה? זה שמפלגה חורתת על דגלה ופועלת שיהיה שוויון מלא בין אזרחים יהודים ואזרחים ערבים, צריך לפסול אותה?

יהודה אבידן:

תן גם לנו כל יום שעה וחצי באל-גיזירה, לא רק לעזמי בשארה.

שרב'ל חריש:

לך ותדבר, מי מונע את זה ממך?

יהודה אבידן:

אבל אתם אחראים על זה.

שרב'ל חריש:

זה שמפלגה רוצה שהמשטר בישראל יהיה יותר דמוקרטי, על זה צריך לפסול אותה.

קריאה:

אתם כיוונתם טילים לצפון.

שרב'ל חריש:

במצע של המפלגה יש יתר דמוקרטיה ויתר זכויות לכל המיעוטים. בזה צריך להילחם?

כל הדוברים הקודמים התייחסו לסעיף 7א בקשר לשלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, אבל מלבישים את זה על מדינה ציונית ודמוקרטית. אין בדרישות החוק – גם בסעיף 7א ובכל מקום אחר – שמפלגה שמתמודדת תהיה מפלגה ציונית ושתתמודד בציונות.

חיים פלק:

רק ביהדות.

שרב'ל חריש:

הם תוקפים את בל"ד לא על הנושא של מדינה יהודית ודמוקרטית, אלא על הנושא של מדינה ציונית ודמוקרטית, דבר שאין לו שום אחיזה בחוק.

ירון בן-עזרא:

מה עם חוק השבות?

שרב'ל חריש:

אני לא אהיה מופתע מתוצאת ההצבעה, כי כל החברים כאן באים מראש עם עמדות נחרצות, הם שומעים מה שהם רוצים לשמוע וקוראים מה שהם רוצים לקרוא, אפילו אם זה לא נכתב ולא נאמר, והמטרה כבר סומנה: לפסול את בל"ד ולמנוע מהאזרחים הערבים לבחור בנציגות האותנטית שלהם.

על כן אני מבקש מכולם לדחות את בקשות הפסילה, גם של בל"ד וגם של רע"מ-תע"ל.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה. מר אתגר, בבקשה.

ישעיהו אתגר:

אני רוצה להוסיף מילים קצרות מאוד על הדברים, שבעיניי הם בעלי טעם רב, שנאמרו על-ידי חבר הכנסת איתן כבל.

ראשית, בכל הכבוד, אני מבקש לתקן את דבריו של עו"ד ירון בן-עזרא. הציטוט הרלוונטי הראוי מתוך פסק הדין המפורסם של ועדת הבחירות המרכזית נגד חבר הכנסת טיבי, הוא דווקא מתוך דבריו של הנשיא ברק. הוא אמר דבר מאוד-מאוד חשוב לענייננו, שממנו יש מסקנה. המסקנה מאוד פשוטה, ואני מצטט מתוך דבריו בחלופה השנייה: "ניתן להבין את העיקרון של "מדינת ישראל כמדינת כל אזרחיה" באופן שונה. על-פי תפיסה זו "מדינת כל אזרחיה" שוללת את אופיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית. הוא נותן מובן למושג השוויון המתעלם מעצם הרציונל של הקמת המדינה ומכוחו של מובן זה הוא מתנגד להיבט המורשתי והציוני של מדינת ישראל". כלומר, ההתנגדות למורשת הציונית של מדינת ישראל, כפי שנאמרה כאן בקול רם, היא למעשה שלילת אופיה של מדינת ישראל לא כדמוקרטיה, אלא כיהודית. והרי היותה של המדינה כיהודית הוא הבסיס היסודי לקיומה של המדינה הזאת.

אני רוצה להדגיש שאיני מסתמך סתם, אלא על דברי המחוקק עצמו. אני מצטט מתוך חוק יסוד: הכנסת, אותו סעיף 7א המפורסם. אנחנו מדברים על הטענה שיש לפסול את רשימת בל"ד על שום היותה שוללת את קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. יהודית. אז מה זה נוגע לעניין? בוודאי שזה נוגע לעניין, מכיוון שהיותה של מדינת ישראל כמדינה יהודית היא תולדה של המפעל הציוני ושליטת הציונות בריש גלי, תוך יריקה בפרהסיה על חוקי המדינה, תוך הליכה להידבר עם אויבי ישראל והזדהות איתם בניגוד לחוק, בכל הכבוד, אפשר להשוות אותה בעיניי למי שעומד על המקפצה ולפחות יורק ממנה בפרהסיה לתוך הבריכה, ולא אמרתי מילה גסה. כלומר, זה דבר שלא יעלה על הדעת.

אני רוצה להדגיש שנאמר במפורש "שלילת קיומה של מדינת ישראל". על מה מדברת בל"ד? היא מדברת על מדינת כל אזרחיה ועל מדינה דמוקרטית. לא שמעתי אותם שהם מדברים על מדינת ישראל. אז דעו לכם, חבר הכנסת איתן כבל ביטא את דבריה של מפלגת העבודה הישראלית, וכישראלית הוא לא יכול להתיר את קיומו של מצע מסוג זה כלגיטימי בבחירות לכנסת.

על כן אנחנו בלב שלם ובנפש חפצה נמנע את ריצתה ונצביע בעד פסילתה של בל"ד, כי אין לה מקום בציבוריות שלנו. תודה רבה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה. מר אברהם אבוחצירא, בבקשה.

שרב' חריש:

אז תפסול את כל הערבים מלהצביע.

אברהם אבוחצירא:

ברשות כבוד השופט אליעזר ריבלין, חברי ועדה נכבדים, לדעתי בית המשפט העליון בפעם הקודמת טעה בהחלטתו בכך שלא פסל את עזמי בשארה. לפי דעתי הטעות נובעת מדבר אחד, שכל הזמן היחס הוא לאיזשהו מחקר על כל מילה ומילה ועל כל משפט שחלק מחברי הכנסת הערבים נוהגים להתבטא בהירות מופלגת, ואז מתחיל להיערך איזשהו מחקר אם המילה הזאת היא הסתה לאלימות, אם המילה הזאת מביאה לידי זה שהם לא יוכלו להתמודד.

לא סתם חבר הכנסת סעיד נפאע, שנכנס במקומו של חבר הכנסת עזמי בשארה, לא נמצא כאן. חבר הכנסת נפאע, שהשתתף רק לפני כמה חודשים בהפגנה ברמת הגולן, בצד הישראלי של הגבול, כאשר מהצד השני עומד המחבל סמיר קונטאר שרצח את בני משפחת הרן. בדבריו שם הוא אמר: אני נוכח כאן כדי לתמוך בדרך ההתנגדות. זה אותו חבר כנסת נפאע שכמה שבועות

לאחר מכן ביקר בסוריה ופגש את חאלד משעל, שאני לא חושב שעליו יש בכלל ויכוח שכל מטרתו היא חיסול מדינת ישראל.

אני חושב שעצם הדברים האלה היו מספיקים כדי לפסול את מפלגתו מלהתמודד בבחירות הקודמות ואני מקווה שבית המשפט לא ימשיך בטעות של הפעם הקודמת ויעשה מחקר על כל מילה ומילה.

אחמד טיבי :

אדוני היושב-ראש, הדיון הזה הוא דיון גזעני, ההחלטה ידועה מראש ולכן לא נשתתף בהצבעה ואנחנו נוטשים את האולם.

דוד רותם :

אתה מאיים עלינו מאוד. גם אתה מאיים עלינו. הגזענות שלכם הרי עוברת כל גבול.

אחמד טיבי :

לא ניתן לגיטימציה להחלטה גזענית מראש בפורום פוליטי ובטריבונול.

דוד טל :

אז למה באתם לפה? למה ביקשתם את הדיון? מה, אתה מזלזל בוועדה?

חיים פרוימוביץ :

אתה ביקשת דיון, אז תישאר לדיון פה. אתה מפחד מדיון אמיתי.

גימאל זחאלקה :

אנחנו לא רוצים להיות. תעשו מה שאתם רוצים, יהיה משבר עמוק עם הציבור הערבי.

ירון בן-עזרא :

אתה יצרת אותו. אתה לא מייצג ציבור ערבי.

חיים פרוימוביץ :

לא ייתכן שאם לא מקבלים את דעת המיעוט, זה לא בסדר.

גימאל זחאלקה :

ליכוד, עבודה וקדימה כולם עכשיו בסיעה אחת.

דוד רותם :

עכשיו אתה עושה הצגה - - -

גימאל זחאלקה :

זו מדינת ליברמן ומרזל.

דוד רותם :

הצגה, תפסיק עם ההצגות.

אחמד טיבי :

אתה גזעני. זאת מדינת כל גזעניה.

קריאה :

גם החמאס בורח, אתם יכולים גם לברוח.

גימאל זחאלקה :

גזענים נמאסתם. אני לא מוציא מזה את מפלגת העבודה וקדימה .

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין :

מי שרוצה לצאת, שיצא. מי שלא יוצא – שישב. אין אנשים בעמידה.

דוד רותם :

הם עוד לא גמרו את ההצגה, אדוני.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין :

אני מבקש להמשיך בדיון.

חיים פלק :

זה זלזול בוטה בוועדה. אני לא יודע איך אנחנו יכולים לעבור על זה לסדר היום.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין :

אני מבקש לא להפריע.

תמר אדרי :

מר מוחמד מואסי ושאדי זידאן היו צריכים לדבר, אבל הם יצאו מהאולם. חבר הכנסת גלזר, בבקשה.

אלחנן גלזר :

אדוני היושב-ראש, מליאה נכבדה, אני יושב-ראש סיעת הדרך הטובה שחברה למפלגת צומת, אשר נושאת את מורשת רפול, רפאל איתן, זיכרונו לברכה. אני שמח שהם יצאו מכאן, כל הנציגים האלה, משתפי הפעולה עם האויב. אני רק מקווה שהם לא יוכלו לדווח לאויב מה שהתחולל כאן.

אם במדינת ישראל כתוב שמשתפי פעולה עם האויב לא יוכלו לשבת בכנסת ישראל, הרי המקרה שלפנינו הוא מבנה מובהק של שיתוף פעולה עם האויב, והרי מקרה עזמי בשארה מעיד על כך כאלף עדים.

לכן אני מצביע בעד הפסילה הן של מפלגת רע"מ-תע"ל והן מפלגת בל"ד. תודה.

תמר אדרי :

גברת אנה אוליקר, בבקשה.

אנה אוליקר:

אני רוצה למסור את התפילות שלנו לחיילים שעכשיו נמצאים בעזה ונלחמים על הזכויות של כולם. כאשר הם יוצאים לשם הם לא מבחינים בין הזכויות של יהודים וערבים ולכן התביישתי במה ששמעתי כאן. הבחורים שלנו עומדים בחזית ואף אחד אפילו לא טרח להזכיר את הדבר הזה, רק דיברו על קורבנות של פלסטינים, כאשר הם שולחים אלינו מחבלים ואנחנו שולחים להם את מיטב הנוער שלנו.

חברי עו"ד מני דיבר על כך שהדיון לפני שש שנים היה שונה מהדיון היום והיום הוסרו המסכות. חברי הכנסת הערבים הגיעו לכן ואמרו את הדברים בריש גלי שהם נגד מדינה יהודית. הם אמרו: אנחנו בעד לבטל את חוק השבות. חוק השבות הוא חוק אנכרוניסטי. אז מה בעצם הם אומרים? הם בעצם בעד שלילת מדינה יהודית כמדינתו של העם היהודי.

באשר להזדהות הנמשכת, כדברם, עם העם הפלסטיני – מה הם אומרים בעצם? הם אומרים: תנו לנו מדינה פלסטינית, מאחר שאנחנו מזדהים איתם. זה הלאום שלנו. אבל את מדינת ישראל תעשו כמדינת כל אזרחיה. זה אומר: תנו לנו מדינה וחצי לערבים, תשאירו למדינה היהודית אולי חצי מדינה של יהודים. האם זו לא שלילת מדינת ישראל כמדינה של העם היהודי לפי סעיף 7 של חוק היסוד?

סוף-סוף אנחנו רואים שאת הדברים שאנחנו אומרים כבר הרבה שנים אומר גם הצד השני כאן בוועדה ובריש גלי.

תמר אדרי:

מר סהר פינטו, בבקשה.

סהר פינטו:

נציגי הסיעות הערביות שיצאו מפה במופע, כנראה מתוכנן מראש, הוכיחו לנו שוב שהדמוקרטיה טובה להם רק כל עוד היא משרתת אותם. אתם יודעים שכוחה של הדמוקרטיה אינו רק במתן ייצוג למיעוטים, אלא מחובתה להתגונן גם מפני אלה שמבקשים לנצל אותה כדי לחתור תחתיה.

לאנשי בל"ד היה נוח לדבר על מצע, אותו מצע שהוא בליל של מילים, שכנראה בעברית נשמע מתון ופייסני ומתקבל, וכשכשקוראים אותו בערבית זה פתאום מקבל פרשנות הרבה יותר מתלהמת.

הם לא רק הפנו למצע, אלא היה להם גם נוח להפנות לבג"ץ הקודם, כאילו לא קרה כלום מאז. מאז הבג"ץ הקודם עברו כמה שנים, עברנו שתי מלחמות – אחת שאנחנו עדיין נמצאים בתוכה – שיותר מכל חשפו לנו במי מדובר, מלחמות שהוציאו את המרצע מן השק. גילינו מי זה עזמי בשארה, גילינו מה פועלו. כל אותן ספקות שהיו בבג"ץ הקודם התבהרו. אותו עזמי בשארה, שבל"ד אינה מתנערת ממנו, אותו עזמי בשארה שתמונתו מתנוססת באתר האינטרנט של המפלגה ושהוא ממשיך לנאום באמצעות הטלפון או קלטות בכנסים של המפלגה.

מזכ"ל בל"ד הודיע: ניצחנו בלבנון. ולא, למי שיש ספק, הוא לא התכוון שצה"ל ניצח בלבנון. ואסל טאהא התפרסם, קצת אחרי חטיפת גלעד שליט, כמי שתומך בחטיפת חיילי צה"ל. וגם במלחמה הנוכחית, בהפגנה הגדולה בסכנין, ראינו את מאזן גנאים, ראש עיריית סכנין מטעם בל"ד, קורא: "יחי השאהידים". בזמן המלחמה הוא קורא "יחי השאהידים".

אותם חברי כנסת, שלא זו בלבד שזו פעילותם, בעצם מבקשים לקבל חסינות מהכנסת הזאת. אני רוצה להפנות אתכם לתצהיר של חבר הכנסת נפאע שהוגש לוועדה. אותו חבר כנסת נפאע, שיש נגדו חשדות בדבר ביקור במדינת אויב ומגע עם סוכן חוץ, כותב בהתייחסו להאשמות שהוא חושב שהסיכויים קלושים שיוגש נגדו כתב אישום, כי יש לו חסינות פרלמנטרית. אני חושב שזה יותר מכל ממחיש את מה שאנחנו מדברים עליו כאן.

הדוגמאות האלה שנתתי הן קמצוץ, הן רק חלק קטן מהתשתית העובדתית שהצטברה מאז אותו בג"ץ קודם, מאז הבג"ץ שבדק את החלטת הוועדה ומצא שלא היו מספיק ראיות בזמנו. אני חושב שהתשתית העובדתית שהצטברה מאז מצדיקה בחינה מחדש של ההחלטה. עם כל הכבוד לכל מי שחושב מראש מה בג"ץ יחליט, אנחנו יודעים שבג"ץ עצמי, הוא לא מקשיב לאף אחד והוא יחליט בעצמו את מה שהוא יחליט. אני חושב שגם אנחנו, כוועדה, צריכים לקבל את ההחלטה המצפונית הנכונה ואנחנו סומכים על בג"ץ שישקול את זה בכובד ראש ובצורה נכונה ויבקר את החלטתנו בצורה שקולה ונכונה. תודה רבה.

תמר אדרי:

חבר הכנסת דוד רותם. לאחר דבריו תתקיים ההצבעה.

דוד רותם:

אדוני היושב-ראש, חברי הנשיאות, חברי הוועדה, השאלה היא לא שאלה מה אומרת הדמוקרטיה ומהם עקרונות הדמוקרטיה. אני רוצה לחלוק על דבריו של חברי אביעד הכהן, משום שהשאלה אינה בכלל מה הדמוקרטיה יכולה להכיל או מה הדמוקרטיה איננה יכולה להכיל. השאלה היא שאלה של שלטון החוק. יכול להיות שהמחוקק בישראל הוא לא דמוקרטי, אבל הוא חוקק את סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת. בסעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, אמר המחוקק בצורה ברורה: "רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת אם יש במטרותיה או במעשיה של הרשימה, במפורש או במשתמע, אחד מאלה" – אני מדגיש, אחד מאלה: "שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית". יכול להיות שזה לא דמוקרטי, אבל זה החוק.

עכשיו, אנחנו מחפשים ראיות. רבותי, אני לא יודע למה. יש לנו את זה מתחת לפנס. אני מוכרח לומר שאני קצת תמה על עמדת היועץ המשפטי לממשלה שהוא לא מצא ראיות. מילא אם היה אומר שהוא לא חושב שצריך לפסול אותם, כמו שהוא אמר על סגירת התיק נגד אחמד טיבי, כי אין בזה עניין לציבור. נו, עוד הייתי יכול להבין את ההיגיון בדברים שלו, שהרי נסיעה לארץ אויב וקיום מגע עם אויב אין בזה עניין לציבור במדינת ישראל, במיוחד בימים אלה. אבל לבוא ולומר שאין ראיות?

בואו נראה – בסעיף 38 לעתירה של סיעת ישראל ביתנו מצוטט חבר הכנסת זחאלקה שאומר: "לנו בבלי"ד יש עמדה היסטורית נגד האופי ונגד ההגדרה המהותית של המדינה כיהודית...". יותר מזה? האם זה אומר שהוא שולל את קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית?

מה אומר חבר הכנסת זחאלקה בתשובתו? בעמוד 11 לתשובה שלו הוא אומר כך: "לא בטוח אם הציטוט הוא נכון" - הוא לא מכחיש את הציטוט – "עם זאת, גם אם הוא נכון איני רואה בציטוט הזה שום בעיה". דהיינו, אומר לנו חבר הכנסת זחאלקה בתשובה שלו: נכון, אין לי בעיה עם כך שאני נגד האופי של מדינת ישראל כמדינה יהודית ואני רוצה לשלול את האופי הזה, אני רוצה להילחם נגד האופי הזה.

מה אנחנו צריכים יותר מראיות כאלה כדי לעמוד בהוראות סעיף 7א ?

כל ההתנהלות שלהם לגבי נאמנותם למדינת ישראל אינה חשובה בכלל, משום שאני לא רוצה לפסול אותם על כך שהם לא נאמנים למדינת ישראל. כולנו יודעים שהם לא נאמנים למדינת ישראל. לכן הם נבחרים, משום שהציבור שלהם לא רוצה שהם יהיו נאמנים למדינת ישראל. הציבור שלהם רוצה שהם ייגו בבית הזה את החמאס ואת החיזבאללה. אז בואו לא נעניש אותם על זה שהם מייצגים את החמאס ולא נאמנים למדינת ישראל, אבל נבדוק אם על-פי החוק הם רשאים לייצג מישהו בכנסת ישראל.

נשמעו פה טענות, החל מזחאלקה – ואני לא מתייחס להעלמות המס שלי, אני מתייחס לדברים הרציניים שלו, כי על הסעיף הזה שהוא טען שאני מעלים מס וכך אמרתי לו, אז תאמינו לי, רבותי, שלא דיברתי עם חבר הכנסת זחאלקה מטוב ועד רע בחיים שלי. אני לא מדבר איתו, אבל על העניין הזה של העלמת המס הייתי פוסל אותו בגין סעיף השפיות, לא בגין סעיף הפגיעה בביטחון המדינה או שמירת זהותה.

דיברה כאן גם חברת הכנסת זהבה גלאון, והיו לה טענות על ישראל ביתנו שהיא רשימה מסיתה, שהיא כהניסטית. עם כל הכבוד, אני רוצה לומר לכם משהו: כן, אני עובד אצל אזרחי מדינת ישראל. אני נאמן למדינת ישראל ואם זה מכתיר אותי בתואר כהניסט, אז או שאנחנו לא יודעים מה זה כהניסטים או שאנחנו לא מבינים מה התפקיד האמיתי של חברי כנסת.

אני רוצה להזכיר לחברת הכנסת גלאון שרק לפני חודש ימים המועמדת מספר 12 ברשימה שלה פרשה. המועמדת הזאת היא ערבייה וכמחאה על פעולות ישראל בעזה היא פרשה מהרשימה. אז בואו לא נדבר על מי כהניסט ומי נאמן למדינה, כי במרצ הם יצטרכו עוד לעמול קשה כדי להיות נאמנים למדינת ישראל כפי שישראל ביתנו.

לכן אני מציע לפסול את הרשימות. תודה רבה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

גבירותי ורבותי, אנחנו מבקשים לעבור להצבעה על הבקשות לפסול את רשימת בל"ד מלהתמודד בבחירות לכנסת השמונה-עשרה.

תמר אדרי:

אני אקרא בשמות חברי הוועדה שרשאים להצביע:

דוד טל	-	בעד
אפרת קטש	-	בעד
אורית רימוק	-	בעד
משה ביבי	-	בעד
מרדכי סיון	-	בעד
שירז פרידמן-כהן	-	בעד
סהר פינטו	-	בעד
יצחק חדד	-	בעד
איתן כבל	-	בעד
שימי בראון	-	בעד
ישעיהו אתגר	-	בעד
יובל ששון	-	בעד
פרדי כהן	-	בעד
ליאור גבאי	-	בעד
גילי אזולאי	-	בעד
יהודה אבידן	-	בעד
משה כחלון	-	בעד
חיים פרוימוביץ	-	בעד
יעקב דקל	-	בעד
אנה אוליקר	-	בעד
דוד רותם	-	בעד
ירון בן-עזרא	-	בעד
אברהם טובול	-	אינו נוכח
רחל כהן	-	אינה נוכחת
הנרי אלקסלסי	-	נגד
רונית חייקין-יעקבי	-	נגד
חיים פלק	-	בעד
תמר כנפו	-	בעד
יוסף פדילה	-	אינו נוכח
דליה בקר	-	אינה נוכחת
שרב'ל חריש	-	אינו נוכח
יהושע פולק	-	בעד
אברהם ובר	-	בעד
ניר אורבך	-	אינו נוכח
אברהם אבוחצירא	-	בעד
אביעד הכהן	-	נגד

אלחנן גלזר - בעד

השופט אליעזר ריבלין?

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

בנסיבות שנוצרו החלטתי שלא להצביע. את דעתי הבעתי, הבאתי את הפסיקה, השמעתי את דברי ההדרכה לחברי הוועדה ואני מתכוון שלא לצרף את קולי.

תמר אדרי:

יש מישהו שלא קראתי בשמו? אין.

יהודה אבידן:

אדוני השופט, פנה אליך חבר הוועדה חיים פלק ואני חושב שדבריו צריכים לקבל התייחסות. אני אישית מצטרף לדבריו ומבקש למנות עורך-דין שייצג את הוועדה. כך עשינו גם בפעם שעברה.

תמר אדרי:

לא מינינו אז אף אחד.

יהודה אבידן:

מי ייצג אותנו? האם ייצג אותנו היועץ המשפטי לממשלה או היועץ המשפטי של הוועדה?

ישעיהו אתגר:

היועץ המשפטי של הוועדה.

יהודה אבידן:

אם ייצג אותנו עו"ד אהוד שיל"ת, אין לי כמובן בעיה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

את השאלה העלה חבר הוועדה מר פלק, והצטרף אליה מר אבידן, שהוא חבר הנשיאות. אני מציע שתביא את הדברים לנשיאות והדבר יידון במסגרת הנשיאות.

יהודה אבידן:

כבוד השופט, אני לא חושב שזה דבר שנוגע לנשיאות. הדבר הזה נוגע למליאה. אם היועץ המשפטי של הוועדה ייצג אותנו, אני חוזר בי מהדברים. כיוון שאני יודע שעו"ד שיל"ת כבר שנים לא מופיע בבית המשפט – וגם בפעם שעברה הוא אמר שהוא אינו מעוניין להופיע – ואם היועץ המשפטי לממשלה מתכוון לייצג אותנו, לא מחובתנו לקבל את זה.

תמר אדרי:

תוצאות ההצבעה על הבקשות לפסילת בל"ד: 28 בעד פסילת רשימת בל"ד; 3 נגד. הבקשה לפסול את סיעת בל"ד נתקבלה.

החלטה: הבקשה לפסול את סיעת בל"ד נתקבלה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

אנחנו עוברים להצבעה שמתייחסת לבקשה לפסול את רשימת המועמדים של רשימת רע"מ-תע"ל.

תמר אדרי:

אני אקרא בשמות חברי הוועדה שרשאים להצביע:

דוד טל	-	בעד
אפרת קטש	-	בעד
אורית רימוק	-	בעד
משה ביבי	-	בעד
מרדכי סיון	-	בעד
שירז פרידמן-כהן	-	בעד
סהר פינטו	-	בעד
יצחק חדד	-	בעד
איתן כבל	-	נגד
שימי בראון	-	נגד
ישעיהו אתגר	-	נגד
יובל ששון	-	נגד
פרדי כהן	-	נגד
ליאור גבאי	-	בעד
גלעד אזולאי	-	בעד
יהודה אבידן	-	בעד
משה כחלון	-	בעד
חיים פרוימוביץ	-	בעד
יעקב דקל	-	בעד
אנה אוליקר	-	בעד
דוד רותם	-	בעד
ירון בן-עזרא	-	בעד
אברהם טובול	-	אינו נוכח
רחל כהן	-	אינה נוכחת
רונית חייקין-יעקבי	-	נגד
הנרי אלקסלסי	-	נגד
חיים פלק	-	בעד
דליה בקר	-	אינה נוכחת
שרביל חריש	-	אינו נוכח
יוסף פדילה	-	אינו נוכח
יהושע פולק	-	נמנע
אברהם ובר	-	אינו נוכח
ניר אורבך	-	אינו נוכח
אברהם אבוחצירא	-	בעד
אביעד הכהן	-	נגד
אלחנן גלזר	-	בעד

השופט אליעזר ריבלין – לא משתתף בהצבעה.

תמר אדרי:

תוצאות ההצבעה: 21 בעד לפסול את רשימת רע"מ-תע"ל, 8 נגד, 1 נמנע. בקשת הפסילה נתקבלה.

החלטה: הבקשה לפסול את רשימת רע"מ-תע"ל נתקבלה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

באשר לבקשה של מר חיים פלק לייצוג בבית המשפט העליון – אמרתי שהדבר לא יידון במליאה, הוא יידון בנשיאות.

סיימנו בזאת את הנושא ואנחנו יוצאים להפסקה של רבע שעה ולאחר מכן נמשיך.

(הפסקה)

**דיון בבקשת הפסילה של מפלגת אור לפסול את מפלגת ש"ס ויהדות התורה מלהתמודד
בבחירות לכנסת השמונה-עשרה**

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

אנחנו עוברים לדיון בעתירה של מפלגת אור שמבקשת לפסול את הרשימות ש"ס ויהדות התורה. עו"ד בדראן, בבקשה.

אמיר בדראן:

כבוד יושב-ראש הוועדה, ועדה נכבדה, אנחנו – בשם מפלגת אור – הגשנו בקשה לפסול את הרשימות ש"ס ויהדות התורה וגם נגד אלי ישי ומשיבים נוספים אותם מחקנו, ונותרה על כנה רק הבקשה לפסילת רשימת ש"ס ויהדות התורה, בטענה המרכזית של פגיעה באופייה הדמוקרטי של מדינת ישראל וכן בעניין של הסתה לגזענות, והכל מסתמך על סעיף 7 לחוק יסוד: הכנסת, אותו סעיף שדנו בו מהבוקר ועד עכשיו.

ראשית לגבי התגובות – תגובת ש"ס ניתנה על-ידי מר יהודה אבידן, סגן יושב-ראש ועדת הבחירות. לצערנו בתשובה אין תשובה. יש בה בסך הכל – וחבל על הניסוח – התנשאות ויהירות. מצער הוא שסגנון הניסוח בתשובה הוא סגנון של התנשאות ויהירות, אבל מתחמק ממתן תשובות ענייניות או תשובות לגופן של טענות, הן המשפטיות והן העובדתיות.

גם הטענה שעצם היות המשיבה – מפלגת ש"ס – 20 שנה בכנסת, הדבר אינו מכשיר את מעשיה ואת מטרותיה, אם הם ייקבעו ככאלה שהם פסולים.

הטענה השלישית לאותה תגובה – מכיוון שהיא נערכה ונחתמה על-ידי סגן יושב-ראש הוועדה כאן, אנחנו נעתור ליושב-ראש הוועדה ונבקש למצוא בזה פגם, כי לא ייתכן שמחד גיסא יחליטו בש"ס הן להיות המייצגים – לפחות מר יהודה אבידן – והן להיות גם אלה שלוקחים חלק בהחלטה. מכיוון שמר יהודה אבידן החליט שהוא חפץ לתת את התגובה בשם ש"ס, לדעתי מן הראוי ומן הנכון הוא, על מנת למנוע ניגוד עניינים וניגוד אינטרסים, שיימנע מהצבעה.

באשר לתגובה של יהדות התורה – גם כאן לא ברורה התגובה, מכיוון שתגובה עניינית כזאת לא ניתנה, וממה שניתן קצת קשה להבין. בסעיף האחרון של התגובה כותב מר אריה הולצר כך: "בין היתר לאור האמור לעיל המשיבה 3 אינה רואה לצורך ואף אינה סבורה כי יהיה זה לכבוד הוועדה הנכבדה להגן על כשירותה להשתתף בבחירות לכנסת בכל הקשור לטענות המבקשים". אני לא מבין מה זה, אני גם לא יודע על הליך כזה שמתבקשים להגיב ואומרים שזה לא מכבודם להגיב.

ברור לי, חברים נכבדים, שהוועדה כאן אינה ועדה משפטית ואני לא אלאה אתכם בטיעונים משפטיים, למרות שהעתירה שלנו מפורטת.

אברהם ובר:

למרות שכמשפטן לא ידעת בכלל שצריך את חתימותיהם של שליש מחברי הוועדה. גם את זה שכחת.

אמיר בדראן:

מסתבר שהטענה שלך אינה נכונה, אדוני, אבל מכיוון שאנו עותרים כנגד הרשימה ולא כנגד המועמדים, כדאי היה שתעדכן לפני שתאמר את הדברים.

יהודה אבידן:

מר ובר צודק. בהתחלה, עד שלא אמרו לך, לא ידעת את זה.

ירון בן-עזרא:

הוא גם טען נגד מר רביץ והוא בכלל לא ברשימה.

אמיר בדראן:

מכיוון שלא כל היושבים כאן משפטנים, אנחנו לא נלאה אתכם בכל הטיעונים המשפטיים. אני רוצה להאמין שחלקכם טרח וקרא את מה שנאמר שם. יש טענות עובדתיות ויש טענות משפטיות, כולן מתבססות על מה שנאמר קודם לכן בסיכום דבריו של יושב-ראש הוועדה כבוד השופט אליעזר ריבלין, ולכן אני לא אחזור עליהם, אבל אני רוצה להזכיר את החשובות שבהן.

הפסיקה בפרשת ניימן השנייה ובפרשת ברק קבעה את העקרונות המנחים לצורך הפסילה לפי סעיף 7א(א). המטרה האמורה היא בגדר היעד המרכזי והשליט ולא נושא טפל ושולי. המדובר במטרה או במעשה שהיא השתקפות סגולית של זהות הרשימה, הרשימה פועלת למימוש מטרותיה, הראיות צריכות להיות ברורות וחד משמעיות, היינו פעילות בשטח.

לצורך הפרשנות – לא ניתן להיצמד אך ורק למצע – זו תשובה שכיחה שלדעתי גם היועץ המשפטי לממשלה נתפס לכלל טעות בעניין הזה, כי ברוב רובן של התשובות שניתנו היתה אמירה כמו: המצע שלנו לא אומר שום דבר מכל מה שאתם אומרים, ומכיוון שהמצע שלנו הוא כזה והוא כשיר, לכן אין עילה לפסול אותם. הפסיקה אומרת שהמצע הוא אמנם סממן מרכזי, אבל הוא לא המקור היחיד לעילות הפסילה. צירפנו לבקשה גם תיק מוצגים שלם שיש בו התייחסות עובדתית רבה בשנים, מתמשכת, לא נקודתית, עם ציטטות כאלה ואחרות מכל מיני אנשים שהם נציגים של שתי המשיבות. אבקשם לעיין בו בטרם נגיע לשלב ההצבעה.

על מנת לחזק את הטענות שהזכרתי כרגע בעניין הפסיקה, אני רוצה לחדד עכשיו את מה שכתבנו. כשאנחנו מדברים על יעד מרכזי ושליט אני רוצה להזכיר שמערכת חינוך שלמה מכתובה תכנים וערכים ואמונות אנטי-דמוקרטיות מצד אחד, השכלה תורנית בלבד וחינוך למדינה יהודית, אבל מנגד מתנגדת למדינה דמוקרטית.

אני רוצה להפנות אתכם לציטוט שהוזכר בסעיף 19ד', של הגאון רבי חיים שאול קרליץ: "כל כולה של הכנסת היא נגד התורה. עצם הדבר שקמים להם בני אדם ומכריזים כי הם המחוקקים, זהו נגד תורה מן השמים. ואין זה משנה אם יש רוב לימין או לשמאל, ואיזה חוקים הם מחוקקים שם. גם אם יצביעו בכנסת בעד קיום מצוות, זהו נגד התורה... וכל חוקים שבדו להם בני האדם מלבם, בהצבעה של רוב לכאן או לכאן זהו נגד התורה... כך גם הנציגים בכנסת, הם שתדלנים שלנו למנוע פגיעה בקודשי ישראל ובכלל ציבור שומרי התורה. אין בכך כל הכרה בקיומו של מוסד זה ששמו בית המחוקקים, מעיד על כך שכל כולו נגד תורת האלוקים... עצם הדבר ששופטים יהודים דנים על-פי חוקים נכריים של הטורקים או האנגלים, ולא על-פי תורתנו הגדושה, זה מה שמחייב אותנו להתנגד להם בכל תוקף. גם אם יחליטו החלטות למען הציבור החרדי עדיין תימשך ההתנגדות להם, כיוון שכל החלטותיהם לא ממקור טהור – תורת האלוקים – הן מגיעות כי אם מחוקות שבדו להם אומות העולם".

אברהם ובר:

לא הבנתי מה זה קשור ליהדות התורה.

ירון בן-עזרא:

איך זה קשור לרשימות שאתה יוצא נגדן?

אמיר בדראן:

זה קשור במיוחד, כי אלה הנציגים הרוחניים שלהם וגם בתשובות שלכם אתם לא התחמקתם מזה.

ליאור גבאי:

אתה שוכח שהרב קרליץ נפטר לפני עשרות שנים.

אמיר בדראן:

אז יש את הציטטות של הרב עובדיה שעדיין חי וקיים. אני לא אאריך במילים, אני חושב שכל הציטטות נמצאות בחומר שהונח בפניכם.

אני מבקש לפנות את מקומי למר ירון ידען, שיתייחס לעובדות.

ירון ידען:

אני רוצה להגיד דברים שיוצאים מהלב כעדות ממקור ראשון. בשנת 94' יצאתי מעולם החושך יחד עם שבעת ילדיי. אני מתמחה בפסקי הלכה, הייתי ראש כולל בציבור החרדי ששייך פוליטית לדגל התורה.

בשנת 95', אחרי שיצאנו בשאלה, נרצח ראש ממשלה על-ידי אדם שמדקדק קלה כבחמורה. לאחר מכן היה ריאיון עם פרופ' לסוציולוגיה ששאלו אותו מה ההבדל בין ההפיכה החומיינית באיראן לש"ס. והוא השיב – כאחד שעוקב שנים רבות אחרי התהליכים בחברה הישראלית – שההבדל הוא בטקטיקה. חומייני עשה הפיכה צבאית – לקח נשק והפך את השלטון. ש"ס ויהדות התורה רוצות לעשות הפיכה שלטונית באמצעות שימוש בכלים הדמוקרטיים.

מהתקדימים של פסקי הדין הבנתי שאני צריך לבוא ולהראות לחברי הוועדה שהאיום הדמוקרטי הוא איום ממשי, בוטה, ברגל גסה.

הייתי רב ומלמד תלמידים והשימוש גם של ש"ס וגם של אגודת ישראל או יהדות התורה היה להתנגד מבחינה אידיאולוגית, מבחינה עקרונית ובאופן ממשי לדמוקרטיה. איך הם עושים את זה?

חיים פרוימוביץ:

מר ובר אומר שאסור לשמוע דברי כפירה.

ירון ידען:

אין מימוש מעשי יותר גדול, יותר בוטה מאשר מערכת החינוך. במערכת החינוך גם של ש"ס וגם של יהדות התורה אין חופשה ביום העצמאות. באים הילדים של החדר והרבי שם אומר להם שיום העצמאות זה יום העצבנות וזו תקלה ומכשול של הייעוד האלוהי.

יהושע פולק:

שקרן.

ירון ידען:

עובדיה יוסף - - -

יהודה אבידן:

הרב עובדיה. בשבילך הרב עובדיה.

ירון ידען:

עובדיה יוסף - - -

יהודה אבידן:

הרב עובדיה. אתה לא תשמיץ פה את הרב עובדיה.

ירון ידען:

עובדיה יוסף אמר - - -

יהודה אבידן:

לא, אתה תגיד הרב עובדיה.

ירון ידען:

שאלה אישה את עובדיה יוסף האם - - -

יהודה אבידן:

אתה תגיד הרב עובדיה, אחרת לא תוכל לדבר כאן. אתה לא תתנהג בצורה כזאת.

ירון ידען:

אתה תוריד את הכיפה שלך קודם ואחר כך תדבר איתי.

יהודה אבידן:

הרב עובדיה. הרב עובדיה. אין דבר כזה.

ירון ידען:

עובדיה יוסף - - -

יהודה אבידן:

הרב עובדיה. הרב עובדיה. תגיד הרב עובדיה.

ירון ידען:

עובדיה יוסף הוא לא רב, הוא פוליטיקאי.

יהודה אבידן:

הרב עובדיה. הרב עובדיה.

משה חסיד:

יש לך פיצול אישיות, תסכול אישי.

יהושע פולק:

מדובר באיש שקם בשבע בבוקר, העיר את הילדים וגילח להם את הפאות בלי להכין אותם לזה.

ירון ידען:

ניגשה אישה חרדית לעובדיה יוסף ושאלה אותו - - -

יהודה אבידן:

הרב עובדיה. הרב עובדיה. אתה תגיד הרב עובדיה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

שקט. הרב אבידן, שקט.

ירון ידען:

דרך אגב, אני רוצה להגיד לך, אבידן - - -

יהודה אבידן:

אל תגיד לי, אני לא רוצה לשמוע אותך. שמעתי יותר מדי.

ירון ידען:

אני הייתי רב במגזר הליטאי ומעולם לא קראנו לעובדיה יוסף הרב.

אברהם ובר:

שקרו, חצוף.

ירון ידען:

ניגשה לעובדיה יוסף אישה חרדית שלצערה ההורים שלה נפטרו ללא צוואה. על-פי דין תורה האחים יורשים והבנות לא יורשות. היא שאלה את הרב עובדיה יוסף: האם מותר לי כאישה חרדית ללכת ולעתור לבית המשפט כדי לקבל את זכותי בירושה? פוסק לה עובדיה יוסף, וזה כתוב בספר "יחווה דעת" חלק ד': אסור לך ללכת לבית המשפט החילוני שהוא ערכאות של גויים. וכל הדין את חברו בבית משפט חילוני הרי זה מחורף ומגדף ומרים יד בתורת משה רבנו.

ובאיזה נימוק הוא אומר שזה חירוף? הוא אומר שבתי משפט החילוניים מכשירים אישה לעדות ועל-פי דין תורה אישה פסולה לעדות. האם, כבוד השופט ריבלין, זה לא נגד הדמוקרטיה? איך הילדים שלך, יהושע פולק, מתחנכים נגד השוויון בין גברים ונשים?

חברי הכנסת של ש"ס ויהדות התורה מתפללים שלוש פעמים ביום "השיבה שופטנו כבראשונה". כלומר, הם פוסלים את השופטים ומוחים נגד בתי המשפט, גם מבחינת פסק הלכה וגם הלכה למעשה.

ליאור גבאי:

לא רק בש"ס וביהדות התורה אומרים את זה.

ירון ידען:

כך אתם מחנכים את הילדים שלכם.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

מר ידען, מכיוון שהפריעו לך, אני מוסיף לך עוד שלוש דקות.

יהושע פולק:

אולי תתפלל מנחה.

ירון ידען:

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה – ואת זה תפנימו טוב, גם החרדים הגזענים שיושבים פה, גזענים בשם האלוהים שלכם, כי זה מסכן גם אתכם – הגישה ביולי 2007 לפרופי לפילוסופיה יולי תמיר, שרת החינוך, שבכיתות א' במערכת החינוך העצמאי של ש"ס ואגודת ישראל לומדים 25% מהתלמידים. ומה הם לומדים שם? מה הילד שלי למד שם בחדר? את דיני פרה אדומה אם

צמחה לה שיערה לבנה בזנב או שיערה לבנה באוזן, ושבת המשפט במדינת ישראל הוקם כהתרסה כלפי אלוהים - - -

איתן כבל:

תודה שהפרשה מגניבה.

ירון ידען:

הם לומדים דיני שור שנגח את הפרה - - -

יהושע פולק:

למה לא?

ירון ידען:

זה מה שהם לומדים כל היום. מה שאתם לומדים כל היום הוא בניגוד לתפיסות הדמוקרטיות.

הרב שך אמר שהדמוקרטיה היא מחלת השטן, כאשר בעצם כל דיני ההלכה וכל דיני התורה מושתתים על נורמות של לפני 1,500 שנה, על אפליית נשים, על אפליית המינים. אתם מתפללים שלוש פעמים ביום של"מינים ולמלשינים אל תהי תקווה".

דוד רותם:

על איזה חוק זה מבוסס?

ירון ידען:

חברי הוועדה, איך אתם רוצים שמדינה תנוהל באופן דמוקרטי? תיכנסו לנתונים הדמוגרפיים של מדינת ישראל ותראו את הריבוי הטבעי של חברי הכנסת של ש"ס ויהדות התורה ומשפחותיהם ואלה שבחרים בהם, שמחנכים אותם בחינוך טוטלי, כמעט התעללות חינוכית, להצביע להם כאילו זו מצווה לשם שמים.

יהושע פולק:

תטביע אותם בים. בפרשת השבוע של השבוע פרעה הטביע את כל הזכרים. כל ילד שנולד אצל חרדי, תטביע אותו.

ירון ידען:

אני מבקש מהאנשים השפויים, מחברי הוועדה השפויים והנורמליים שיודעים לעשות מתמטיקה, שיודעים לעשות חשבון פשוט – 25% מילדי כיתה א' לומדים לשנא גויים, לשנא כופרים, לשנא חילונים. "ואהבת לרעך כמוך" – הם סוברים שזה דווקא רעך בתורה ובמצוות, אבל כל מי שאינו רב ושומר תורה ומצוות מצווה לשנא אותו.

ליאור גבאי:

את מי הם משרתים?

ירון ידען:

אתם רוצים שמדינת ישראל תהיה דמוקרטית?

קריאות:

- - -

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

דברי תורה בנחת נשמעים.

ירון ידען:

פיקוח נפש דוחה שבת. הבן שלי בכיתה ה' בחדר למד שגויה שבאה ללדת בשבת אין מיילדים אותה בשבת, אומרים לה לבוא ביום ראשון. יהושע פולק, את זה אתה מלמד את הילדים שלך ועוד יש לך את החוצפה לשבת פה במוסד דמוקרטי ושווינוני.

יהושע פולק:

אתה שקרן.

ירון ידען:

תעשו חשבון, 25% מילדי כיתה א', יחד עם הציבור הדתי והרב צבי נריה, אבי כיפות הסרוגות. דרך אגב, אתם חברי הכנסת בעצמכם אומרים שהמטרה שלכם היא לעשות הפיכה ושבסופו של יום את רוצים מדינה יהודית תורנית. זה מה שאתם רוצים, אתם נקראים "יהדות התורה".

חיים פרוימוביץ:

גזען.

ירון ידען:

הריבוי הטבעי, כבוד השופט, של כל ילדי החבורה הזאת הוא שמונה ילדים בממוצע למשפחה. תלכו לסטטיסטיקאים ותבינו מה המשמעות של קיומה של דמוקרטיה בישראל.

יהושע פולק:

בבית החולים "ביקור חולים" 40% מהיולדות ערביות ו-90% מהרופאים דתיים. הוא משקר ביודעין.

ירון ידען:

פולק, אני אתבע אותך על הוצאת דיבה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

הדיון הזה יימשך הרבה שעות. אם אתם מעוניינים בכך, לי יש זמן.

חיים פרוימוביץ:

איפה למדת?

ירון ידען:

בכנסת חזקיהו. הרב דב מן היה המחליף של הרב יודקובסקי.

יהושע פולק:

אני למדתי שם. אתה אפילו לא יודע את השם של המורה שלימד אותך.

ירון ידען:

אני אגיד לך למה, כי לפני שהוא התמנה להיות ראש ישיבה הוא היה החברותא שלי.

היות ששאלת מי היה ראש ישיבה, וזה היה הרב מישקובסקי, אני רוצה לספר לכם סיפור. כשהגעתי לישיבה, בזמן שעוד הקפדתי קלה כבחמורה, היו אז טלפונים ציבוריים ואסימונים - - -

ישעיהו אתגר:

זה יותר טוב מהטלוויזיה, תאמינו לי.

חיים פרוימוביץ:

אולי תלך ליצפאן בערב?

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

אנחנו לא נסיים את הדיון הזה. אם תמשיכו כך, אין בעיה, אני אבקש ממר ידען להתחיל מההתחלה. אני רוצה לשמוע את הדברים שלו ברציפות.

ירון ידען:

ניגשתי לרב מישקובסקי וסיפרתי לו שטלפנתי דרך טלפון ציבורי עם אסימונים והאסימון לא ירד והיו פעימות מונה. ספרתי את פעימות המונה כדי להשיב את הגזילה. ניגשתי לרב ואמרתי לו: כבוד הרב, איך משיבים את הגזילה? הוא השיב לי: לא צריך להשיב את הגזילה. שאלתי: כבוד הרב, למה לא צריך להשיב את הגזילה? והוא עונה לי: זה החזר גזל.

כבוד השופט, שאלתי אותו מה זאת אומרת "החזר גזל". תקשיבו טוב, על-פי התפיסה של חברי הכנסת שיושבים כאן, שאותם אנחנו רוצים לפסול, מדינת ישראל פסולה ואין לה את הזכות ואת הסמכות לקחת מסים וכל מס שהם לוקחים מאזרחי ישראל הוא גזילה. וכל זמן שאתה לוקח מאותה מדינה, בעצם אתה מחזיר את הגזילה שלך.

הנה, זה אחד הדברים שמלמדים במערכת החינוך מגיל אפס. זה חינוך טוטלי, לילד כמעט שאין את אפשרות הבחירה לחשוב ולסבור שיש שוויון בין גבר לאישה, שיש שוויון בין חילוני לדתי - - -

חיים פרוימוביץ:

כשהערת את הילדים שלך בשבע בבוקר לגזור להם את הפאות, שבעה במכה, נתת להם זכות בחירה?

ירון ידען:

אתה מראה עד כמה זה הזוי. אתה מאמין בפיקציה שאומרת לך לעשות דברים של אפליה ואי-שוויון. זה מה שיוצא מאנשים שכל חייהם חיים בדמיון שיש איזה פיקציה שמצווה אותם מצוות. כך מתנהג אדם כזה. תודה, כבוד השופט.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה. עו"ד גלעד אזולאי, בבקשה.

איתן כבל:

מר פולק, בוא נעשה הסכמה, נתמוך פה בביטול ש"ס.

יהודה אבידן:

אדוני השופט, אני פונה מכאן לחברי הכנסת הנוכחים והעתידים. אני חושב שמה שאתם רואים כאן הוא תוצאה של שני דברים: שאנחנו לא פוסקים הוצאות לבזבז זמן כזה - - -

ירון ידען:

אתה רוצה לשקר.

יהודה אבידן:

אל תפריע לי. הדבר השני הוא שכל אחד יכול לעתור בלי לצרף מספר חתימות מינימלי.

אני נמצא כבר הרבה שנים בוועדה. רבותי, זה אחד הביזיונות הגדולים שחברי הוועדה נדרשו להיות נוכחים בהם. זו פשוט בושה וחרפה למי שנתן את האפשרות להגיע למצב כזה. יש גבול למה שהאוזן יכולה לשמוע, יש גבול מה שאפשר לספר לאנשים. אם לא החוק שחייב אותנו להתייחס, גם מה שהתייחסנו היה יותר מדי. אני מזמין את העותרים, אחרי התשובות הלא ענייניות שלנו, שיהיה להם את האומץ לערער לבג"ץ. אולי שם הם יצטרכו לשלם כסף ויראו איך זה כואב.

ירון ידען:

זה הביזיון הגדול.

גלעד אזולאי:

יושב-ראש נכבד, חברי ועדה, כשהגעתי לכאן חשבתי שהולך להיות דיון על דיני חוקה, אבל מסתבר שזה דיון בדיני ראיות. קטעי עיתונות, עו"ד בדראן וגם מר ידען, אינם ראיות. בכל בית משפט, בטח ובטח בוועדה שהאינסטנציה הבאה אחריה היא בית המשפט העליון, לא ניתן להביא קטעי ראיות כראיות, בוודאי לא חלקי דברים ובוודאי לא דברים שבשום מקום בעולם לא נחשבים כראיה לשום דבר. ולו בגלל היעדר תשתית ראייתית בכלל צריך לדחות את הבקשה הזאת.

מעבר לזה, אפילו אותם קטעי דברים שאינם ראיות בכלל, שמתייחסים לגופים ולארגונים, לא קשורים כלל לא לש"ס וגם לא ליהדות התורה. משום מה השתרבו כל מיני קטעים שקשורים לנטורי קרתא. גם המינימום של להציג את התקנון של המפלגות שמתמודדות לכנסת לא קוים.

ולו מפאת הדברים האלה צריך לדחות את הבקשה, אפילו מבלי לדון בה לגופה. תודה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה. בשם יהדות התורה, עו"ד הולצר.

אריה הולצר:

אדוני היושב-ראש, מליאה נכבדה, ראשית אני רוצה להתייחס לנקודה פרוצדורלית שעלתה בתחילת הדיון. אני רוצה להפנות אתכם לנוהל הדיון בוועדת הבחירות המרכזית לכנסת השמונה-עשרה. בסעיף 2(ד) נקבע שבקשה תוגש בחתימת שלישי מחברי הוועדה. אני מפנה להגדרה של "בקשה" שבסעיף 1: "בקשה" – בקשה לוועדת הבחירות המרכזית שלא לאשר רשימת מועמדים לפי סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, או שלא לאשר מועמד לפי סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת.

הוועדה ללא ספק מוסמכת לקבוע את הנהלים שלה, הוועדה קבעה את הנהלים שלה, יושב-ראש הוועדה חתם על הנהלים הללו, ומשהוגשה הבקשה דן לא רק הבקשה לגבי הפסלות המועמדים, אלא גם הבקשה לגבי פסלות הרשימה, משהיא הוגשה בלא חתימה של שלישי מחברי הוועדה, הדין שלה לסילוק על הסף ועם כל הכבוד אין מקום לדון בה. אני לא אכנס לרציונל

שעומד מאחורי, הוא ברור, ואם הוא נכון לגבי מועמד שלא רוצים להטריד את הוועדה במסע פרסום חסר ערך אמיתי, זה נכון על אחת כמה וכמה כשמישהו מנסה לצבור את אותו פרסום, את אותן מטרות בלתי לגיטימיות בדרך של בקשה לפסול רשימה.

אני רוצה להתייחס במספר מילים לבקשה שמונחת כאן. היום לא שמעתי את כל הדיון שהתנהל בקשר לפסילת הרשימות הערביות. אני חייב לומר שאלמלא הטון שנלווה לדיון, אלה היו דיונים שכיבדו את הדיון בערך היהודי והדמוקרטי, הן במישור הפילוסופי, במישור הערכי, והן במישור המשפטי. אין ספק שהשילוב שמנחה את מדינת ישראל להיות מדינה יהודית ודמוקרטית הוא שילוב מורכב. הוא שילוב קשה, הוא שילוב שהרבה קולמוסים נשתברו ועוד ישתברו על השאלה כיצד אפשר לראות את השילוב הזה.

אני חושב שהדיון שהתנהל במהלך היום לפני הוועדה כיבד את הבעיה, את הפרדוקס שמונח בסתירה הזאת. רבותי, אי אפשר לומר את זה על הבקשה שמוגשת כאן בפנינו. הבקשה שהוגשה בפנינו מגיעה מאדם, ממפלגה, שחרתה על דגלה את המלחמה בדת ישראל, ללא כחל וללא סרק. מי שייכנס לאתר האינטרנט של תנועת "דעת אמת", שזו התנועה שבראשה עומד המבקש, יראה ללא כחל וללא סרק, לטעמי בלי להיות פסיכולוג, שניכר שהדברים מגיעים מאיזשהו צורך אישי, מאיזושהי מצוקה פנימית, אבל אני לא פסיכולוג. אדם שחרת על דגלו, ללא כחל וללא סרק, את המלחמה בדת ישראל, בלי בושה, אפילו לא בניסיון לומר – כמו שיש כאלה שאומרים – שהאורתודוקסיה של היום לא משקפת. לא, 1,700 שנה של "בלוף" שמכרו לעם ישראל, את זה מגיע מר ירון ידען לקעקע.

ירון ידען:

תשיב לגופן של טענות.

אריה הולצר:

לא דיברתי מילה כשאתה דיברת. אני מבקש שתכבד ותשתוק לכמה דקות. יש לך אתר, אתה מדבר שם, אומר שם כל מה שאתה רוצה.

מגיע האדם הזה, אם מתוך מצוקות אישיות ואם מכל סיבה אחרת, וחרת לעצמו את הדגל האבסורדי של מלחמה בדת ישראל. רבותי, אם מגילת העצמאות הכניסה לנו את היהדות ואת הדמוקרטיה, אם חוקי היסוד מכניסים לנו את היהדות והדמוקרטיה, אם חוק יסוד: הכנסת קובע את הפסלות של רשימה על בסיס יהדות ודמוקרטיה, כשהכנסנו את שני הערכים האלה להיות המצפן של קיומה של מדינת ישראל, מה בעצם רצינו להכניס בערכים האלה? היה לנו את הציבור החרדי, הציבור המסורתי, הציבור הדתי שהביא איתו לארץ מסורת של אלפי שנה. היה את הציבור החלוצי החילוני שהביא איתו את הגישה שלו. לא היה קל, ועד היום לא קל לבסס חוקה. הדבר היחיד שידעו שאפשר יהיה להכניס ביחד זה את היהדות ודמוקרטיה.

אני לא יודע איך צריך לראות את השילוב בין יהדות ודמוקרטיה, אבל אין ספק שיהדות ודמוקרטיה, אם יש משהו אחד שהשילוב של יהדות ודמוקרטיה נועד לשלב ביחד, זה את השילוב הספציפי הזה - של היהדות החרדית שעלתה לארץ אחרי השואה ושל היהדות החילונית והחלוצית שהקימה פה את היישוב היהודי בארץ ישראל.

רבותי, אני לא אכנס לסוגיה המשפטית. עו"ד בריסקמן הציגה את הסוגיה המשפטית בצורה מדויקת ומושלמת. אין לי אלא להצטרף לדבריה. אני רוצה להסיג רק על משפט אחד. אני חושב שהמשפט שנאמר בהודעה מטעם היועץ המשפטי לממשלה: עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא כי דינה של הבקשה להידחות באשר אין בה תשתית ראייתית מספקת לביסוס עילת פסילתן של הרשימות. אני חושב שאם נדבר באיפוק, המשפט הזה עושה חסד רב עם המבקשים.

אני חושב שהנכונות לתת במה לדעה הפסולה מיסודה היא כבר מעל ומעבר. אני חושב שאם יש מקום לפסיקת הוצאות, זה המקרה. אם יש למישהו ספק שכל הבקשה הזאת היא סוג של מסע פרסום למפלגת אור, שמעוניינת להביא לנו את האור – וכמו שכתבתי, חוצפה לא קטנה היא לבוא למדינת ישראל אחרי 60 שנה שאגודת ישראל רצה בבחירות, ומגיע ירון ידען להדליק בפנינו את האור. רבותי, כולכם טעיתם עד היום, 2000 שנות יהדות. אנחנו רגילים כבר חמש שנים למצוא את התורות של מר ידען באתרי האינטרנט שלו, אבל לגלות לנו גם את ערכי הדמוקרטיה, זה דבר חדש.

עם כל הכבוד, נדמה לי שהוועדה הנכבדה צריכה לסלק על הסף את הבקשה הזאת ולהביע את שאט נפשה הן מהסילוף של היהדות והן מהסילוף של הדמוקרטיה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה. נציגת היועץ המשפטי לממשלה, עו"ד בריסקמן.

דנה בריסקמן:

אני מפנה להודעה הכתובה שלנו לפיה אין כל תשתית ראייתית לביסוס הבקשה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

ואין חומר חסוי.

דנה בריסקמן:

אין חומר חסוי.

אברהם ובר:

אדוני היושב-ראש, יש חומר חסוי – זה כל מה שהוא יודע על עצמו.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

אני רוצה לסכם את הדברים. כמובן שאיני בקיא מספיק כדי להיכנס למחלוקת שביניכם בעניין פרה אדומה ובעניין מחלוקת רבנים, אני אנסה, מבחינה משפטית, לנתב את הדיון. ניתן להסיק מתוך הבקשה שהיא סומכת על שתי עילות שמנויות בסעיף 7 לחוק יסוד: הכנסת: שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, כאשר התרעומת היא נגד השלילה כמדינה דמוקרטית ולא כנגד השלילה של מדינה יהודית, וכן הסתה לגזענות.

אני מזכיר לכם מה שאמרתי בחלק הראשון של היום, שאמות המידה שהותוו בבית המשפט העליון באות לסמן גישה מאוד זהירה ומצמצמת בכל הנוגע לפסילת הרשימות מלהתמודד בכנסת. אמות המידה שנקבעו הן: 1. המטרות הפסולות צריכות לשמש מאפיינים דומיננטיים, מרכזיים, של רשימת המועמדים; 2. שלא מספיקה תיאוריה - לא די בכך שיש מטרות בעלות אופי תיאורטי, אלא יש להראות שהרשימה פועלת באופן חוזר ונשנה לשם מימוש המטרות, כדי להוציא את המטרות מהכוח אל הפועל. אמירות ספורדיות, התבטאויות ספורדיות, אין בהן די כדי לענות על הדרישה הזאת; 3. שתהיינה ראיות משכנעות, ברורות וחד-משמעיות כדי להוכיח את הנטען לגבי המטרות ולגבי מימוש המטרות, גם בהנחה שהוכח שהמטרות הן מטרות פסולות.

לכן אתם מתבקשים לבדוק את החומר שהוגש לכם ולראות אם הוא מצביע על כך שהרשימות ש"ס ויהדות התורה או אחת מהן מתמודדות לכנסת כשהיעד המרכזי והמעשי שלהן – לא רק היעד התיאורטי – הוא לפגוע בגרעין הדמוקרטיה, בנתונים הגרעיניים שלה. בין המטרות הדמוקרטיות הגרעיניות מנה בית המשפט העליון את עיקרון הפרדת הרשויות, את שלטון החוק, עצמאות השפיטה וזכויות האדם הבסיסיות, והפגיעה בהן צריכה להיות בעלת עוצמה כזאת שאחריה לא ניתן יהיה לומר שהמדינה היא מדינה דמוקרטית.

לגבי העילה של הסתה לגזענות – גם כאן המבחן הוא מצמצם ומתמקד ביסודות הגרעיניים של ההסתה לגזענות ולא בפרשנות הרחבה. הוא מתייחס לליבוי היצרים השיטתי על יסוד לאומי-אתני, שמביא אימה ומדנים ומעמיק תהום עם קריאה לשלילה אלימה של זכויות, לביזוי שיטתי ומכוון של חלקי אוכלוסייה מוגדרים המאובחנים לפי יסוד לאומי-אתני.

לכן גם בבקשות שלפניכם אתם צריכים לבדוק את השאלה המרכזית אם חומר הראיות שהוגש מצביע בצורה חד-משמעית וברורה על כך שהרשימות או אחת מהן – רשימות שפועלות כבר שנים רבות ולכן לתהות על קנקן – חותרות כמטרה דומיננטית להשתמש בכלים הדמוקרטיים על מנת לפגוע במשטר הדמוקרטי במובן הגרעיני שלו, ואם הרשימות האלה כמאפיין דומיננטי ומרכזי שלהן, מאפיין עקבי שלהן, מסיתות לגזענות.

את הדברים האלה אתם צריכים לבחון כאשר תבואו להצביע לאחר שיסתיים הדיון.

ישעיהו אתגר:

אני מבקש להציע הצעה לסדר. הואיל שהנושא הזה מתייחס למפלגות ותיקות, אני מניח שאין התנגדות לוותר על הדיון ולעבור ישר להצבעה.

איתן כבל:

אדוני היושב-ראש, חברי המכובדים, זו פעם ראשונה שאני חבר בוועדה ושותף לדיונים בה. עם כל הכבוד לנו – ואני מכבד את כל מי שהיה כאן – אנחנו שותפים כולנו, בדרך כזאת או אחרת, לתהליך שהייתי שמח לוותר עליו, כי ממילא נמצא את עצמנו מגיעים לבית המשפט העליון, כל אחד מסיבותיו הוא.

ירון בן-עזרא:

לא בטוח.

איתן כבל:

אני אומר את דעתך? אני אומר את דעתי. לכן אני מציע שנקיים דיון במליאה או בנשיאות והייתי שמח אם זה יהיה חלק מההמלצות שיצאו מהמליאה אל בית המחוקקים.

חיים פרוימוביץ:

הדיון כבר התקיים.

ישעיהו אתגר:

אפשר לעבור להצבעה.

אברהם ובר:

כבוד השופט, אני מוותר על זכות הדיבור, אז כולם מוותרים.

תמר אדרי:

אם כך, נעבור להצבעה על הבקשה לפסול את רשימת יהדות התורה והשבת, אגודת ישראל-דגל התורה.

דוד טל	-	אינו נוכח
אפרת קטש	-	נגד
משה ביבי	-	נגד
שירז פרידמן	-	נגד
מרדכי סיון	-	נגד
יורם ראבד	-	אינו נוכח
סהר פינטו	-	נגד
יצחק חדד	-	נגד
איתן כבל	-	נגד
שימי בראון	-	נגד
ישעיהו אתגר	-	נגד
יובל ששון	-	נגד
פרדי כהן	-	נגד
ליאור גבאי	-	נגד
משה חסיד	-	נגד
יהודה אבידן	-	נגד
משה כחלון	-	נגד
חיים פרוימוביץ	-	נגד

נגד	-	יעקב דקל
נגד	-	אנה אוליקר
נגד	-	דוד רותם
נגד	-	ירון בן-עזרא נגד-
אינו נוכח	-	אברהם טובול
נגד	-	רחל כהן
נגד	-	הנרי אלקסלסי
נגד	-	רונית חייקין-יעקבי-
אינו נוכח	-	חיים פלק
נגד	-	תמר כנפו
אינו נוכח	-	יוסף פדילה
אינה נוכחת	-	דליה בקר
אינו נוכחת	-	שרב'ל חריש
נגד	-	יהושע פולק
נגד	-	אברהם ובר
אינו נוכח	-	ניר אורבך
אינו נוכח	-	אברהם אובחצירא-
נגד	-	אביעד הכהן
אינו נוכח	-	אלחנן גלזר

השופט אליעזר ריבלין - לא משתתף בהצבעה

תמר אדרי:

27 מתנגדים.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

פה אחד נגד. הבקשה לפסול את רשימת יהדות התורה לא התקבלה.

החלטה: הבקשה לפסול את רשימת יהדות התורה והשבת, אגודת ישראל-דגל התורה לא נתקבלה.

תמר אדרי:

אני עוברת להצבעה על הבקשה לפסול את סיעת ש"ס.

אינו נוכח	-	דוד טל
נגד	-	משה ביבי
נגד	-	שירז פרידמן-כהן-
נגד	-	אפרת קטש
נגד	-	מרדכי סיון
אינו נוכח	-	יורם ראבד
נגד	-	סהר פינטו
נגד	-	יצחק חדד
נגד	-	איתן כבל
נגד	-	שימי בראון
נגד	-	ישעיהו אתגר
נגד	-	יובל ששון
נגד	-	פרדי כהן
נגד	-	ליאור גבאי
נגד	-	משה חסיד
נגד	-	יהודה אבידן
נגד	-	משה כחלון
נגד	-	חיים פרוימוביץ

נגד	-	יעקב דקל
נגד	-	אנה אוליקר
נגד	-	דוד רותם
נגד	-	ירון בן-עזרא
אינו נוכח	-	אברהם טובול
נגד	-	רחל כהן
נגד	-	הנרי אלקסלסי
נגד	-	רונית חייקין-יעקבי
אינו נוכח	-	חיים פלק
נגד	-	תמר כנפו
אינו נוכח	-	יוסף פדילה
אינה נוכחת	-	דליה בקר
אינו נוכחת	-	שרביל חריש
נגד	-	יהושע פולק
נגד	-	אברהם ובר
אינו נוכח	-	ניר אורבך
אינו נוכח	-	אברהם אובחצירא
נגד	-	אביעד הכהן
אינו נוכח	-	אלחנן גלזר

השופט אליעזר ריבלין - לא משתתף בהצבעה

תמר אדרי:

27 נגד. הבקשה לפסול את רשימת ש"ס לא נתקבלה.

החלטה: הבקשה לפסול את רשימת ש"ס לא נתקבלה.

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר ריבלין:

תודה רבה לכולם, הישיבה נעולה.